BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 TEMMUZ 2012

Bütün Dünya

192297 SAYI: 2012 / 07 FİYATI: 4 TL

Zonguldak Oyunun Hesabını Soruyor

"Milli irademiz gerekçesiz ve kasıtlı olarak cezaevinde tutuluyor."

"Milli İrade'nin Tutsaklığı" Sorunu Sınırlarımızı Aştı S: 5

Cengiz Özakıncı: Amerikan Başkanına Kafa tutan Büyükelçimiz Ahmet Rüstem S: 49

Sinan Meydan Cami Yalanlarını Yalanlıyor S: 54

Moskova'nın En Sevgili Göçmeni: Nazım Hikmet S: 77

Prof. Dr. Mehmet Haberal

bilgi kirliliğine son vermek amacıyla,

ülkemizde dürüst siyasetin sembolü olan merhum Başbakan Bülent Ecevit'in Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi'ndeki tedavi süreci ile ilgili somut hiçbir belgeye dayanmayan, tamamıyla asılsız ve kasıtlı bir biçimde ortaya atılan sözde iddialara karşı tüm gerçekleri somut belgelerin ışığı altında **yorumsuz** olarak bu kitapta kamuoyunun takdirine sunuyor.

Tüm Başkent Kuruluşlarından Ücretsiz Sağlanabilir

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 TEMMUZ 2012

Bütün Dünya 2000

Başkent Üniversitesi Adına Sahibi:
Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni
Mete Akyol

Görsel Yönetmen ve Yayın Genel Yönetmeni Yardımcısı :
Turgut Keskin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Gülçin Orkut

Teknik Yapım Yönetmeni:
Faruk Güney

Yayın Danışmanı:
Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:
Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:
Süheyla Dinç

Redaksiyon:
Fatma Ataman

Düzeltme Sorumlusu:
Nükhet Alicikoğlu

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından 1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin 3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinde basılmıştır.

Seçiciler Kurulu:
Prof. Dr. Nevzat Bilgin *(Anısal Başkan)*
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkircioğlu,
Gürbüz Atabek, Necmi Tanyolaç, Mete Tizer,
Kaya Karan, Alaettin Giray, Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu,
Ahmet Aydede, Manuel Bilos,Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:
Yücel Aksoy, Pelin Hazar Aliabbasi, Sabriye Aşır,
Nuray Bartoschek, Haluk Cansın,
Yılmaz Dağdeviren, Haluk Erdemol, Sema Erdoğan,
Ali Murat Erkorkmaz, Konur Ertop, Gürbüz Evren,
Metin Gören, İlyas Halil, Mümtaz İdil, Çetin İmir,
Muzaffer İzgü, Mehmet Muhsinoğlu,
Filiz Leloğlu Oskay, Cengiz Önal, Sebahat Önen
Cengiz Özakıncı, Saniye Özden, Bekir Özgen,
Yaşar Öztürk, Rıfat Serdaroğlu, İzlen Şen, İzmir Tolga,
Suat Türker, Engin Ünsal, Mehmet Ünver,
Dr. Mehmet Uhri, Orhan Velidedeoğlu, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:
10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 80 16 (pbx)
Faks: (0312) 234 12 16

İletişim Adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,
Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)
Faks: (0216) 456 27 29

Dağıtım: Yaysat

Renk Ayırımı: Mat Yapım

Basım Tarihi: 22 / 06 / 2012

www.butundunya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI
Bütün Dünya
YIL:15 SAYI: 170

İÇİNDEKİLER

4 **12 Mart ve 12 Eylül'den Sonra Sırada 12 Haziran Var**
Mete Akyol

5 **Zonguldak Mitingi**
Sabriye Aşır

14 **Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın Mesajı**

16 **Silivri'de Halkın İradesi Tutuklu**
Kanal B Haber Merkezi

19 **Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın Başkent Üniversitesi Diploma Töreni Mesajı**

20 **Yazıklar Olsun**
Oktay Akbal

22 **Yeni Bir Kitap "Tıp Bu Değil"**
Erdal Atabek

24 **Şiir ile Siyaset Halef ile Selef**
Ahmet Tan

26 **Özel**
Yılmaz Özdil

28 **Hangisi Tuhaf?**
Nilgün Cerrahoğlu

30 **2411 Yıl Sonra Sokrates**
Mustafa Balbay

32 **Diyanet Bilir (mi?)**
Yakup Kepenek

34 **Onlar Gazeteci**
Zeynep Oral

36 **Gergedanlaşma mı? Yalnızlık mı?**
Zeynep Oral

38 **Başkanlık Sistemi mi?**
Can Pulak

41 **Büyük Nutuk**
Cengiz Önal

46 **Hakimiyeti Milliye Yazıları**

49 **Büyükelçi Ahmet Rüstem Bey**
Cengiz Özakıncı

54 **Cami Yalanlarına Yanıt**
Sinan Meydan

61 **Hasankale Gerçeğinden Yanıtlar**
Gürbüz Evren

67 **Mevlana**
Konur Ertop

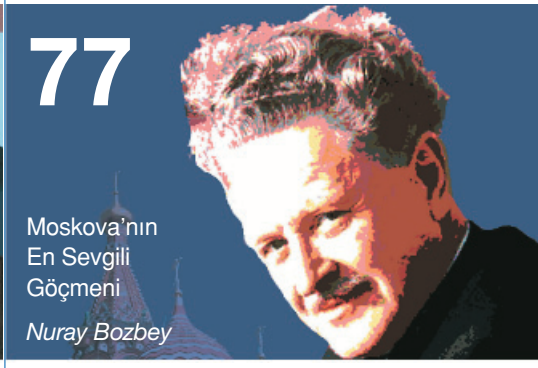
73 **Yazım Karmaşası**
Orhan Velidedeoğlu

77 **Moskova'nın En Sevgili Göçmeni**
Nuray Bozbey

5

"Milletvekillerinin Tutuklu Olması 21. Yüzyılın Türkiye'sine Yakışmıyor"
Sabriye Aşır

77

Moskova'nın En Sevgili Göçmeni
Nuray Bozbey

AYLIK BÖLÜMLER

83 **Evrengzib ve Vasiyetnamesi**
Yaşar Öztürk

93 **Basketbol**
Metin Gören

97 **"Manda Kasa" Başının Belası Oldu**
Suat Türker

103 **Yürekte Sevgi Varsa Bedende Engel Yoktur**
Sema Erdoğan

108 **Hero ile Leandros**
Haluk Erdemol

112 **Anarşizm**
Mümtaz İdil

116 **Manyas Kuş Cenneti**
Çetin İmir

122 **Ölüm Bile Utanır Ki**
Bekir Özgen

127 **Habercikler**
Altan Alkan

131 **Haydi Kuşlar Kuşadası'na**
Muzaffer İzgü

138 **Murphy Yasası**
Sebahat Önen

21 *Fırçalayarak*

40 *İlk Dersimiz Türkçe*

66 *Bilginizi Denetleyin*

88 *Kim Kimdi?*

130 *Tıp Dünyasından Kısa Kısa*

136 *Ufak Tefek Bilgiler*

151 *Çözümler Sayfası*

152 *Yarının Büyükleri*

154 *Bulmaca*

156 *Satranç*

158 *Ayın Kitapları*

160 *Bir Fotograf Bin Sözcüğe Bedeldir*

141 **Orkestra Şefinin Trajik Ölümü**
Yücel Aksoy

143 **Hurmacıların Kaderi**
Mehmet Ünver

149 **Stradivarius'un Eşsiz Sesi**

Bütün Dünya 'DAN SİZE

Mete Akyol

12 Mart ve 12 Eylül'den Sonra Sırada 12 Haziran Var

Zonguldak'ta maden işçisinin yaşam dengesi, yerin altından çıkardığı kömür parçalarıyla, yerin altına gömdüğü alın terinin damlalarından oluşur.

Onun yukarı gönderdiği her kömür parçasında ve yerin altına gömdüğü her ter damlasında, evinin sofrasında bir ay sonraki ekmeğinin lokması, çorbasının buharı saklıdır.

Hakedilmiş ekmeğine ve çorbasına ancak böylesi özverili çalışmasıyla sahip olan maden işçisi, toplum içindeki hakedilmiş insanca ve hakca yaşamına da, benzer özverideki demokratik direnişi ve duruşu sonucu sahip olabilmiştir.

Onun bu demokratik direnişinin sondan birkaç yıl önceki bölümünü, 1950'li yılların sonundan başlayarak adım adım izledim. Direnişinin, "Grev ve Toplu Sözleşme Hakkı"yla zafere ulaşmasından hemen sonra işveren kesiminde başlayan rahatsızlık karşısındaki direnişinin de yakın tanığı oldum. Zaman geldi, işçinin tehlikeye giren demokratik hak ve özgürlüklerine ne denli özverili demokratik direnişiyle sahip çıktığını da, o direnişinin zafer mutluluğunu da 1960'lı yıllar boyu işçi için, işçiyle birlikte yaşadım.

Zonguldak'ta, adını taşıyan ve direnişini simgeleyen Madenci Anıtı'nın önünde, 16 Haziran'da yapılan "Emek, Demokrasi ve Özgürlük" mitinginde yıllar sonra bir kez daha yanyana geldik maden işçisiyle.

Ayrıntılarını, karşı sayfadan başlayarak okuyacağınız o mitingde maden işçisi, hakca ve insanca yaşam hakkının kanıtı "milli irade" gücünün elinden alınmasını, demokratik direniş hakkını kullanarak kınıyor ve…

Bir yıl önce yapılan seçimde özgürce kullandığı "milli irade" hakkının bir yılı aşkın süredir hala demir parmaklıklar arkasında kalması karşısında şimdi, yine demokratik hakkını kullanarak oyunun hesabını soruyordu.

Bu görevini yaparken de bir yandan, kişinin demokratik direniş hakkını kullanılmasında korkulacak birşey olmadığını tüm ülkeye kanıtlıyor, bir yandan da 12 Mart'ların, 12 Eylül'lerin hesaplarının sorulduğu bir günde, 40 yıl, 50 yıl beklemeye gerek duymadan, yalnızca bir yıl sonra, 12 Haziran'ın da hesabının sorulabileceğini gösteriyordu, üstelik demokratik bir yöntemle...•

meteakyol@butundunya.com.tr

"Milletvekillerinin tutuklu olması 21. yüzyılın Türkiye'sine yakışmıyor"

CHP'nin Emek, Demokrasi ve Özgürlük Mitingi Zonguldak'ta Yapıldı

Yazan: SABRİYE AŞIR

Zonguldak halkının, CHP Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın özgürlüğüne kavuşması yönündeki ısrarlı isteği üzerine düzenlenen 'Emek, Demokrasi ve Özgürlük Mitingi' 16 Haziran'da Zonguldak'ta yapıldı.

"Haberal seninle gurur duyuyor" tezahüratıyla karşılanan CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, miting alanını dolduran binlerce Zonguldaklının bu coşkusuna "Asıl biz Haberal'la gurur duyuyoruz... Haberal'la bütün Zonguldak, bütün Türkiye ve bütün dünya gurur duyuyor, hepimiz gurur duyuyoruz Haberal'la" diyerek karşılık verdi. "Milletvekillerinin tutuklu olması 21. yüzyılın Türkiye'sine yakışmıyor, bizim erdemimize yakışmıyor, insanlığımıza yakışmıyor, halkın iradesine saygı duymaya yakışmıyor. Nerede, nasıl olursa olsun biz demokrasiyi bu kara lekeden arındırmak durumundayız" diyerek sözlerini sürdüren Kılıçdaroğlu, halkın sık sık yinele-

diği coşkusu nedeniyle konuşmasına zaman zaman duraklayarak devam etti.

Zonguldak'ta Madenci Anıtı önündeki meydanda düzenlenen 'Emek, Demokrasi ve Özgürlük Mitingi'ne, TBMM Başkanvekili Güldal Mumcu, CHP Genel Başkan Yardımcıları ve kimi milletvekilleriyle katılan Kemal Kılıçdaroğlu ve ekibini halk uzun süre coşkuyla alkışladı. Miting alanını dolduran katılımcıların bir bölümünün taşıdıkları Prof. Dr. Haberal ile Mustafa Balbay'ın fotoğraflarının bulunduğu ve "Ey özgürlük" yazılı pankartlar kalabalığın arasında ışık yansımaları örneği parlarken, meydanı çevreleyen demokrasi, özgürlük ve milli iradeye vurgu yapan afişler halkın coşkusuna renk katıyorlardı.

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu Zonguldak mitinginde "Emek, Demokrasi ve Özgürlük" için güvercin uçurdu

Kentin ana caddesindeki ilan levhalarında "Milli İrade Tutsak" ve "Emek, Demokrasi ve Özgürlük Mitingi" afişleriyle günler öncesinden duyurulan mitingde önce, CHP Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın Silivri Cezaevi'nden gönderdiği mesaj okundu. Tam metnini içerideki sayfalarımızda bulacağınız bu mesajında Prof. Haberal, "Tam bir yıl önce bugünlerde, dünyanın demokratik bir ülkesinde ilk kez, 'milli iradenin tutuklandığını' bildirdi ve şöyle dedi:

"Dünya ve Türkiye demokrasi tarihinin bu 'unutulmaz ayıbı'nın uygulandığı kentler arasında, maalesef Zonguldak da vardır, 'oyu' tutuklanan vatandaşlar arasında, maalesef siz de, siz değerli Zonguldaklı hemşehrilerim de varsınız. Zonguldaklılar da, Türk halkı da, böyle bir 'demokrasi ayıbını'

Zonguldak'ta tutuklu milletvekillerine destek için asılan pankartlardan biri

asla haketmiyorlar. Bu ayıp artık son bulmalıdır. Bu ayıba son verilmesi gerekir. "Emeğin ve alın terinin Başkenti" onurunun sahibi Zonguldak'ı, "Demokrasinin ve insan onurunun Başkenti" onuruna da kavuşturmak sizin elinizdedir. Çünkü bu, sizin yapmanız gereken bir görevdir. Çünkü sizin oyunuza el konulmuştur, sizin oyunuz tutuklanmıştır. Oyunuza sahip çıkacaksınız."

Prof. Haberal'ın mesajının özellikle bu bölümü, meydanı dolduran binlerce Zonguldaklı tarafından coşkuyla alkışlandı.

Haberal'ın mesajının okunmasından sonra kürsüye gelen CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, Madenci Anıtı önündeki miting alanını dolduran 8 bin kişilik topluluğun coşkuyla yinelediği "Haberal seninle gurur duyuyor" sloganıyla karşılandı.

Kılıçdaroğlu halkın bu tezahüratına "Asıl biz Haberal'la gurur duyuyoruz... Haberal'la bütün Zonguldak, bütün Türkiye ve bütün dünya gurur duyuyor, hepimiz gurur duyuyoruz Haberal'la" diyerek karşılık verdi.

Miting alanında yeni bir coşku oluşturan bu sözlerinden sonra Kılıçdaroğlu, dikkat çekecek kadar uzun bir süre alkışların ve coşkunun dinmesini bekledi, sözlerine şöyle devam etti: "Haberal ne yaptı? Haberal'a yıllar önce dediler ki –*rahmetli Ecevit Başbakan iken*- 'Gel bu ülkeye Cumhurbaşkanı ol." Haberal dedi ki, 'Ben Cumhurbaşkanı olmak istemiyorum.' 'Niçin?' diye sordular. 'Çünkü' dedi, 'Cumhurbaşkanının parlamentodan çıkması lazım. Ben demokrasiye inanıyorum. Parlamenter rejime inanıyorum. Sağolun, varolun ama Cumhurbaşkanı'nın Meclis'ten çıkması gerekir' Haberal işte böyle dedi.

Aradan yıllar geçti ve bir baktık, Haberal'ı içeri aldılar, Haberal'ı tutukladılar. Üç yıldan fazla geçti, Haberal özgürlüğüne kavuşamadı. Düşünebiliyor musunuz; 'Cumhurbaşkanı ben olmak istemiyorum, çünkü ben milletvekili değilim. Parlamentodan bir milletvekilinin Cumhurbaşkanı olması gerekir' diyor Haberal; ve siz Haberal'ı darbeci diye tutukluyorsunuz. Bu kadar

demokrasiye, parlamenter rejime bağlı olan birisinin darbeci olması mümkün mü? Biz de biliyoruz mümkün değil. Böyle bir iddianın zaten doğru olmadığını da biliyoruz."

Prof. Mehmet Haberal'ın yaşamını eğitime, bilime, insanlığa ve ülkesine hizmete adadığını vurgulayan Kılıçdaroğlu, şöyle devam etti:

"Haberal, bir vatandaş olarak bütün mal varlığını bu ülkenin gençlerine adadı. Bir üniversite kurdu. Binlerce çocuk bu üniversitede okuyor. Cebine 5 kuruş para girmiyor. Tamamı vakfın, tamamı kamunun, devletin malı. Düşünebiliyor musunuz; bütün mal varlığını bu ülkenin gençleri okusun diye oraya adayan birisinden darbeci mi çıkar Allah aşkına?

"Haberal, 'Ben Cumhurbaşkanı olmak istemiyorum, çünkü ben milletvekili değilim. Parlamentodan bir milletvekilinin Cumhurbaşkanı olması gerekir' diyor ve siz Haberal'ı darbeci diye tutukluyorsunuz."

Haberal daha sonra geldi 'Milletvekili olacağım' dedi. Cumhuriyet Başsavcılığı'na dilekçesini verdi. 'Ben milletvekili olmak istiyorum, bir engel var mı?' Araştırdılar, soruşturdular, bir kâğıt verdiler. 'Senin milletvekili olmanda hiçbir engel yoktur' dediler. Dosyasını aldık. Yüksek Seçim Kurulu'na gönderdik, yani Yüksek Mahkeme'ye gönderdik, 'Sayın Haberal milletvekili olmak istiyor, bir engel var mı?' dedik.

Yüksek Seçim Kurulu inceledi, dosyasına baktı, geçmişini araştırdı. Ve bir karar verdi: 'Haberal'ın milletvekili olmasında hiçbir engel yoktur' dedi. Sonra aynı karar, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Başbakan olarak görev yaptığı Başbakanlığa gönderildi. Yüksek Seçim Kurulu'nun kararı Resmi Gazete'de basıldı, yayımlandı ve 'Milletvekili olmasının önünde hiçbir engel yoktur' denildi.

Sonra ne oldu? 'Ben Zonguldaklıyım' dedi, 'Amacım var, ilkelerim var, hizmet etmek istiyorum, Zonguldaklılara hizmet etmek istiyorum' dedi. 'Zonguldak'tan milletvekili olmak istiyorum' dedi. Biz de listeye koyduk, sizin oylarınıza sunduk. Ve Haberal geldi, Zonguldak'tan sizin helal oylarınızla, sizin kadirşinas oylarınızla milletvekili, Zonguldak'ın milletvekili seçildi. Ve savcının, yargıçların, 'Milletvekili seçilmesinde hiçbir engel yoktur' dedikleri bir kişi, şimdi tutuklu ve içeride.

Mahkûm mu? Hayır mahkûm değil. Biz de Zonguldak'tan listeye koyduk, sizin oylarınıza sunduk. Ve Habe-

Savcıların, yargıçların, 'Milletvekili seçilmesinde hiçbir engel yoktur' dediği Haberal şimdi tutuklu. Mahkûm mu? Hayır. Aleyhine karar çıkmış mı? Hayır.

ral sizin helal oylarınızla milletvekili seçildi. Savcıların, yargıçların, 'Milletvekili seçilmesinde hiçbir engel yoktur' dediği Haberal şimdi tutuklu. Mahkûm mu? Hayır. Aleyhine karar çıkmış mı? Hayır. O zaman demokrasilerde bizim şu soruyu sormaya hakkımız var: 'Milletin helal oylarıyla seçilmiş, yargı denetimden geçmiş bir seçim sürecinde milletvekili olmuş bir kişiyi siz hangi gerekçeyle hapiste tutarsınız? Bunu sorma hakkımız var. Bu soruyu her yerde soracağız. Sadece biz mi? Başbakan Erdoğan Pakistan'a gitti. Pakistan'da bir bilim adamı Recep Tayyip Erdoğan'a sordu: 'Mehmet Haberal niye hapiste? Hangi gerekçeyle hapiste?'

İşte buradan söylüyorum; Türkiye'de demokrasiyi işletmezseniz, Pakistan'da da sorulacak, Amerika'da da sorulacak, Almanya'da da sorulacak. Samimi söylüyorum İran'a gitse, orada da sorulacak."

Milletvekillerinin tutuklu kalmasının ülkeye, insanlığa ve demokrasiye yakışmadığının altını çizen Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu, şöyle devam etti: "İrade, halkın iradesi. Her zaman başımızın üzerindedir. Her zaman halkın iradesine saygı duyduk. Recep Tayyip Erdoğan, yargı kararıyla asla milletvekili olamıyordu. Anayasayı değiştirdik, yasaları değiştirdik, de-

Haberal'ın "Hacapit"li hemşehrileri özel pankartlarıyla mitinge katıldılar

mokrasi adına önünü açtık. Şimdi beyefendi diyor ki; 'E yargı kararı var, ben ona ne diyeyim?' Yargı kararı var doğru. Bursa'daki Cargill için de yargı kararı vardı, ne yaptın kanun çıkardın. İngiliz viski şirketleri için de yargı kararı vardı, ne yaptın kanunla cezalarını kaldırdın. MİT müsteşarıyla da ilgili yargı kararı vardı, alelacele kanun çıkardın. Demokrasilerde çifte standart olmaz. Demokrasilerde hukuk herkes için eşit olarak uygulanır. O nedenle tutuklu milletvekilleri 21. yüzyılın Türkiye'sine yakışmıyor. Bizim erdemimize yakışmıyor. İnsanlığımıza yakışmıyor. Halkın iradesine saygı duymaya yakışmıyor. Nerede, nasıl olursa olsun biz demokrasiyi bu kara lekeden arındırmak durumundayız.

Sayın Haberal burada olsaydı diyecekti ki, 'Şu Zonguldak, alın terinin, kara elmasın başkenti, üniversiteleri olan bir kent nasıl olur da, eskiden göç alırken şimdi göç veriyor?' Bu soruyu herhalde önce o soracaktı. Neden Zonguldak gibi bir kent göç veriyor, nüfusu düşüyor? Gelecekte göreceksiniz, milletvekili sayısı da düşecek. O zaman bu soruyu Haberal soracaktır. Şu soruyu, Zonguldaklının maden işçisi de, köylüsü de, esnafı da, sanayicisi de kendine sormak zorundadır. Neden Zonguldak kan kaybediyor?

Gözünü sevdiğim madenciler, alın teri döken madenciler, sizler mücadele ettikçe, sizler haksızlara karşı direndikçe sizin her zaman yanınızda bir parti olacak, o da CHP. Bunu unutma-

"İngiliz viski şirketleri için de yargı kararı vardı, kanunla cezalarını kaldırdın. MİT müsteşarıyla da ilgili yargı kararı vardı, alelacele kanun çıkardın. Demokrasilerde çifte standart olmaz."

yın. Sizler demokrasiyi savundukça da yanınızda olacağız. Alın teri diyorsunuz, iş-aş-ekmek diyorsunuz; biz de iş-aş ve ekmek diyoruz. Siz daha güzel bir Zonguldak diyorsunuz; biz daha güzel bir Zonguldak, daha güzel bir Türkiye, daha güzel bir dünya diyoruz..."

Tutuklamaların artık zulüm ve işkence haline geldiğini belirten Kılıçdaroğlu, sık sık coşkularla kesilen konuşmasında, Zonguldak'tan Prof. Haberal'a, Mustafa Balbay'a, tutuklu tüm milletvekillerine ve yurdun tüm yörelerine selam gönderdi:

"Buradan Haberal'a selam gönderiyorum, Zonguldak adına selam gönderiyorum, Türkiye adına selam gönderiyorum. Buradan Balbay'a selam gönderiyorum, Zonguldak adına, İzmir adına, Türkiye adına selam gönderiyorum. Buradan bütün tutuklu milletvekillerine Zonguldak adına, İzmir adına, Türkiye adına selam gönderiyorum. Bu zulmü, bu işkenceyi bitireceğiz. Halkın desteğini aldığımız sürece bu zulmü, bu işkenceyi, bitireceğiz. Öğrenciler, gazeteciler, bilim insanları herkes hapiste. Türkiye'yi yarı açık cezaevine çevirdiler. Onun için hep beraber mücadele edeceğiz. Bu ülkenin yurtseverleri, bu ülkenin öğrencileri, bu ülkenin gençleri, bu ülkenin esnafı, bu ülkenin sanatçısı; hep beraber yüreklice mücadele edeceğiz.

Şair şiirini yazar onu teröre yem olarak görürler. Öğrencinin çantasından yumurta çıkar terör silahı olarak görürler. Gazetecinin araştırmasını terör planı olarak yorumlarlar. Basılmamış kitabı terör reklamı olarak görürler. İnsan haklarından söz ettiğiniz zaman terör kışkırtması olarak yorumlarlar. Bu millet asla ve asla zulme boyun eğmeyecektir, hep beraber direneceğiz. Biz yedi düvele boyun eğmedik, bu hükümete mi boyun eğeceğiz?

Bizim ruhumuzu en iyi okuyan

Mehmet Akif Ersoy'dur. Unutmayın, İstiklal Marşı'dır. Onun için bir daha haykırmamız gerekiyor. Ne söylüyor Mehmet Akif Ersoy? 'Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım. Hangi çılgın bana zincir vuracakmış şaşarım!'

Parça parça bir şeyler yapıyorlar. Emeğimizi çalıyorlar, çocuklarımızın geleceğini çalıyorlar. Özgürlüklerimizi çalıyorlar, demokrasimizi kemiriyorlar farkında mısınız? Farkındaysak bütün Türkiye'ye bunu haykıracağız. Demokrasi ve özgürlük isteyen herkese çağrıda bulunuyorum. Ayağa kalkacağız, cesur olacağız, yürekli olacağız. 10 yıllık iktidarın mazereti olamaz. Bu olumsuzlukların sorumlusu Recep Tayyip Erdoğan'dır.

İstedikleri kadar baskı uygulasınlar. Zalimin zulmünün bir sınırı vardır. Bu ülke yedi düvele karşı mücadele etti. Bu ülke emperyalizme karşı mücadele etti. Bu ülke düşman ordularını kovdu. Ne dedi Mustafa Kemal; 'Geldikleri gibi giderler.' Bunlar da geldikleri gibi gidecekler. Umutsuzluk olmayacak kitabımızda, geleceğe güvenle bakacağız."

CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu, mitingdeki konuşmasında AKP iktidarında son 9 yılda 735 bin 803 iş kazasının meydana geldiğini, bu iş kazalarında 10 bin 804 yurttaşın da hayatını kaybettiğini belirtti ve Türkiye'nin iş kazalarında dünya üçüncüsü, Avrupa birincisi olduğunu kaydetti. Miting alanındaki maden işçilerine seslenen Kılıçdaroğlu, "Madencinin kaderi ölüm değildir." dedi.

Konuşması sırasında 'İrade burada vekil nerede?', 'Madencinin feneri sönmeyecek', 'Maden işçisi demokrasi bekçisi', 'Halkın umudu Kılıçdaroğlu', 'Haberal nerede biz oradayız' sloganları atılan Kılıçdaroğlu, miting sonunda konuşma platformuna çıkan maden işçileriyle birlikte madenci bareti takarak halkı selamladı. Kılıçdaroğlu, barışın ve özgürlüğün simgesi beyaz güvercinleri de elleriyle Zonguldak semalarına bıraktı. •

Zonguldak'ta 16 Haziran günü yapılan mitingde okunan ve halkın büyük coşkusuyla karşılanan CHP Zonguldak Milletvekili

Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın mesajı

Cumhuriyet Halk Partisi'nin Sayın Genel Başkanı, Sayın Milletvekilleri, Sayın Üyeleri ve Sayın Zonguldaklılar, hepinizi en içten duygularımla selamlıyorum.

Toprağın yüzlerce metre derinliğindeki kömürü, cephedeki bir Mehmetçik fedakarlığıyla canı pahasına çıkartan maden işçisinin, "Emeğin ve alın terinin Başkenti" onuru kazandırdığı Zonguldak bugün, bu onurunun kaynağı "özgürlüğüne" sahip çıkmasının da onurunu yaşıyor.

Kutlu olsun!

Yarım yüzyıl önce, Türk işçisinin "Toplu sözleşme" ve "Grev" haklarına kavuşmasında Zonguldak halkı ve maden işçisi, dönemin Çalışma Bakanı ve Zonguldak Milletvekili, Başbakanımız merhum Bülent Ecevit'e sadece siyasal destek ve katkı sağlamakla kalmamıştır, bu inançlı çabasında kendisine "siyasal can suyu" da olmuşlardır.

Aynı Zonguldak halkı ve aynı maden işçisi bugün, insanın insanca yaşamasının siyasal iklimi olan demokrasiye ve onun temel ilkesi olan insan haklarına, kişi özgürlüğüne sahip çıkabilmesi için "İnsan onuruna, insan öz-

gürlüğüne" can suyu olmak kararındadır. Bir kez daha kutlu olsun!

Dünyanın demokrasiyle yönetilen hiçbir ülkesinde asla görülmeyen, görülmesi düşünülmeyen bir haksızlığın Zonguldaklılar, kendi ülkelerinde, kendi kentlerinde, hatta kendi şahısları üzerinde uygulandığına tanık olmuşlardır.

Bir araya geldiklerinde "milli irade"yi oluşturan "vatandaş oyu", "sandıktan çıkar çıkmaz cezaevinin demir parmaklıklarını bile eritecek gücünü kanıtlayacağı anda, dünyada ilk kez geçen yıl Türkiye'de görülen anlaşılmaz bir uygulamayla, o demir parmaklıkların arkasına gönderilmiştir.

Tam bir yıl önce bugünlerde, dünyanın demokratik bir ülkesinde ilk kez, "milli irade" tutuklanmıştır.

Dünya ve Türkiye demokrasi tarihinin bu "unutulmaz ayıbı"nın uygulandığı kentler arasında, maalesef Zonguldak da vardır, "oyu" tutuklanan vatandaşlar arasında, maalesef siz de, siz değerli Zonguldaklı hemşehrilerim de varsınız. Zonguldaklılar da, Türk halkı da, böyle bir "demokrasi ayıbını" asla haketmiyorlar. Bu ayıp artık son bulmalıdır. Bu ayıba son verilmesi gerekir.

"Emeğin ve alın terinin Başkenti" onurunun sahibi Zonguldak'ı, "Demokrasinin ve insan onurunun Başkenti" onuruna da kavuşturmak sizin elinizdedir. Çünkü bu, sizin yapmanız gereken bir görevdir. Çünkü sizin oyunuza el konulmuştur, sizin oyunuz tutuklanmıştır. Oyunuza sahip çıkacaksınız.

Değerli Zonguldaklılar,

Bu onurlu görevinizi yaparken sadece kendi oylarınıza sahip çıkmakla kalmayacaksınız, Büyük Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmadan önce gerçekleştirdiği çok önemli bir "insansal değer"i de yeniden harekete geçirmiş olacaksınız. O insansal değer, şu dört kelimede özetlenmektedir:

"Hakimiyet Kayıtsız Şartsız Milletindir."

Siz bu değerli gücünüzü tam bir yıl önce, başarılı bir seçim çalışması sonunda kanıtladınız. Sayın Ali İhsan Köktürk ve beni, temsilcileriniz olarak görevlendirdiniz. İkimiz de sizlere teşekkürlerimizi sunuyoruz. Beni, kasıtlı olarak ve "Hiçbir yasal gerekçe ve belgeye dayanmaksızın", bugüne kadar suçsuz tutsak olarak cezaevinde kapalı tuttular. Türk ulusuna, Zonguldak halkına vereceğim hizmetlerimi engellediler.

Şimdi o kişilere, Zonguldak'tan güçlü bir cevap vereceksiniz. İnanıyorum ki, sizin bu konudaki güçlü sesiniz, ülkemizin her köşesinden yankılanacak ve geleceğimize de ışık tutacaktır. Yeter ki "hakimiyetin kayıtsız şartsız kendimizde olduğunu" kanıtlayalım ve yeter ki oylarımıza, irademize sahip çıkabilelim.

Hepinizi en içten duygularımla ve ayrıca özlemle selamlıyorum, hepinize işlerinizde başarılar diliyorum, hepinizine saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Mehmet Haberal
CHP Zonguldak Milletvekili
5. Blok B9 ZK Silivri

Alman Federal Meclis Milletvekili Rolf Mütsenich:

"Silivri'de halkın iradesi tutuklu"

Alman Federal Meclis Milletvekili Rolf Mütsenich, Silivri'de tutuklu bulunan CHP milletvekilleri Mehmet Haberal ve Mustafa Balbay'a 21 Mayıs'ta gerçekleştirdiği ziyaretle ilgili, Almanya'nın Köln kentinde bir basın toplantısı düzenledi.

Kanal B Haber Merkezi

Rolf Mütsenich

Mütsenich burada önemli açıklamalar yaptı. Öte yandan Alman meclisi, CHP Milletvekilleri **Mehmet Haberal** ve **Mustafa Balbay'ı**, "Parlamenter sistemle yönetilen ülkelerde tutuklu bulunan milletvekilleri" listesine aldı... Alman Parlamenterler, Türkiye ile Almanya arasında gerçekleşecek tüm temaslarda, tutuklu milletvekilleri sorununu gündeme getirecek.

Alman Federal Meclis Milletvekili Rolf Mütsenich düzenlediği basın toplantısında, tutuklu milletvekilleri sorununun, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girişi önündeki en büyük engel olduğunu söyledi…Tutuklu milletve-

Rolf Mütsenich (ortada) Avrupa Türk Sosyal Demokratları Derneği Yönetim kurulu Üyesi Erdal Tekin (sol başta) ve Türk Sosyal Demokratları Derneği Başkan Yardımcısı Tayfun Keltek ile Köln kentinde yapılan basın toplantısında

killeri sorununu AB Parlementerler Baskani Martin Schulz'a ilettiğini belirten Alman parlamenter, olumsuzlukların Türk hükümetine aktarılması gerekliliğini anlattığını da ifade etti. Basın toplantısına, 21 Mayıs'ta CHP milletvekilleri Mehmet Haberal ve Mustafa Balbay'ı Silivri Cezaevi'nde ziyaret eden Türk Sosyal Demokratları Başkan Yardımcısı Tayfun Keltek ve Türk Sosyal Demokratları Yönetim Kurulu Üyesi Erdal Tekin de katıldı.

Türk Sosyal Demokratlar Derneği Başkan Yardımcısı Tayfun Keltek toplantıda Haberal ve Balbay'a yapılanların haksızlık olduğunu vurguladı. Keltek sözlerini şöyle sürdürdü:

"Benim edindiğim intiba kesinlikle bu insanların suçlu olmadıkları yönündedir. Gerek Balbay gerekse Haberal hangi suçtan dolayı tutuklu olduklarını hâlâ bilmiyorlar. Bu insanlara yapılan bir haksızlık olarak görüyorum. Bir insanın şartları müsait olmazsa Parlamentoya seçtirmezsiniz; eğer seçilmişse bu kişilerin tutuklanması demek halkın iradesinin tutuklanması demektir."

Türk Sosyal Demokratlar Köln Yönetim Kurulu Üyesi Erdal Tekin ise milletvekillerinin tutuklanmasının uluslararası sözleşmelere aykırı olduğunun altını çizdi.

Tekin **"İki milletvekilinin tutuklanmasının uluslararası sözleşmelere aykırı olduğunu düşünüyorum. Anayasanın 90. Maddesi uluslararası sözleşmelerin kendi iç yasaların üstünde olduğunu gösteriyor"** ifadelerini kullandı..

Öte yandan Erdal Tekin basın toplantısı öncesinde de açıklamalarda bulundu. Buna göre Ergenekon davası nedeniyle Silivri Cezaevi'nde tutuklu bulunan CHP Zonguldak Milletvekili Mehmet Haberal ve CHP İzmir Mil-

Alman Federal Meclis Milletvekili Rolf Mütsenich: Tutuklu milletvekilleri sorunu, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girişi önündeki en büyük engel.

letvekili Mustafa Balbay, Alman federal meclisinin gündeminde.

Haberal ve Balbay, Almanya Federal Meclisi'nin aldığı kararla "Parlamenter sistemle yönetilen ülkelerde tutuklu bulunan milletvekilleri" listesine dahil edildi.

Merkezi Almanya'da bulunan Avrupa Türk Sosyal Demokratları Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Erdal Tekin'in verdiği bilgiye göre, Haberal ile Balbay'ın söz konusu listeye dahil edilmesinde Alman Sosyal Demokrat Parti Federal Meclis Milletvekili ve Parti Dışişleri Sözcüsü Doktor Rolf Mütsenich'in girişimleri etkili oldu. Tekin, Alman meclisinin kararıyla, bundan böyle Almanya ile Türkiye arasında parlamenterler düzeyinde gerçekleşecek tüm temaslarda Haberal ve Balbay'ın tutukluluk halinin gündeme getirileceğini belirtti. Karara göre, Alman federal meclisinde grubu olan partilere mensup parlamenterler, Türk meslektaşlarına tutuklu milletvekillerinin durumunu ve tutuklulukların sonlandırılması için yapılan çalışmaları soracak.

Avrupa Türk Sosyal Demokratları Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Erdal Tekin bu konudaki ilk gelişmenin geçen günlerde yaşandığını da aktardı. Buna göre, Almanya Federal Meclis Başkan Yardımcısı Wollfgana Tiysın, TBMM mensubu milletvekillerini kabul ettiği bir toplantıda Mehmet Haberal ile Mustafa Balbay'ın tutukluluklarını gündeme getirdi. Tiysın'ın, sorulara Türkiye'nin Almanya Büyükelçisi'nin yanıt vermek istemesi üzerine, muhatabın parlamenterler olduğunu söyleyerek toplantıyı noktaladığı belirtildi. Tekin, Tiysın'ın bu tür bir kararı kendi inisiyatifi ile vermesinin mümkün olmadığını, federal meclis kararına dayanarak toplantıyı sonlandırabileceğini vurguladı. •

Tayfun Keltek

Erdal Tekin

Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın Başkent Üniversitesi 2012 Yılı Mezunlarına Mesajı

Sayın Rektör, Değerli Konuklar, Öğretim Üyelerimiz, Velilerimiz ve Mezunlarımız.

2011-2012 Eğitim ve Öğretim Yılı'nın bu mutlu gününde hepinizi en içten duygularımla selamlıyorum.

Bugün, değerli öğretim üyelerimizin emeklerinin, fedakar velilerimizin özverisinin ve siz öğrencilerimizin alın terinin adeta taçlandığı gündür.

Hepinizi kutluyorum.

Atatürk, arkadaşları ve aziz şehitlerimiz tarafından kurulan, hedefi asrın medeniyet düzeyini de aşmak olan, gücünü akıl ve bilimden alarak bugünlere ulaşan ülkemizin gelişmesinde üniversitelerin katkısı en önemli etken olmuştur.

Bana göre üniversiteler, ülkelerin geleceğidir.

Ankara'nın Bağlıca bozkırında kurulan ve bugüne kadar binlerce gencimizi yetiştirerek ülkeye kazandıran Başkent Üniversitesi, işte bu öngörüyle ve kaliteyi hedef koyarak kuruldu; şimdi de yeni eserlerle hizmetlerini devam ettiriyor ve ettirmeye her zaman devam edecektir.

İnanıyorum ki, bu üniversiteden yetişen sizler de ülkemizin gelişmesine önemli katkılar sağlayacaksınız. Çünkü umudumuz da sizsiniz, güvenimiz de sizsiniz, güvencemiz de sizsiniz unutmayınız ki geleceğimiz de sizler olacaksınız.

Değerli Başkent'li gençlerimiz, yaşamınızda mutluluk ve başarılar diliyor, sizlerle gurur duyuyorum.

Şimdilik güle güle, en kısa zamanda karşılaşmak dileklerimle…

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Oktay Akbal'ın
17.06.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Yazıklar Olsun!

Bir ülke gösterin bana, bir ülke!..

Ordusunun nerdeyse yarısı hapiste olsun, yazarların, gazetecilerin yüzlercesi, bilimcilerin, düşünürlerin, yurtseverlerin pek çoğu.

Böyle bir ülke uygar dünyada yok!..

Nasıl şaşmıyorsunuz, nasıl susuyorsunuz, nasıl bütün bu acıları içinize çekiyorsunuz?

Amiralinden, orgeneralinden, genelkurmay başkanından say sayabildiğin kadar!.. Hepsi içerde yatıyor, hücrelerde, koğuşlarda...

Mahkemeler çalışıyor, savcılar, emniyetçiler, görevliler çalışıyor. Aylar, yıllar geçiyor. Yargıdan ses çıkmıyor. Mahkemeler sürüp gidiyor aylar aylar ötelere... İçeri atılanlar bekliyor, onların eşleri, çocukları bekliyor. Adalet artık bir karar versin diye!..

Suçlular mı, değiller mi?

Sanıklar bağırıyor: "Söyleyin bana suçum ne? Ne yaptım da cezalandırılıyorum?"

Yanıt yok!..

Çankaya suskun, Başbakan suskun bu konuda! Diyecekleri bir şey yokmuş gibi!.. Adalet görevini yapıyor, diyorlar. Ama sorumlu savcılar, yargıçlar bir türlü sonuca varamıyor. Yıllar geçip gidiyor. İnsanlar acılar çekiyor. Bir mahkûmiyet yok, hepsi tutuklu ya da gözaltında, ama birkaç gün, bir iki ay değil, üç yıl dört yıl...

Garip bir ülkede yaşıyoruz. Oysa anayasası var, yasaları var. Ama uygulanıyor mu, orası karanlık! Sen şüphelisin, öyleyse bir suç işlemişsindir, çek aylarca cezanı!..

Halk seni milletvekili seçmiş, ama hâlâ hapistesin! Halk, suçlanan kişilere bakıp düşünmekte, neden bu adamlar hapislerde, suçları ne, bildirsinler bize de anlayalım diyor. Sus diyorlar, aman sus, fazla konuşma!.. Bilge adamlar bile söylemiş, "Susmak büyük erdemdir" diye.

Ne Fransa'da, ne İngiltere'de, ne Almanya'da ne de herhangi bir uygar ülkede böyle bir şey olmaz, olamaz. O ülkelerin anayasası, yasaları vardır. Titizlikle uygulanır. Toplumun mutluluğu, huzuru böyle yaşatılır. Ama bizde tam tersi...

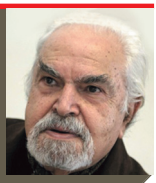
Yazıklar olsun!..

FIRÇALAYARAK

Serdar Günbilen

Erdal Atabek'in
11.06.2011 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Yeni bir kitap "Tıp Bu Değil"

Prof. Dr. İlknur Arslanoğlu editörlüğünde günümüz tıbbına yöneltilmiş bir eleştiri. *(İthaki Yayınları, 2012.)*

İnsanı bir inceleme nesnesine indirgemiş piyasa tıbbı. İnsanı MR raporlarıyla, laboratuvar sonuçlarıyla gören yeni tıp. Özelleştirilen tıbbın fayda-maliyet hesabıyla yönetilen sağlık hizmetleri. Parası olana her şeyin sunulduğu, olmayana hiçbir şeyin verilmediği yeni bir sağlık dünyası. Sağlığı korumanın unutulduğu, sadece hastalıkların dikkate alındığı tüketim ekonomisi tıbbı.

Japon aile hekimleri, bakmakla yükümlü oldukları ailelerden aylık bir ödenti alırlarmış. Ancak bu ödenti bütün aile bireyleri sağlıklı olduğu sürece ödenirmiş. Ailede bir kişi bile hasta olursa hekime ödenen para kesilir, hasta iyileştikten sonra ödeme yeniden başlarmış. Böylece Japon hekimi ailenin ödentisini hastalık için değil, sağlık için alırmış. Herhalde günümüzün Japonya'sında bu uygulama yoktur.

Günümüzde her gün artan hastalıklar... Her gün tüketimi katlanan ilaçlar... Görmezden gelinen sağlık bozucu etkenler... Paranın egemenliğindeki bu yeni dünyada tıbbın da yeniden biçimlenişi.

Gerçekten de, TIP BU DEĞİL.

Amerikalı profesör Dr. Nancy Andreasen de bu duruma karşı çıkıyordu.

"Biz hastalarımızı testlere teslim etmek için doktor olmadık" diyordu. Sorun yalnız tıp biliminde mi?

***

HUKUK BU DEĞİL!

Bugün ülkemizde hukuk var ama adalet yok!

Bunu ben değil, ülkemizin değerli hukukçuları söylüyor. Barolar söylüyor, önemli hukuk insanları söylüyor.

Hukuk her öğesiyle var. Mahkemeler, savcılar, yargıçlar var. Adalet sarayları var.

Ama adalet yok.

Oysa hukuk bilimi, tarafsız adalet da-

ğıtıcısı olmak için var. Hukuk, biçimsel kurallar demeti değildir. Kanunların ruhu vardır. Adaletin vicdanı vardır. Hukuk, intikam alma aracı olmamalıdır. Hukuk, bir tarafın hesaplaşma isteğine hizmet etmemelidir. Böyle olduğu zaman bilinir ki: **Hukuk bu değil!**

***

EĞİTİM BU DEĞİL!

Eğitim bilgilerin ezberletilmesi değildir.

Ülkemizin eğitimi budur. Eğitim, olgun insan yetiştirmek içindir. Ülkemizin eğitiminin böyle bir amacı yoktur. Eğitim, kültürlü insan yetiştirmek içindir. Ülkemizin eğitiminin böyle bir özü yoktur.

Eğitim, eleştirel düşünce için yapılmalıdır. Ülkemizde eğitim itaat kültürüne hizmet etmek için değiştirilmektedir. Eğitim özgür insan yetiştirmek içindir. Ülkemiz özgür insanı yetiştirmemek için çalışmaktadır.

Eğitim laik olursa evrensel nitelik taşır. Ülkemizde laiklik her yolla kaldırılmaya çalışılmaktadır.

Eğitim düşünen insan yetiştirmek içindir. Ülkemiz düşünen insandan kurtulmaya çalışmaktadır.

Eğitim elbette bu değil.

Eğitim diploma ticareti değildir. **Eğitim bu değildir!**

***

DEMOKRASİ BU DEĞİL!

Demokrasi beş yılda bir sandığa oy atmak değildir.

Ülkemizde buna demokrasi derler. Demokrasi, insanlara özgürlük vermek içindir. Ülkem, bireyin özgürlüğünden korkar.

Demokrasi insanın güven içinde yaşaması demektir. Ülkemde güvenliğin anahtarı suskunluktur.

Demokrasi her farklı düşüncenin rahatça açıklanmasıdır. Ülkemde bunun adı "terör faaliyeti"dir.

Demokrasi insanın huzur içinde yaşamasıdır. Ülkemde huzurlu olmanın yolu hiçbir şeye karışmamaktan geçer.

Demokrasi insanların özgürce yazıp yayımlaması içindir. Ülkemde yayımlanmamış kitap için bile insan hapsedilmiştir.

Demokrasi, farklılıkların bir arada yaşaması içindir. Ülkem artık bu farklılıkları suçlama yoluna girmiştir.

Bu demokrasiye ileri de dense, süper de dense, bilinmektedir ki: **Demokrasi bu değil!**

***

HAYAT BU DEĞİL!

Robotların da ömrü vardır. Çalışır, yıpranır, eskir, hurdaya çıkarılır. Robot ne yaşadığını bilir ne öldüğünü. İnsanın robottan farkı budur.

İnsan yaşadığını bilir, ne yaptığını bilir, öleceğini bilir. İnsan yaşarken özgür olmak ister. Yaşamına kendi karar vermek ister. Yaşamında kendi kararlarını vermek ister. Yaşamını kendi kararlarıyla yönetmek ister.

Güven içinde yaşamak ister.

Sevmek ister, sevilmek ister.

Saygı görmek ister, saygı duymak ister.

Böyle yaşamazsa insanın robottan farkı kalmaz.

İnsan düşününce anlar ki: **Hayat bu değil!**

Ahmet Tan'ın
29.05.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Şiir ile Siyaset Halef ile Selef

Kimilerine göre Koruma Müdürü Recai Bey de "özel yetkili" çıktı. Ve koruma işini biraz abarttı.

Bu yüzden merhum Ecevit de sonunda Ergenekon'a bulaştı! Hem de "Gönlümden geçen cumhurbaşkanı adayım" dediği doktoru Profesör Mehmet Haberal'ın "kasıt ve ihmali" töhmetiyle...

***

Dün Bülent Ecevit'in doğum günüydü.

80 yılı aşan ömrünü siyaset adamı, kalem ve kelâm adamı olarak yaşadı. 16 yaşında bir lise öğrencisi iken, Hintli (ve Nobelli şair) Tagore'un destansı ilahileri Gitan-jali'yi Türkçeye kazandırmıştı.

Ruh, çok şey. Sunuluşu ise her şey. Gitan-jali "ruhun sunumu" demek. İşte Ecevit'in kaleminden "sunum" mısraları:

"Bu ayrılış gününde bana bol şans dileyin, arkadaşlarım!
Beraberimde ne götüreceğimi sormayın.
Seyahatime boş eller ve ümit eden bir kalple çıkıyorum."

İletmek mi düşünmek mi? Türkçeyi yazarken de konuşurken de olağanüstü özenliydi. Gücünü şiir ve edebiyat sevgisinden alıyordu. Onu son elli yılın siyasetçilerinden ayıran, özel ve seçkin kılan belki de buydu. Bugünkü halefi de şiir seviyor. Ama okumayı, dinleyenleri coşturmayı seviyor.

Ecevit, bu ikisi arasındaki farkı açık yüreklilikle şöyle Şiir ile Siyaset, Halef ile Selef anlatmıştı:

"Şiir yazmak, benim için bir iletişim aracı, bir düşünce açıklama biçimi değil, bir düşünme yöntemidir!"

"Düşünme yöntemi" şiir olan bir siyasetçi elbette kaçınılmaz olarak idealist olacak. İdealinin de karşılığı 50 yıl siyaset, 4 kez başbakanlıktan sonra ancak arkasında bıraktığı iki daire ile yazdığı şiirler ve kitaplar!

Duruluğun sırrı 1954'te Çankaya ilçesine üye oldu. O günlerde en bilinen şiirlerinden "İnsan"ı yazdı:

elbette senden güzel / olacaktı
çizdiğin resim / yaptığın heykel
senden büyük olacaktı
senden yakışıklı / elbette senden
doğru söyleyecekti/ yazdığın şiir

Ecevit'in düşünce ve gönül dünyasında şiirle siyaset hep el ele oldu. Ama biri ötekine gölge etmesin diye özen gösterdi:

"Topluma bir mesajım olacaksa bunun için şiirden yararlanmam. Yine de yazdığım şiirde bir bildiri bulunabilir. Çoğu kez ben de o bildiriyi şiirden çıkarmaya çalışırım..."

Belki onun siyasal yaşamındaki temizliğin, duruluğun, arılığın sırrı da burada... Şiirden, duygudan beslenen bir siyasetin herhalde başka türlü olması da mümkün değildi. Şu sözler de Ecevit'in:

"Şiiri özel eylemim saysam bile, bunun siyasal eylemimden büsbütün kopuk olmadığını da biliyorum. Siyasete girdim diye şiir yazmayı, şiir çevirmeyi bıraksaydım, siyasette ben ben olamazdım."

Kiramen kâtipleri

Ecevit bu ülkede "sol"u meşrulaştırıp iktidara taşıyan ilk (ve ne yazık ki) son siyasetçi. Solu gündelik yaşama sokan, kamusal alanda ona yer bulan, yasalaştıran, yasallaştıran kişi. Türk toplumu dinsel, tarihsel, geleneksel olarak "sol"u terslikle, kötülükle hatta günahla ilişkilendirmeye teşnedir. Terslik edene "Solundan mı kalktın" diye sorulur. Kiramen kâtiplerinden "sol" omuzda oturanı, "günah"ları kaydeder. Sol el "taharet eli"dir.

Bu çarpık algı, geniş kesimlerin "sol"a sempatisine uzun yıllar set çekti. "Ortanın solu" deyimiyle bu önyargılar belli ölçüde yumuşadı ve giderek sol sözcüğü benimsenir oldu.

Sağ siyaset cenahı ise "sol"u, yani "caiz olmayanı" siyasal yaşama soktuğu için Ecevit'e hep husumetle baktı.

En insafsız ay

Dünyada belki de 60'ından sonra, baba evini satıp parti kuran ve bu partiyi ülkesinin 1. partisi yapan ve 75'inde de başbakan olan tek siyasetçidir.

"Doğa yasaları gereği- toprak işleyenin, su kullananın!", "Ne ezilen ne ezen, hakça insanca bir düzen!" haykırışıyla Türkiye ayağa kalkmış, adını dağa taşa yazmıştı. Ama dağ taş ve meydanların haykırışı seçim sonuçlarına tam yansıyamadı.

4 kez başbakan oldu (Mağdur da oldu. 3 kez hapis yattı). Ne yazık ki bir kez olsun Meclis'te çoğunluğa sahip olamadı.

Her şairin "en insafsız ay"ı ayrıdır!.. Ecevit'in en insafsız ayı hangisidir? "İktidar olduk!" diye boşuna balkona çıktığı haziran mı; o upuzun koma uykusuna yattığı mayıs mı? Ya da "Gitan-jali"yi tattığı kasım mı?

***

Araya arızalı dönemler girse de, dünyada ve siyasette en yüce değer hep erdem, güven, dürüstlük ve ulusal onur olagelmiştir. Türkiye siyasetinde, o nedenle Ecevit adı hiçbir zaman unutulmayacaktır! •

Yılmaz Özdil'in
13.06.2012 Tarihli
Hürriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Özel

İnsanlar beş senedir içerde, milli irade bir senedir tutuklu... Ahalimiz yeni yeni merak etmeye başladı, nedir bu "özel yetkili" filan?

Turşu'dur biraz.

Turşu tarifinin delil olmasıdır. Dondurma tarifinin de... Bi sanığa şu soruldu mesela, taze fasulye sever misiniz?

Zeus'un deyus, Temel Reis, Garfield ve Buggs Bunny' nin şüpheli şahıs, Hitit kralı Şuppiluliuma'nın telekulağa yakalanmasıdır.

Külot var belgeler arasında... Mozart albümü var. Zeki Müren kasetlerinin gözaltına alınması, Nutuk'a el konulmasıdır.

Henüz kimseyi yaraladıkları bile görülmemişken, kimisinin kahırdan kanser olarak, kimisinin kalpten vefat etmesidir.

Madalyalıların kendi kafasına sıkmasıdır. Delirenler var. Elini ahize gibi tutarak, hücresinde saatlerce hayali telefon görüşmeleri yapanlar var.

El bombası olduğu ilan edilen süs eşyasının, el bombası değil, süs eşyası olduğunun anca iki senede kanıtlanmasıdır. Sanıklar tehlikeli, delilleri yok etmesinler diye serbest bırakmıyoruz denirken, en önemli delil olan el bombalarının, büyük tehlike arzediyor diye imha edilmesidir.

1873 yapımı... Teee Avusturya Macaristan İmparatorluğu dönemine ait, ahı gitmiş vahı kalmış tüfeğin, uzun namlulu suikast silahı diye tanıtılmasıdır.

1939 model, 73 senelik antika tabancanın, rakamların yeri değiştirilerek, 1993 model oluvermesidir.

El konulan dividi'lerin, daha el konulmadan, taaa bir hafta önce kopyalanmış olması; tarih rezaletinin tutanakta kabak gibi ortaya çıkmasıdır.

Generalin evinden 28 siidi alınması, emniyette aniden 40 siidi'ye çıkması, e haliyle siidi'lerin doğurmasıdır. İçinde muhteşem deliller olduğu söylenen bazı sidii'lerin de ölmesi, emanette kırılıvermesidir.

Tapesi olup, kendisi olmayan divi-

di var... Ki, terörist fihristinin, teğmenin telefonuna yüklenmesi ve sehven denmesidir.

Kamu Güvenliği Müsteşarlığı icat edip, yabancı uzman çalıştırma izni verilmesi ve Amerikalı bi kadın arkadaşın, bizim arkadaşlara "siber" semineri vermesi meselesine, hiç girmeyeyim.

Bi albay'ın Rus ajanı kadınla telefon konuşmalarının dökümü var denilmesi, sonradan pardon, yokmuş denilmesidir. İnternette nasıl kadın araklanır? Giriver ek klasöre, detayları var.

Profesör Haberal'ın süt ve yoğurt broşürünün delil kabul edilmesidir. Tutukluluğa itiraz eden hakimlerin, şak diye görevden alınıp, alakasız yerlere gönderilmesidir. Tahliye talep eden hakimlerin "villa aldı" gibi palavralarla, manşetlerden infaz edilmesidir.

Genelkurmay Başkanı'nın kankası olduğunu iddia eden, helikopter alacağını öne süren, gel gör ki, kontörü bittiği için mesaj atamadığını söyleyen kadının, tanık olmasıdır.

Namuslu gazeteciler iftira endişesiyle üç buçuk atarken, ne idüğü belirsiz tiplere, telsizli arkadaşlar tarafından servis yapılmasıdır.

Başka başka gazetelerin haberlerine bak, fotokopi gibi olmasıdır.

Evi basılacak kişiler, basılmadan iki saat önce, evinin basıldığını TRT'den son dakka'yla öğrenirken... İddianamenin TRT spikerleri tarafından okunmasıdır. Gazeteciler hapisteyken, o hapis-hanenin ne kadar şahane hapishane olduğunun ballandıra ballandıra anlatılmasıdır.

Alman teknik direktör Christoph Daum'un Ergenekoncu olduğunun, kanıt olarak da, Atatürk rozeti takmasının gösterilmesidir. Hasan Tahsin diye birinin var olmadığının...

Menemen'de Kubilay'ın kafasını kesenlerin de, aslında Ergenekoncu olduğunun yazılmasıdır.

Denize indirilmemiş, adı konulmamış gemilerin, darbe planında yeralması... Firkateynle yurtdışında seyir halinde bulunan subay için, o sırada İstanbul'da toplantıya katıldı denmesidir.

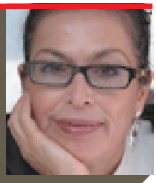
Derhal kapatılması istenen derneğin, o tarihte henüz açılmamış bile olması... 1998 senesinde vefat eden generalin, en geç 2003 senesinde darbe yapacağının anlaşılmasıdır!

2005'te değişen kanun'un, 2002 tarihli belgede çoktan değişmiş halde bulunması... Kurulmamış televizyon kanalıyla propaganda yapılmasıdır.

Biz tetikçiyiz diyenlerin, serbest bırakılması... Yeni Zelanda'dan uçarak, Afganistan'tan koşarak gelenlerin "kaçacak" diye tutuklanmasıdır.

Hotantu kabilesinde değil, Türkiye Cumhuriyeti'nin başkentinde... Son imza günüme gelen tutuklu subay eşinin, "Oğlunun mezuniyet törenini göremedi, temize çıkacağından adımız gibi eminiz ama, kaybolan günlerimizi bize kim geri verecek? Madonna kadar kıymetli olmasak bile, hiç olmazsa bir iki kelime bizlerden bahsetmeyi düşünmüyor musunuz?" diye sormasıdır. •

Nilgün Cerrahoğlu'nun
09.06.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Hangisi Tuhaf?

1. Demokratikleşme adına yapılan bir açılım toplantısında pankart açan öğrencilere 8.5 yıllık hapis cezası verilmesi…

2. Pankart açmanın başlı başına suç olması…

3. Keza, parasız eğitim istemenin terörle eşdeğer tutulması…

4. "Düşünceyi açıklama özgürlüğü, gösteri ve yürüyüş hakkı anayasada tanınmaktadır. Gençler bu hakkı kullanmıştır" diyen savcının yetkileri alınarak, dava dışına çıkarılması…

5. Onun yerine bakan bir ikinci savcının, aynı dava verilerine dayanarak aynı gençleri bu defa "örgüt üyeleri" olmakla itham etmesi…

6. Yargıda değerlendirmelerin bu denli keyfi biçimde bir uçtan diğer uca savrulabildiği bir ülkede, "yargı bağımsızlığından" söz edilebilmesi…

7. 600'ü aşkın öğrencinin bu nevi suçlardan halihazırda tutuklu bulunması…

8. Anayasal hakların "terör suçu" diye tanımlanabildiği ortamda, "hukuk devleti" ve "ileri demokrasi" laflarının telaffuz edilebilmesi…

9. Mevcut anayasada tanınan mevcut haklar kullanılamazken; "biz daha demokratik anayasa yaparız" iddiası ve projeleriyle ortaya çıkılması…

10. Tutarlığı ve samimiyetinden kuşku duyulmayan bir gerçekmiş gibi dayatılan bu projenin, kamuoyunda adeta ciddiymiş gibi pazarlanması…

11. Aynı "demokratikleşme projesi" çerçevesinde "ye(t)mez ama evet" demiş aydınların olup biten karşısında hâlâ tavana bakıp ıslık çalıyor olması…

12. "Pardon hata yaptım! Ve maalesef yanıldım. Etrafı da yanılttım" demek yerine, manevra yapması güç virajlarda, herkesten çok bağırıp zeytinyağı gibi maharetle hâlâ üste çıkılması…

13. Zeytinyağı gibi üste çıkarken, iktidara bindirmek adına "Yav yoksa siz de mi Kemalist oldunuz?" demek suretiyle gard alınması…

14. Toplum tarafından bu şarlatanlığın ve maskaralığın hoşgörülmesi. Ciddi "özeleştiri talebinin" gelmemesi...

15. Yanar döner aydınların şan, şöhretlerinden bir şey yitirmemeleri,

itibarlarının eksilmemesi…

16. İlkesizlik, saygısızlık, edepsizlik ve küstahlığın bu toplumda her şart altında prim yapması…

17. OECD ülkeleri arasında yaşam kalitesi bakımından ısrarla, sürekli en kötü konumda çıkan Türkiye'nin eğilip bükülmeyen gerçekleri karşısında topluma habire, doludizgin "AKP'nin büyük dünya vizyonu" ve "değişimi doğru okuyan parti" propagandalarının yapılması…

18."Üç çocuk", "üç çocuk yetmez, beş çocuk"dayatmasıyla eve kapatılmak istenen kadınların rahimlerindeki ceninlere dahi "Artık o senin olmaktan çıkmıştır!" söylemiyle karışılır olması…

19. Başörtüsünün "özgürlük" olduğu ülkede kadının rahmine el konulması…

20. Despotluğuyla nam salan, dünyanın en kalabalık ülkesi Çin'de olduğundan daha çok sayıda gazetecinin Türkiye hapishanelerinde tutuluyor olması…

21. Bin yıl öncesinde yaşayan Hayyam gibi bir filozof şairin düşüncelerini paylaşmak/yaymak hasebiyle sanatçılara hapis cezaları öngören davaların açılabilmesi…

22. Sanatçının "Sen de kim oluyorsun?" diye aşağılanması…

23. "Nereden bilim sevindiğini… Hadi bi takla at da görelim... Bi oyna bakalım... Oyna... Nasıl oynarsın... Çalsın... Çal davulcu!" diyen bakanların, burnuna tasma takılan "ayı" gibi (ki artık bu "hayvan haklarına" aykırı!) "vatandaş oynatması"…

Yargıda değerlendirmelerin bu denli keyfi biçimde bir uçtan diğer uca savrulabildiği bir ülkede, "yargı bağımsızlığından" söz edilebilmesi...

24. O bakanın hâlâ hükümetin "en muteber"üyelerinden biri olarak görevde kalması….

25. Birmanya veya Rusya'da "insan hakları, demokrasi yok" diye yeri göğü inleten ABD ve AB'nin, bizdeki mevcut tabloyu "Müslüman, Arap âlemine örnek" alınacak "model ülke"göstermesi…

26. Komşu Suriye'de, demokratikleşme adına her geçen gün artan dozda "Esad gitsin!"markajı uygulanırken, Erdoğan'ın "aynı demokrasi değerleri" kapsamında Batı camiasında kabul görmesi…

27. Sarkozy, Le Pen, Berlusconi'den Erdoğan'a dek demokrasinin içinin bunca boşaltılmasına rağmen bu kavramın hiçbir suretle sorgulanmaması…

28. Demokrasiyi de geçtim, bu riyakârlıkların yaşandığı bir ülkede insanların hâlâ aynaya bakabiliyor olması…

Sorarım size... En çok...

Bunların hangisi tuhaf? •

Mustafa Balbay'ın
05.06.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

2411 Yıl Sonra Sokrates

Mayıs ayının son haftasında, sadece Silivri'de çuvallanmış Ergenekon iddianameleri davası yoktu. Atina'da da ilginç bir dava vardı. Onassis Vakfı, Sokrates'in ölüm cezasına çarptırılıp cezanın infaz edilmesinden 2411 yıl sonra sembolik olarak yeni bir mahkeme kurdu.

Sokrates, 10 yargıç ve 800 üyeli jüriden oluşan mahkemede yeniden yargılandı. Önce yargıçlar oylarını açıkladı. 5 yargıç Sokrates'in masum olduğuna inandığını söyledi, 5'i ise suçlu buldu. 5-5 berabere kaldılar.

Bu oylamadan yola çıkarak şu yorum yapılabilir:

Yargıçlar Sokrates'i anlamamaya devam ediyor hâlâ!

Geçelim...

Oylamaya jürinin yanı sıra internet üzerinden izleyiciler de katıldı.

Sonuçta Sokrates suçsuz bulundu.

***

Hapse düşen yurtseverin ilk aylarda okuduğu kitaplardan üçü şudur:

Sokrates'in Savunması, Dreyfüs Davası, Mithat Paşa'nın Yargılanması.

Aradan tam 25 asır geçmesine karşın Sokrates'in yaşamı, hakkında açılan davanın şekli ve savunması hâlâ günceldir.

Sokrates'in gençlere başlıca öğüdü şuydu:

"Önce öğrenmeyi öğrenin..."

Sokrates'in gençlerle sohbetleri dönemin yöneticilerini rahatsız ediyordu. Hakkında dava açmak için bir fırsat kollanıyordu. Üç Atina yurttaşı Sokrates'in "suçlarını" bir kabın içine koyup mühürleyerek mahkemeye teslim ettiler. Buna bugünün diliyle ihbar mektubu ya da gizli tanık diyebiliriz. Ancak şunu da vurgulayalım; 25 asır önce bu işi yapanlar daha dürüstmüş, hiç değilse ihbarlarını, ifadelerini ikide

bir değiştirmemişler.

Sokrates'in suçları şunlardır:

"Gençlerin ahlâkını bozmak. Onları düzene ve tanrılara karşı kışkırtmak. Aile bağlarını zayıflatmak. Devlet tanrılarını yok sayarak yeni tanrılar yaratmak. Atina'nın iman ettiği ilahlara inanmamak."

Sokrates hakkında ihbarda bulunanlardan Anytosadlı kişi mahkemede şunu söyledi: "Ben oğlumu derici yapmak istiyordum. Ama Sokrates onun bilgeliğe yönelmesini istedi. Ruh dengesinin bozulmasına neden oldu. Oğlumu ve gençleri baştan çıkardığı için ondan davacıyım."

Sokrates ünlü savunmasına özetle şöyle başladı:

"Atinalılar, beni suçlayanların üzerinizdeki etkisini bilmiyorum. Fakat beni suçlayanların sözleri o kadar inandırıcıydı ki, onları dinlerken az daha kim olduğumu unutuyordum... İnanın ki, bir tek doğru söz söylemediler. Uydurdukları birçok yalan arasında, beni usta bir konuşmacı gibi göstererek sözlerimin güzelliğine inanmamak için sizi uyanık olmaya çağırmalarına çok şaştım...

Söylediklerinde doğru bir yan yoktur. Bense tüm gerçeği söyleyeceğim. Sizden yalnızca şunu dileyeceğim; kendimi savunurken öteden beri alışık olduğum gibi konuştuğumu, agorada, sarraf tezgâhlarında, benzer yerlerde nasıl konuşuyorsam burada da öyle konuştuğumu görürseniz şaşırmayın. O yüzden de sözümü kesmeyin..."

Sokrates, hakkındaki suçlamaların cezasının ölüm olduğunu bile bile söze böyle başladı ve aynı tonda devam etti. Sözlerini şöyle bitirdi:

"İyice bilin ki, bir değil bin kere ölmem gerekse, yolumu asla değiştirmeyeceğim. Bilesiniz ki, benim gibi bir adamı öldürmekle, beni değil kendinizi cezalandıracaksınız."

"İyice bilin ki, bir değil bin kere ölmem gerekse, yolumu asla değiştirmeyeceğim. Bilesiniz ki, benim gibi bir adamı öldürmekle, **beni değil kendinizi cezalandıracaksınız."**

***

Sokrates 220'ye karşı 281 oyla ölüm cezasına çarptırıldı. 24 saat içinde baldıran zehiri içirilerek cezanın infaz edilmesi gerekiyordu.

Bir ay ertelendi. Dostları Atina dışına kaçırmayı önerdiler, bu mümkündü. Hayır, dedi. Belli bir para karşılığı canının bağışlanması gündeme geldi, yanıtı şu oldu:

"Hiç param yok ki!"

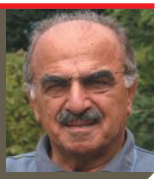
Sokrates ölüme giderken aslında ölümsüzleşmişti.

Bugün Avrupa Birliği'nin üniversite öğrencilerine verdiği en kapsamlı burslardan birinin adı şu:

Sokrates Bursu...

Başka yorum yok, sayın yargıçlar! •

Yakup Kepenek'*in*
11.06.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Diyanet Bilir (mi?)

Başbakan Erdoğan, iktidarının onuncu yılında kürtaj yasağını birdenbire ülke gündemine getirdi. Kendisine bağlı çevreler de bu görüşe tam destek verdi.

Destekçi çevreler içinde Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) ayrı ve önemli bir yer tutuyor.

Kürtaj yasağı konusundaki gerekçesini açıklarken DİB, şöyle diyor:

"…Bilim adamları, biyologlar, embriyologlar, jinekologlar, genetik uzmanları bize kesin bilimsel verilere dayanarak döllenmiş yumurta hücresinin anneden ayrı bağımsız bir insan olduğunu, her ikisinin de iki ayrı genetik sisteme sahip olduklarını... söyledikleri müddetçe… herkes… kürtajın bir insan yaşamına son vermek olduğunu, …haykırmaya devam edecektir."

Burada DİB, kullandığı kaynak konusunda çok önemli bir değişikliğe imza atıyor. Belki de ilk kez, sürekli yaptığı gibi Kuran'ın bir suresini kaynak ya da dayanak olarak sıralamıyor; gerekçesini çağdaş bilimsel verilere dayandırıyor.

Benimsemediği ve özümsemediği bir tarlanın meyvelerini toplamaya çalıştığı için de yanlış yapıyor!

Önce, DİB'in kaynak olarak sıraladığı bilim insanı ve uzmanlar, döllenmiş yumurta hücresinin anneden ayrı, bağımsız bir insan olduğunu söylemiyor; ayrı genetik sisteme sahip olmanın ayrı insan olma anlamına geldiğini öne sürmüyor. Tersine, döllenmiş yumurta hücresinin bağımsız yaşamasına olanak bulunmadığından ayrı bir insan sayılamayacağını vurguluyor.

Sonra, DİB'in şimdiye dek hiç yanaşmadığı, ancak kürtaj yasağı amacıyla kaynak olarak kullandığı bilimsel gelişmeler, bilim insanlarının, çoğu zaman dinsel öğretilerle ters düşerek ve gerektiğinde büyük bedeller ödeyerek verdikleri uğraşların ve binlerce yıllık bilimsel çalışmaların sonucudur. O bilim dünyasının ana dayanakları arasında akılcılık, 'Evrim Kuramı' diyalektik

ve tarihsel maddecilik ve pozitivist düşünce çok büyük ve çok belirleyici bir yerdedir. DİB, bunlara bakışına açıklık getirmelidir.

***

Halkın vergileriyle yaşayan; birkaç bakanlığın bütçelerinden fazla olan bütçesi her yıl yüksek oranda arttırılan; aldığı çok sayıda kadroyu, başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere, öbür kamu kuruluşlarının birer kadro havuzu gibi kullanan ve son kürtaj yasağı örneğinde olduğu gibi günlük siyasete, üstelik taraf olarak karışan DİB, nedense, iki temel işlevini yerine getirmez.

Bu ülkenin camilerinin pek çoğunun, altı ve ekleri işyeri olarak kullanılır. Kimi yerde daha caminin yapımı tamamlanmadan altındaki mağaza çalışmaya başlar. Bütçe ve bütçe dışı gelirleri yeterli olan DİB öncelikle bunu görmeli, camilerin, gerçekten birer kutsal ibadet yeri olmasını sağlamalıdır.

Ek olarak, geçmişte Avrupa'da yaşanan ve çoğu on yıllarca süren din savaşlarının ana nedenlerinden biri ibadet dilinin ulusal mı yoksa Latince mi olacağıdır. Sonuçta, Avrupa halkları bu sorunu çözmüştür. Herkes kutsal kitabını kendi anadilinde okur ve anlar.

Bizde ise kutsal Kuran, tümüyle Türkçe okunamaz. Onun yerine, meali ya da tefsiri okunabilir.

Eğitimin iyice dinselleştirildiği bir ortama giriliyor. Bakın, 4+4+4 düzenlemesi sonucu oluşan kargaşa ortamında, Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer bir TV programında ne diyor:

"Çocuk Arap harfleriyle bir kelimeyi okumayı öğrenecek ama okuduğu şey Kuran olacak. Bir müfredat oluşturacağız. Okuyacak ama anlamayacak. Zaten Kuran okuyanların büyük bölümü anlamazlar onu kutsal bir kitap olarak okurlar."

Çelişkiye bakar mısınız? Eğitim Bakanı, çocuk okuyacak ama anlamayacak diyor; diyebiliyor! Doğmamış çocuğu savunmaya kalkanların tutumuna bakın! Bu anlayış okul çocuğunun okuyup anlama hakkını öldürmek değil mi?

Çelişkiye bakar mısınız? Eğitim Bakanı, çocuk okuyacak ama anlamayacak diyor; diyebiliyor!

Eğer, DİB bir iş yapacaksa, öncelikle bu topluma olan büyük borcunu ödemeli, Eğitim Bakanı'nın yardımına koşmalı ve Kuran'ın tam Türkçesini yayımlamalıdır.

DİB, bilimsel bilgiye bakışını değiştirebilir mi? Hiç sanmam! Ancak, camileri işyeri olmaktan kurtarması ve Kuran'ın Türkçesini yayımlaması, kaçınmaması gereken en temel görevleridir. •

Zeynep Oral'ın
17.06.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Onlar Gazeteci!

Onlar gazeteci. Peşinde koştukları haberler, ortaya çıkardıkları gerçekler, yazdıkları yazılar için hapisteler!

Yaptıkları yorumlar için, düşünceleri ve ifadeleri için! Kimi yıllardır, kimi aylardır tutuklu yargılanırken, onlara sorulan tüm sorular gazetecilik faaliyetleriyle ilgili ama yine de sözde suçlamalar" çete" ve "terör örgütü" üzerinden…

Dünya basını, uluslararası tüm kurumlar, yeryüzünde en çok tutuklu gazetecinin Türkiye'de olduğunu biliyor. Onların bildiğini, bizim meslektaşlar bilmez mi? Elbet biliyorlar ama hükümete yaranmak için susuyorlar! Tarih onları affetmeyecek!

Özge'nin mektubu

"Ben Odatv davasının tutuklu sanıklarından Barış Terkoğlu'nun eşi Özge Terkoğlu. 14 Şubat 2011'den beri her gün olduğu gibi, bu pazarı da 'Acaba onun için elimden gelen her şeyi yapıyor muyum' telaşıyla geçiriyorum…"

Mektup böyle başlıyor. Her sözcüğünü içim acıyarak okudum. Kısaltarak paylaşıyorum:

"Aylar süren 'onlar gazeteci değil' iddialarının aksine bugün iddianameyi gören herkesin bildiği gibi Odatv davası gazeteciden terörist üretmeye çalışan bir davadır. İddianamede Barış'ın haber amaçlı görüşmeleri talimat alma olarak yorumlanmakta, yaptığı ve doğruluğuna iddia makamlarının da itiraz edemediği haberleri terör faaliyeti sayılmaktadır. Barış, 17 Şubat'ta beş soru sorularak tutuklandı:

1. Odatv binasındaki odaları ve bu odada bulunanları anlatın.

2. Yalçın Küçük'le ilişkinizi açıklayın.

3. Coşkun Musluk'u tanıyor musunuz? *(Coşkun Odatv yazarı, 12 Mart'ta tahliye oldu)*

4. Abdullah Öcalan'ın açıklamalarını neden haber yapıyorsunuz?

5. Ulusal Medya 2010, Hocadan

notlar, Nedim.doc, Hanefi.doc gibi belgeleri daha önce gördünüz mü?

Yalçın Küçük ile röportaj amaçlı görüştüğünü, Coşkun Musluk'un ise Odatv yazarlarından olduğunu söyledi. Öcalan'ın açıklamalarını, diğer basın kuruluşları gibi haber değeri olduğu için haber yaptığını anlattı. Dokümanlar ise sürprizdi. Barış, haberleri teker teker gururla savundu, raporlarla da inanılırlığı olmadığı kanıtlanan bu dokümanları Barış'ın gördüğünü ise iddianame dahi iddia etmiyor…"

(Savunmanın ve iddianamenin tamamını ve diğer gelişmeleri http://baristerkoglu. com'dan izleyebilirsiniz.)

"Kişisel öfkem ile toplumsal kaygılarım iç içe, bu hızla yayılan karanlığın içinde yalnız olmadığımızı bilmek istiyorum" diye bitiriyordu mektubunu Özge.

Müyesser Yıldız'dan terörist olur mu?

Şu ara başlık benden değil, gazeteci Müyesser Yıldız'dan! Kendisini Silivri Cezaevi'nde ziyaret eden Gazeteciler Cemiyeti üyelerine, Müyesser, alerjisi olduğu sivrisineği bile öldürmeyip, vücuduna sirke sürerek korunduğunu söylemiş ve "Sivrisineği bile öldüremem. Benden terörist olur mu?" diye sormuş.

Gazeteci Müyesser Yıldız ve Barış Pehlivan'ın duruşması yarın!

Her ikisinin de bilgisayarlarında bulunan kimi belgelerin ve dosyaların sonradan eklendiğine dair birçok üniversitenin raporu var ellerinde. TÜBİTAK'tan da rapor istenmesini daha gözaltındayken Ağustos 2011'de talep etmişler. Hâlâ bekliyorlar! İddianame kabul edildiğinde mahkeme başvursaydı TÜBİTAK'a, 1.5 yıldır tutuklu kalmayabilirlerdi.

Tüm gazetecilere gözdağı

Sevgili Özge, Nilgün, Deniz, Ayşe Emel ve daha nice gazeteci yakınları...

Onlar gazeteci. Hepimiz biliyoruz. İçeride gazeteci yok; ya 3 ya 5 gazeteci var, gerisi terörist, tecavüzcü falan filan diyenler de biliyor onların gazeteci olduklarını… Bundan hiç kuşkunuz olmasın.

"Kişisel öfkem ile toplumsal kaygılarım iç içe, bu hızla yayılan karanlığın içinde yalnız olmadığımızı bilmek istiyorum"

Yapmak istedikleri başka:

Ülkemin tüm gazetecilerine gözdağı vermek istiyorlar… Hâlâ tutuklu olmaları bundandır!

Bu gerçeği bilmezden gelip susanlar ise bir gün utançlarıyla baş başa kalacaklar. •

Zeynep Oral'ın
08.06.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Gergedanlaşma mı? Yalnızlık mı?

Tiyatro, opera ve baleye mescit hayırlı uğurlu olsun...

Benim güzel ülkem, canım ülkem, muhteşem ve müthiş ülkem... Lime lime edilmiş, bir uçtan öteki uca savrulan ülkem... Savrulurken, dönen çarkları, dişlileri arasında insan öğüten, insan ufalayan, insan parçalayan ülkem... Kimi gider Mersin'e, kimi gider tersine insanlarım... Mersin'e gidenlerle tersine gidenlerin birbirine bakmadıkları, görmedikleri ülkem...

Akşamları sanat etkinlikleri, gündüzleri Türkiye gerçekleri arasında gidip gelmek, şu yukarıda anlatmaya çalıştığım duyguyu yoğunlaştırıyor. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali'nin son gösterilerinden biriydi Paris Şehir Tiyatrosu Théâtre de la Ville'den gelen Ionesco'nun"Gergedan" oyunu. Yazının başına sadece "Gergedan"ı yazmak üzere oturdum... Ama bir de baktım üst başlıktaki "Tiyatro, opera ve baleye mescit hayırlı uğurlu olsun" diye yazmışım... Öyleyse devam edeyim:

Opera baleye kilise, havra; tiyatroya cemevi "… Umumi ve resmi binalar, alışveriş merkezi, düğün salonu gibi eğlence yerleri, sinema, tiyatro, müze, kütüphane ve kongre merkezi.."liste böyle uzayıp gidiyor... Hepsine mescit zorunluluğu geliyor! Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın, İmar Yasası'nda yapılacak değişiklikler konusunda hazırladığı tasarı müthiş!

Bugüne dek tiyatroya, opera ve baleye giden milletimiz, ibadetten mahrum bırakıldı. Oyun izlerken arada çıkıp dua etmesi, operanın 3. ile 4. perde arasında namaz kılması engellendi. "Kuğu Gölü", "Giselle", "Ferhad ile Şirin" balelerini izlemek yüzünden dini vecibelerini yerine getiremedi! Artık yeter! Artık bu zulüm de son bulacak! AKP sayesinde sanatsever dindar vatandaşlarımız da artık mazlum olmaktan kurtulacak, rahata kavuşacak!

Ama bence küçük bir pürüz var: Alevi vatandaşlarımız, Hıristiyan ve Musevi vatandaşlarımız da bu haktan yararlanmalı. (Üstelik rivayet o ki onlar sanatsal etkinliklere biraz daha yakınlar; en azından yasaklamaya kalkmıyorlar.) O nedenle tiyatro, opera ve bale salonlarında sadece mescit yetmez, birer de cemevi, minik bir kilise ve havra da eklenmesi rica olunur...

İçimizdeki gergedan

Fransa'dan gelen "Gergedan" oyununu büyük bir tat alarak izledim. Sadece sanatsal açıdan beğenmenin ötesinde bir duyguyla izledim:

Yönetmen Emmanuel Demarcy-Mota'nın oyunu güldürü/ ironi, burlesk ve grotesk öğeleri vurgulayarak yorumlaması; alışılagelmiş kalıpların dışına çıkışı; ideolojiden uzaklaşıp sözü değerlendirmesi, sonsuz bir gerilim ve enerji sağlaması... Yves Collet'in hem devingen hem de çok etkili sahne tasarımı yine çok etkili sahne ışıkları... Jefferson Lembeye'in çarpıcı müziği... Oyuncuların her sözcüğün hakkını vererek anlamları çoğaltmaları... Bunların bir araya gelip oluşturduğu bütünlük çok başarılıydı.

Teşekkürler İKSV ve Tiyatro Festivali...

Bunların ötesinde Ionesco'nun oyununu ne çok, ne çok özlemiş olduğumu hatırlayarak ve ülkemi düşünerek izledim. Oyunun özünü birkaç gün önce, Ali Sirmen, "Gergedanlaşsak mı, Gergedanlaşmasak mı?" başlıklı yazısında dile getirdi.

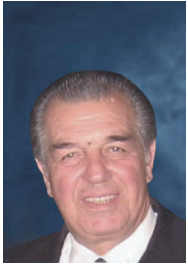
"Herkesin heyecanla, hevesle gergedanlaşıp sürüye katıldığı bir ortamda Beranger, (oyunun baş kişisi), gergedanlaşamadığından mı, yoksa insan kalma azminden mi değişmemektedir?"Herkes gergedanlaşırken insan kalmakta direnen Beranger'in yalnızlığını ve sürüye katılmama çabasını izliyoruz oyunda...

Gözümüzün önünde, çoğunluğa uymak adına, çıkar ilişkileri adına, kendine yer açmak adına,"özgürlük" adına, "mazlum" olmaktan kurtulmak adına, intikam almak adına, kendini korumak adına, çaresizlik adına, öyle zorlamayla da değil, bile isteye insanların gergedanlaşmasını izleriz. Adeta bir salgın, bulaşıcı hastalık... Akıntıya karşı kürek çeken ise Beranger...

Onun insan kalma çabası (hele bu yorumda), kahramanlık da değildir. Sadece insan olduğu için, insan kalmak istediği içindir.

Ionesco diyordu ki: "…Bir düşüncenin bulaşıcı bir hastalık gibi yayılması, yeni bir din, bir öğreti, bir fanatizme sürükleyiveriyor insanları... Bilmem hiç dikkatinizi çekti mi, insanlar sizin düşüncelerinizi artık paylaşmıyorsa, sanki canavarlarla karşı karşıyaymışsınız duygusu uyandırıyorsunuz. Gergedanların saflığı, aynı zamanda acımasızlığı var onlarda. Onlar gibi düşünmüyorsanız göz kırpmadan öldürebilirler sizleri."

Çevremde gergedanlaşanları izledikçe,"o da mı, bu da mı" diye hayret ettikçe; içimden en çok "Tanrı her insanı, çevresindeki ve kendi içindeki gergedandan korusun!" diyorum. •

Can Pulak

Başkanlık Sistemi mi?

Ülkede inanılmaz şeyler oluyor…

Son zamanlarda öyle şeyler yapılıyor ki, iktidara oy vermeyen yüzde 50 iyice çileden çıkıyor. Hergün tahrik ediliyor toplum. Hergün Atatürk düşmanlığına tanık oluyoruz. Hergün eğitimin çağdaş rotasına çomak sokuluyor. Milli hisleri canlı tutan törenler peşpeşe iptal ediliyor, hatta çoğu yerde kaldırılıyor.

Ne demek, milli coşkumuzu engellemeye kalkışmak? 19 Mayıs'ta çelenk koyup saygı duruşunda bulunmayı nasıl yasaklarlar? Polisin Atatürk heykellerinin önünde barikat kurmasına nasıl göz yumulur? Bu emirleri verenlerin ülkeyi daha fazla yönetmelerine nasıl müsamaha edilir?

Bunun adı demokrasi olamaz. Olsa olsa kendini çoğunluk sananların azınlığa tahakkümüdür bu. İlk seçimde de boylarının ölçüsünü alacaklardır.

CHP'nin yine nefesi yetmeyecektir, MHP'nin çabaları yine kısa kalacaktır ama, sonuçta AKP kaybetmeye mahkûm olacaktır. Göstergeler aksini işaret etse de, ipin ucunu iyice kaçıran bu iktidar hızla eriyip gidecektir. Bunu şimdiye kadar söyleyen olmadı, bari ilk defa ben söyleyeyim.

İmamın biri Atatürk rozeti takan bir mümini camiden atıyor. Şu küstahlığa bakın, kimden cesaret alıyor dersiniz? Bu yobazlara haddini bildirme zamanı yaklaşıyor galiba. İktidarın çarpık, sağlıksız ve milleti birbirine düşürebilecek din anlayışı, ülkemize büyük zararlar vermeye başladı.

Müslümanlık gibi yüce bir dini siyasete bulaştırarak hedeflerine varmak isteyenler, bu inanmış topluluğu kullanıyorlar. Açıkça milleti dindardinsiz diye ayırıyorlar. Böyle besleniyorlar çünkü, böyle ayakta kalabiliyorlar.

İktidara oy verenler Müslüman, vermeyenler değil sanki. Öyle muamele ediyorlar millete. Bunlar ortaya çıkmadan önce herkes ibadetini rahatça yapıyordu. Laiklik güçlüydü, yasalar Cumhuriyeti ve inkilapları ciddi bir şekilde koruyordu. O yüzdendir ki, önce apartopar yasaları değiştirdiler. Sonra kurumları tanınmaz hale getirdiler. Herkesi korkuttular, sindirdiler. Başkaldıranı içeri tıktılar, basını yandaşlığa yönelttiler. Gevşek muhalefetin kımıldamasına imkân vermeden, Türkiye'yi tepetaklak ettiler.

Onların penceresinden bakarsanız her şey iyi, her şey mükemmel. Gerçek öyle mi acaba? Kimse kimseyi kandırmasın, iyice şişirilen balon bile haki-

katleri örtemiyor. Asayişin iyi olduğunu söyleyebilir misiniz? Adalete güveniniz kaldı mı hiç? Hayatınızdan memnun musunuz yoksa geleceğinizden korkuyor musunuz? Hergün değişen yasalardan başınız döndü mü, dönmedi mi? Ülkenin iyi yönetildiğine inanıyor musunuz? Çoluk çocuğunuzun istikbali emin ellerde mi?

Bu sorulara elinizi vicdanınıza koyup cevap verin. Göreceksiniz ki, iktidardan yemlenenler hariç, kimse mutlu değil. Kimse geleceğine güvenle bakamıyor. Allah korusun ekonomi bir tökezlerse, işte kızılca kıyamet o zaman kopar.

Aslında ekonomimiz de pek parlak değil. Gırtlağa kadar borca batmış vaziyetteyiz. İhracatın patlamasıyla öğünüyorlar, oysa ithalatımız daha fazla. Dış ticaret açığımızı ise hiç sormayın. Seçimler yaklaştıkça, paranın iç musluğu daha fazla açılıyor. Devlet personelle öylesine şişirildi ki, buna bütçe filan dayanmaz.

Bilgisayar çağındayız, dünya personelini azaltırken, biz aksine çoğaltıyoruz. Otomasyon çarkı tersine dönüyor yani..

Dünya bize hayranmış, pek çok ülke bizi örnek gösteriyor veya örnek alıyormuş. Biz söylüyor, biz inanıyoruz buna. Dış politikamız ortada, ele güne rezil olduk. Komşularımızla kanlı bıçaklı haldeyiz. Herkesin işine burnumuzu sokuyoruz, içişlerine karışıyoruz. Bana ne Suriye'den, bana ne Irak'tan? Biri bize dönüp "Sen kendi haline bak"dese, verecek cevap bulamayacağız.

Böyle bir ortamda şimdi, Anayasa değişikliğini ve Başkanlık sistemini tartışıyoruz. Hele mevcut Başbakanlık sisteminden çok çeken bu millete, bir de Başkanlık sistemini kabul ettirecek-sek, yandı gülüm keten helva…

Bir iktidarın başının belaya girmeden yönetime veda etmesi için 10 yıl yeterli süre. Dikkat edin demokrasilerde iktidarlar, 10 yıldan fazla dayanamıyorlar. Bu yüzden ülkemizde de mevcut iktidar zamanını doldurdu. Süreyi Başkanlık sistemi ile uzatmaya çalışmak, pek akıl kârı bir iş değil. Çünkü Başkanlık sistemi Türkiye'ye daha fazla zararlar verebilir.

Her konuda "ben yaptım oldu"yu geçerli kılan iktidar, Başkanlık Sisteminde aynı sonucu alamaz. Bu sistem şaka kaldırmaz çünkü. Daha Başbakanlık sistemini doğru dürüst yerine oturtamayan bir ülke, Başkanlık sistemine hiç heves etmemelidir.

Sahi gericiliğin odağı haline geldiği bizim tarafımızdan değil, Anayasa mahkemesi tarafından ilan edilen iktidar partisi, aradan geçen bunca zamandan sonra, acaba gericiliğin odağı olmaktan vazgeçebildi mi? Bunu sorgulayan nedense yok.

Muhalefet partilerinin aklına bile gelmiyor konu. Basının ise bunun üzerinde duracak mecali bile kalmadı.

Bunu tartışmamız gerekirken, Anayasa değişikliğini ve Başkanlık sistemini tartışmak, abesle iştigal değil de nedir? •

canpulak@butundunya.com.tr

Hazırlayan: YİĞİT EREN GÜNEY

İlk Dersimiz Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınayın.

1 Avans (Fr.)
a-Zırhlı siper
b-Kumaş kesimi
c-Yeteneksiz
d-Öndelik

2 Kadana (İta.)
a-Külhanbeyi, serseri
b-Katılık
c-Mahkûmların ayağına vurulan zincir
d-Göbekli erkek

3 Manipöl (Fr.)
a-Engelleme
b-Romalı asker birliği
c-Halatlı iki makara
d-Göz dokusu

4 Baderna (İta.)
a-Ticari anlaşma
b-Osmanlı topu
c-Uzun bluz
d-Halat sargısı

5 Papatya (Rum.)
a-Otsu bir bitki
b-Giysi altı etek
c-Açık sarı renk
d-Gagası dişli kuş

6 Naif (Fr.)
a-Resim sanatı
b-Korkak
c-Hafif esen yel
d-Tutumlu

7 Avanta (İta.)
a-Aşırılık
b-Hileci
c-Emeksiz sağlanan kazanç
d-Bir işi yürütenler

8 Bakara (Fr.)
a-İskambil oyunu
b-Dönme devinimi
c-İşkence aleti
d-Şeker kutusu

9 Dizayn (İng.)
a-İnce ayırım
b-Çizim, tasarım
c-Özseverlik
d-Moda yaratan

10 Agresif (Fr.)
a-Hızlı yüzme
b-Aşırı zayıf
c-Eski kafalı
d-Saldırgan

11 Gabya (İta.)
a-Yassı kiriş
b-Gerçeklik
c-Gemi yelkenleri
d-Ağırlık kaldırma aracı

12 Ütopya (Yun.)
a-Utanmak
b-Gerçekleşmesi imkansız düşünce
c-Yeni yerleşke
d-Kozmopolit

13 Bank (Fr.)
a-Gözlemevi
b-Ocak siperi
c-Mobilya takımı
d-Oturulan uzun sıra

14 Avantür (Fr.)
a-Serüven, macera
b-Benmerkezci
c-Notalar grubu
d-Süs eşyası

15 Manşon (İta.)
a-Cam boru
b-Etkisiz
c-Düşünüş yolu
d-El kürkü

(İta.) İtalyanca, (İng.) İngilizce, (Rum.) Rumca, (Fr.) Fransızca, (Yun.) Yunanca.

Yanıtlar: 151. sayfada

Cengiz Önal

"Memleket mutlaka çağdaş, medeni ve yepyeni olacaktır. Bizim için bu hayat meselesidir. Bütün fedakârlığımızın faydalı sonuç vermesi buna bağlıdır. Türkiye ya yeni fikirlerle donatılmış, namuslu bir idare olacaktır, ya da olmayacaktır. Gelişme yolumuzun önüne dikilmek isteyenleri ezip geçeceğiz. Dünya müthiş bir cereyanla ilerliyor. Biz bu ahengin dışında kalabilir miyiz?"

Gazi Mustafa Kemâl Atatürk

Büyük Nutuk

31

(15-20 Ekim 1927)

Mustafa Kemal Türk Ulusu'nu tam bağımsızlığa kavuşturabilmek ve Türkiye Devleti'ni çağdaş medeniyete sahip bir konuma getirebilmek amacıyla, gerçekten kısa zamanda çok büyük işleri başarmıştı. Vatan topraklarını, emperyalizmin maşası ve tetikçisi istilacı güçlerden temizlemiş, ulusumuzun bundan sonraki yaşamında gönenç seviyesini yakalayabilme olanaklarının da önündeki bütün engellerin kalkmasını sağlamıştı…

Lozan Barış Antlaşması imzalanmış, Cumhuriyet ilan edilmiş ve Tam Bağımsız Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulmuş ve dünya devletleri tarafından kabulü sağlanmıştı. Hemen

Mustafa Kemal Nutku okumaya başlıyor

ardından devrimler gerçekleştirilmeye başlanmış ve bu anlayışla başlanılan çalışmalar hızla ve kararlılıkla sürdürülmekteydi…

1927 YILINA GELİNCEYE KADAR VE YIL İÇİNDE YAŞANANLAR

Böylesine yoğun bir tempoyla sürdürülen çalışmalarla 1927 yılına gelindiğinde, Gazi Mustafa Kemal itibarının doruğuna çıkmıştı. Ulusal Savaşımın başlarından Lozan'a kadar geçen olaylar, ona "Vatan kurtaran ulusal kahraman" olarak, tartışılamayan bir itibar sağlamıştı. 23 Nisan 1920'den 1927'ye kadar gerçekleşenler ise, onun "Devlet kurucusu ve çağdaşlaşma önderi devrimci bir lider" olarak üstün meziyetlerini ortaya koymuştu.

Ulusal Egemenliğe dayalı Cumhuriyetin ilanı, kökü yüzyıllar öncesine dayanan Saltanatın ve Halifeliğin kaldırılması, öğretim birliğinin gerçekleştirilmesi, medreseler ile tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması, ulusumuzun hukuk alanında bin yıllık İslam hukukundan çağdaş hukuka yönelmesi için Hukuk Devrimi'nin gerçekleştirilmesi gibi çok önemli temel konular çözüme kavuşturulmuştu.

Ayrıca rejime yönelik ve emperyalist güçlerce desteklenen ve İngilizlerin koordine ettiği, dinci ve etnik köken iddiası niteliği taşıyan Şeyh Sait ayaklanmasının enerjik bir şekilde bastırılması, karşı devrimci güç odaklarının yararlanmak istedikleri Terakkiperver Cumhuriyet Partisi (TCP)'nin faaliyetine son verilmesi azımsanması mümkün olamayacak olaylardı. Gazi Mustafa Kemal'in doğrudan canına kast amacıyla düzenlenen İzmir suikastıyla ilgili olanların tamamının İstiklal Mahkemeleri'nce, bütün muhalif çevreleri sindirecek şekilde cezalandırılması, şapka giyilmesine karşı ayaklanmaların üzerine kararlılıkla gidilmesi de yine aynı dönemin tarih kayıtlarında yerini almıştı... Böylelikle genç Türkiye Cumhuriyeti'nin temelleri sağlam bir şekilde atılmıştı.

Mustafa Kemal Meclis'te Nutku okuyor.

Rejimin artık oturduğuna kanaat getiren Gazi Mustafa Kemal, kısmen de olsa, "Hükümet içinde hükümet" havasına giren İstiklal Mahkemeleri'nin çalışmalarını 7 Mart 1927'de durdurdu.

Cumhuriyet idaresinin sağlamlaştığını gösteren diğer bir olay da; Gazi Mustafa Kemal'in 30 Ha-

ziran 1927 tarihinde askerlikten emekliye ayrılmasıydı. Gazi'nin yanı sıra Başbakan İsmet Paşa ve önde gelen diğer Paşalar emekliye sevk edildiler.

Gazi, bu gelişmelerin ardından seçimlerin yenilenmesi ve Meclis'e taze kan gelmesi için faaliyete geçti. Önce Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF) Grubu, tüzükte bir değişikliğe gitti ve adayları seçme yetkisi partinin genel başkanına verildi. Gazi, seçimlerden önce yayımladığı bildiride, Cumhuriyet Halk Fırkası'nı, Ulusal Kurtuluş ve Bağımsızlık Savaşı'nın yarattığı bir örgüt olarak tanımlayarak, onun adaylarına oy verilmesini istedi. Parti teşkilatına da bir genelge gönderen Parti başkanı, milletvekillerinin özel ekonomik çıkarları uğruna, kendilerini küçük düşürmemelerini istedi. Bunların, sermayesinin çoğu devlete ait kurum ve şirketlerin yönetiminde görev alamayacaklarını belirtti. Parti üst yöneticilerinin gerek devlet ve gerekse özel şirketlerde yönetim ve temsil görevlerinde bulunamayacakları, milletvekillerinin Meclise devamlarının Parti Genel Başkanlığınca özellikle izleneceği, seçilecek milletvekillerinin bu şartları önceden kabul etmiş sayılacağı özellikle hatırlatıldı.

Mustafa Kemal gelişmeleri, 8 yıldan beri gitmediği İstanbul'dan takip etti. Seçimleri her tarafta CHF adayları kazandı. TCP'nin ileri gelenlerinden kimse adaylığını koymadı. Yeni Meclis çalışmaya başlamadan önce, CHF'nın II. Büyük Kongresi (Sivas Kongresi I. Kongre olarak kabul edilir) toplandı ve öncelikle parti tüzük ve programı ile ilgili hususlar karara bağlandı.

***

MUSTAFA KEMAL BÜYÜK NUTUK'U OKUYOR

(15-20 Ekim 1927)

Gazi Mustafa Kemal, "Büyük Nutuk" adıyla ifade edilen tarihi konuşmasında, Ulusal Savaşımın başından 1927 yılına kadar olan olayları, tarihsel bir süreç içinde anlatmaktadır. Gazi, Büyük Nutku, CHF'nın II. Büyük Kongresi'nde okuyarak Türk Ulusu'na bahşetmiştir. 15 Ekim 1927'de başlayan Nutuk, her gün ortalama altı saat okunarak, 20 Ekim'de sona erdi.

Parti başkanı, milletvekillerinin özel ekonomik çıkarları uğruna, kendilerini küçük düşürmemelerini istedi.

Nutuk'un okunması toplam 36 saat 31 dakika sürdü. Konuşmasının bitiminde üyeler, Nutuk'un kongrece olduğu gibi onaylandığını belirten bir belgeyi de imzaladılar.

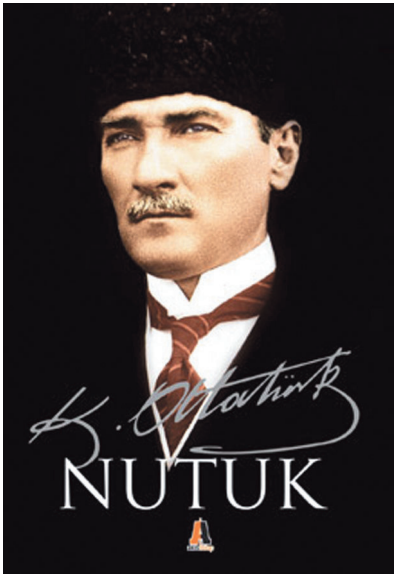
BÜYÜK NUTUK'UN İÇERİĞİ

Nutuk üç aşama halinde dokuz yıllık olayları ele almaktadır.

Birinci aşama; Mustafa Kemal'in 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkışından, 23 Nisan 1920'de Büyük Millet Meclisi'nin açılışına kadar olan olayları kapsar.

İkinci aşama; Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti dönemidir. **Üçüncü aşama;** Cumhuriyet'in ilan edildiği 29 Ekim 1923'ten, Nutuk'un okunduğu1927 yılına kadar olan Cumhuriyet dönemidir.

Mustafa Kemal Nutuk'u üç ay gibi kısa bir zamanda kaleme almıştır. Nutuk bir metin ve onun ekleri olan belgelerden oluşmaktadır. İlk baskısı 1927'de eski harflerle yapılmıştır. Eser yabancı dillere tercüme edildiği gibi, yeni harflerle birçok baskısı vardır. Büyük Nutuk, "Ulusal hayatı sona ermiş farz edilen büyük bir Ulusun, bağımsızlığını nasıl kazandığını, ulusal ve çağdaş bir devletin nasıl kurulduğunu" ifade eden bir hitabe, siyasi bir belge ve tarihsel bir kaynaktır. Aynı zamanda, Mustafa Kemal'in, "Yaptığı Tarihi, Yazdığı Tarihe" dönüştüren bir eserdir. Büyük Nutuk sadece olayları anlatmamakta, onların sebeplerini ve sonuçlarını da belgelere dayalı olarak açıklamaktadır. Eser sahibinin olayların odak noktasında ve birinci derecede tanık durumunda olması, esere ayrıcalıklı bir değer kazandırmaktadır. Aradan geçen bunca zamana karşın, Nutuk birinci derecede tarihi kaynak olmak değerini korumaktadır. Bundan sonra da bu özelliğini koruyacaktır.

Nutuk sadece bağımsızlık ve çağdaşlaşmak için yapılanları değil, yapılması gerekenleri de gösteren siyasi bir belge özelliğine de sahiptir. Bu niteliği ile bağımsız olmak isteyen milletler için de umutsuzluk ve çaresizlik içinde, en olumsuz şartlarda bile direnmeyi ve mücadele etmeyi öğreten bir eserdir. Dışta emperyalist güç odaklarının saldırılarına karşı savaşmak, içte ise Ulusal Egemenlik ve Tam Bağımsızlık ilkelerine dayanan Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Cumhuriyetin Kurumlarını tesis etmek konusundaki çabaları bütün açıklığı ile ortaya koyan muhteşem bir çalışmadır.

BÜYÜK NUTUK'UN İLK ETKİLERİ

Büyük Nutuk, Gazi Mustafa Kemal tarafından Meclis'te okunmaya başlanmasından itibaren, özellikle yurdun her tarafında büyük ilgiyle karşılandı. Vatandaşlarımız, duydukları heyecan karşısında duygu, dilek ve temennilerine sevinçlerini de katarak, düşüncelerini adeta telgraflarla Ankara'ya iletme yarışına girdiler. Gelen telgraflar Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi'nde

yayımlanıyor ve tüm Ulus gelişmeleri, vatandaşlarımızın yazıya dökülmeye çalışılan coşkusunu öğrenme şansına kavuşuyordu. Bu muhteşem eser, basında da büyük ilgi ile karşılandı. Çeşitli basın organları Nutuk'un önemli bir kısmını yayımladılar. Yabancı basının da büyük ilgi gösterdiği Nutuk, diğer dünya devletlerinin yararlanması amacıyla Fransızca, İngilizce, İtalyanca ve Almanca dillerinde de yayımlandı.

II. Meclis Binası

Büyük Nutuk'un, 20 Ekim 1927 günü okunan son kısmında, Gazi Mustafa Kemal'in Cumhuriyet'i Türk Gençliği'ne emanet ettiğini açıklaması, İstanbul Üniversitesi gençliği başta olmak üzere tüm gençlerimiz üzerinde büyük etki yaptı.

İstanbul Üniversitesi öğrencileri, 23 Ekim 1927 tarihinde, Mustafa Kemal'in Gençliğe Hitabesi'nden duydukları memnuniyet üzerine, Üniversite'nin konferans salonunda kalabalık bir toplantı düzenlediler. Gazi'nin, kendilerine lütfettikleri, duygulanmalarına ve çokça memnuniyetlerine yol açmış, emanetin korunması için hiçbir özveriden kaçınılmayacağı sözünü vermişler ve Gazi Mustafa Kemal'e bu dileklerini anlatmak amacıyla bir telgraf gönderme kararı almışlardı.

Mustafa Kemal, Ulusal Savaşımın Devrimci Lideri, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve çağdaş Türkiye'nin yaratıcısı ve Büyük Önderi olarak, "Yaptığı Tarihi, Yazdığı Tarihe" emanet etmeyi bir görev olarak kabul etmişti. Fakat ondan da önemlisi, ulaşılan amaçları muhafaza ve müdafaa etmek, Devrimler için taze ve canlı bir ruh yaratmak, bağımsız ve çağdaş Türkiye için Ulusu ve gelecek nesilleri uyarmaktı.

Büyük Nutuk, bir yerde Gazi Mustafa Kemal'in yarattığı eseri savunması, mensubu olduğu Ulusa tarih önünde ve belgelere dayalı hesap vermesi, tarihle bir şekilde hesaplaşması ve aynı zamanda yaratılan eseri, geleceğin güvencesi olan gençliğe emanet etmesidir. •

(Gelecek Ay: Harf Devrimi)

cengizonal@butundunya.com.tr

Hakimiyeti Milliye

YAZILARI

TÜRK-YUNAN SORUNLARI

Dış siyasetimizde o kadar açık olmamıza, o kadar fedakârlık göstermemize karşın hâlâ bir türlü çözülemeyen sorunlarımız vardır. Karşılıklı değişimden doğan Türk-Yunan anlaşmazlıkları, can sıkan ve bir türlü çözülemeyen bu sorunlardan en önemlilerinden birisidir.

Yunan gazeteleri bu konu çerçevesinde eleştirilerine, hatta saldırılarına devam edip duruyorlar. Fakat olumlu olayların yanında kuru sözlerin ne önemi var? Biraz insaf ve mantığı olanlar, yıllardan beri devam eden konuşmaların olumlu bir sonuca varmamaları sorumluluğunu bize yükleyemezler. Biz bu işte fedakârlığın azamisini zaten yaptık.

Nihayet, her şey gibi bu fedakârlığın da bir sınırı vardır. İki ülke arasında bir uyuşmazlık doğmasının faydası, her iki taraf için de, -hiç olmazsa- aynı derecede eşittir. Onun için fedakârlıklara her iki tarafın da aynı oranda tahammül göstermesi zorunludur. Sorunları pratik olarak çözmeye çalıştık. Bunun için öncelikle, üzerinde kısmen anlaştığımız emlak hakkında bir karara varmak istedik. Bu işlemden dolayı Yunan tarafının borcunu asgari düzeyde düşürdük. Ancak, buna uygunluk cevabı vermediler.

Bundan başka bütün sorunları yeniden göz önünde bulundurduk. Her sorun için esaslı ve kesin bir çözüm bulduk. Bir öneri halinde bunları da Yunanistan'a bildirdik. Bu öneriye göre, Yunanistan, mevcut anlaşmalara göre kendisine düşen bütün sorumlulukları, -kendisine en uygun gelecek şekilde- yapabilecekti.

Atina, bu esaslı iki komşu ülke arasında devam edip giden anlaşmazlıkları çözecek olan önerilere olumlu cevap vereceği yerde, bilakis mevcut anlaşmazlıkları sonsuzlaştırabilecek bir yola girmek istiyor ve o yolda bir

teklif yapmaya kalkışıyor…

Atina, toplantılarında söylendiğine göre, bu önerinin esası, her iki ülkede değiştirilebilecek ve değiştirilemeyecek, iade edilecek veya muhafaza edilecek emlakin genel bir değer tespitinin yapılmasını amaçlıyor.

Bu önerilerinin uygulanabilir olmasını kamuoyu nazarında makul göstermek için, bu değer tespitinin tarafsız bir komisyon tarafından yapılmasını da ilave etmekteymişler…

Böylesi bir öneriyi kabul etmek için önümüzde olumlu örnekler olmalıydı. Hâlbuki Batı Trakya'da kırk bin Bulgar'a ait değer tespit sorunu var ki, işte dokuzuncu yaşına girdi. Fakat halen sonuçlandırılamadı.

İki bin değiştirilemeyecek olan emlake ait değer tespit işi de henüz sonuçlandırılamadı. İki sene içinde sadece altmış yedi tanesinin işi tamamlanabildi.

Bu önerinin kabul edildiği varsayılsa bile, her iki memlekette bir buçuk milyona ulaşan ve Türkiye ile Yunanistan'ın her köşesine dağılmış olan böyle bir işlemi sonuçlandırmak için asırlar gerekir. Buna hukuki anlaşmazlıklar da eklendiğinde işin içinden nasıl çıkılabilir?

Bu önerilerini bir şartla kabul edebiliriz:

Biz de onlar gibi bütün emlaki göz önünde bulunduralım.

Hesaplamalar ve incelemeler neticesinde borcumuz çıkarsa, ödeme yapmayı şimdiden kabul edebiliriz.

Söz gelimi şunu da söyleyelim ki, Biz İstanbul'daki Rumların emlakine dokunmuş değiliz. Hepsi emlaklerini istedikleri gibi tasarruf edebilmektedirler.

Hâlbuki Batı Trakyalı Türklerin emlaki, istisnasız, Yunanlılar tarafından zapt edilmiştir. Buraya yüz elli bin Rum yerleştirilmiştir. Dört senelik işgalden sonra boşaltılan bazı evlere karşılık, Batı Trakyalı Türklerin arazileri üzerine Rum göçmenlerine köyler kurulmuş ve istimlâk edileceği söylenen bu arazinin bedelleri henüz verilmemiştir.

Son zamanlarda Batı Trakya'da bir incelemede bulunan İnceleme Komisyonu Başkanı M. Holştat'ın raporunda açıkça izah edildiği gibi, bu zavallı halk serbest ve özgür bir şekilde arazisini süremiyor ve işine gidemiyor.

Çünkü bir dehşet ve tehdit havası bunu engellemektedir.

İktidara geldiğinde bütün anlaşmazlıkları çözecek bir iyi niyetle işe başlayacağı sözünü veren M. Venizelos ve onun taraftarları, bu konuda Yunan kamuoyuna karşı gidilemeyeceğinden bahsetmektedirler.

Şunu unutmamalı ki, bu işlerde Yunan kamuoyu ne kadar hesaba katılıyorsa, Türk kamuoyunun da daha büyük ölçekte hesaba katılması gerekir.

Çünkü kamuoyumuz bu konuda hassasiyetin ve gerginliğin azami derecesine gelmiştir. •

Hâkimiyeti Milliye Gazetesi
23 Mart 1929

Her şeyin çok hızlı değiştiği günleri yaşıyoruz. Aklar kara, karalar kolaylıkla ak oluyor. Bu TRT için de geçerli. Selim Esen buna izin vermek istemiyor. Olayların İçinden'de sadece televizyon yayınlarını değil, Türk siyasal yaşamının son kırk yılındaki çalkantılarını gözler önüne seriyor. 12 Mart, 12 Eylül onun kaleminden yeni kuşaklar için daha anlaşılır hale geliyor. Bugünün pek çok radyo ve televizyon yayınına analık yapan TRT üzerine okunması gereken çok önemli bir yapıt

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Cengiz Özakıncı

1914'te ABD'de Ermeni Soykırımı propagandasına karşı savaş açan, ABD Başkanı Wilson'a "Sen önce kendi kanlı ellerini temizle" diyen örnek Türk:

Büyükelçi Ahmet Rüstem Bey

Osmanlı'nın Washington Büyükelçisi Ahmet Rüstem Bey, 24 Haziran 1914'te görevine başlar başlamaz gözattığı Amerikan gazeteleri, Müslüman Türklerin Hıristiyan Ermenileri kılıçtan geçirdiklerini savlıyor; Türklere ağır sövgüler yağdırıyor; Amerikan Başkanı'ndan Türk karasularına Amerikan savaş gemileri göndermesini istiyorlardı.

1915 Ermeni Tehciri'nden bir yıl kadar önce, Türkleri Ermeni Soykırımcılığı'yla suçlayan bu yayınların kaynağında; Birinci Dünya Savaşına giren İngiltere ve Fransa'nın Amerika'yı da kendi yanlarında savaşa çekme isteğinin yattığını anlayan Büyükelçi Ahmet Rüstem Bey, 8 Eylül 1914 günlü Evening Star gazetesinde yayımlanan demecinde; "İngiltere ve Fransa'nın Türkiye'de Hıristiyanlara katliam yapıldığı yalanını Amerikan kamuoyunun önüne serdiklerini ve bu yalanı bahane ederek Türk limanlarına Amerikan savaş gemileri gönderilmesini istediklerini" söylüyor; "Ermenilerin Hıristiyan oldukları için değil, isyan ettikleri için, Fransa, İngiltere ve Rusya'nın desteğiyle ayaklanarak Osmanlı devletini zayıflatmak istedikleri için cezalandırıldığını" belirtiyor; "Böylesi bir silahlı ayaklanma karşısında kalsalardı Fransa, İngiltere ve Rusya acaba ne yaparlardı?

Masum bir ırka karşı dünyanın gözleri önünde yirmi tasarlanmış soykırım gerçekleştirmiş olan o Rusya, acaba ne yapardı?

Ya Fransa ve İngiltere? Ülkelerinin özgürlüğü için dövüşen Cezayirlileri mağaralara tıkıp sonra onları dumanla boğmuş olan Fransa, 'Sipahi İsyanı'nda yakaladığı Hintlileri top namlularının ağzına bağlayıp sonra o topları ateşleyen İngiltere, aynı tahrikler karşısında kalsalardı acaba ne yaparlardı?" diyor; "Amerikalıların Filipinleri işgal ederken yerli halka uyguladıkları 'Water Cure' denen 'su işkenceleri'yle Amerika'da her gün işlenen 'zencileri linç etme' suçlarını" anımsatıyor ve; "Varsayalım ki, Amerika'daki zencilerin, Amerika Birleşik Devletlerinin işgal edilmesini kolaylaştırmak için Japonlarla gizlice anlaşmış oldukları ortaya çıkarıldı. Acaba o zencilerin kaçı hayatta bırakılırdı?" diye soruyordu.

"Varsayalım ki, Amerika'daki zencilerin, ABD'nin işgal edilmesini kolaylaştırmak için Japonlarla gizlice anlaşmış oldukları ortaya çıkarıldı. Acaba o zencilerin kaçı hayatta bırakılırdı?"

Ahmet Rüstem Bey'in Amerikan gazetelerinin neredeyse tümünde yayınlanan bu demeçlerine öfkelenen Amerikan Başkanı Wilson, 10 Eylül 1914 günü Dışişleri Bakanına gönderdiği yazıda "Türk Büyükelçisi sınırı aşmıştır" diyor, sözlerini geri alıp özür dilememesi durumunda Amerika'dan çıkartılması gerektiğini bildiriyordu. Dışişleri Bakanı

THE EVENING RECORD

TURKEY'S POSITION MENACING

EXPLANATION DEMANDED OF TURKISH AMBASSADOR BY PRESIDENT WILSON

NEW AMBASSADOR TO FRANCE IS INDISCREET, 'TIS SAID

UNPRECEDENTED FLOODS IN CHINA 3,000,000 HOMELESS

THE SAILOR'S PRAYER.

Two Million Men In Galician Battle Today

Germans "Weary and Disillusioned"

GRIM HUMOR.

SEMI-WEEKLY

Mason City Globe-Gazette.

REPORTS BY WIRE EACH DAY OF THE IMPORTANT EVENTS OF THE WORLD. TODAY'S NEWS, NOT YESTERDAY'S.

MASON CITY, IOWA, THURSDAY, SEPTEMBER 24, 1914.

WILSON REBUKES TURKISH ENVOY

Rustem Bey Is Asked to Refrain from Discussing America's Shortcomings.

HE EXPLAINS HIS PURPOSE

"To Induce American Press to Take a More Serious View of Its Relationship to Turkey."

POWERS HOLD TO TREATIES

NEWSPAPERS FROM FATHERLAND REACH MASON CITY TODAY

CARL ABENDROTH RECEIVES COPIES OF GERMAN NEWS-PAPERS OF SEPTEMBER 2.

BOYS' PLAYING AT WAR GAME BECAME TOO REAL FOR POLICE

One Boy Taken Home After Play, Half Dead, So Eberfeld Authorities Say Practice Must Stop.

German school boys, during their vacation time, have been playing at war so vigorously and realistically, that one at least was carried home half dead, according to the General Anzeiger of Eberfeld and Barmen, prosperous twin cities of the Fatherland, copies of which were received here today by Carl Abendroth, janitor at the post office.

The story which occupies considerable space goes on to say that the police intended to arrest and fine the parents, if the boys' rough play is not stopped.

TURKISH ENVOY HOLDS TO VIEWS HE EXPRESSED

A. RUSTEM BEY TELLS WILSON HE WILL NOT ALTER STATEMENT MADE.

WILL LEAVE COUNTRY WITHIN NEXT FORTNIGHT

Compared Outbursts Again the Christians in Turkey With Lynching of Negroes in United States.

"Reach Evan Aim

BROWN REACHES EV ONE WITH CLEVER A MATED TALK.

ELEVEN HUNDRED HEA DISCOURSE LAST N

Singing of Choir Leader Brings Tears to Eyes of —Rev. Hein Opens Ser

TURKISH ENVOY ADOPTS MOSLEM FAITH

Alfred Rustem Bey des Bilinski, who has just succeeded to the post of Turkish ambassador to the United States is not a Turk. His father was a Pole and his mother was a Miss Sandison, of an aristocratic British family. The ambassador has recently received widespread commendation in many Turkish newspapers because he, a short time ago, embraced the Moslem faith.

"It is like coming back home," said the ambassador in Washington the other day. "I have so many good friends here that it is a great delight to serve my government in Washington.

"No, I do not apprehend another war in the Balkans. I am one who earnestly hopes for peace and believes there will be peace. Turkey, it is true, lost some territory in the recent war, and while it is always bad for a nation to lose territory, it will probably prove a blessing for us in the end. The Turkish army is in far better condition than ever. It is smaller, but more efficient, better disciplined, and better trained."

WILSON REBUKES TURKISH ENVOY

Rustem Bey Is Asked to Refrain from Discussing America's Shortcomings.

HE EXPLAINS HIS PURPOSE

"To Induce American Press to Take a More Serious View of Its Relationship to Turkey."

POWERS HOLD TO TREATIES

Say They Cannot Accept Abrogation, Rome Hears—Germany Sees Defiance of Triple Entente.

Osmanlı'nın Amerika Büyükelçisi Rüstem Bey'in demecinin Amerikan basınındaki yansımaları gösteren bazı gazete kupürleri

Bryn, 11 Eylül 1914 günü görüştüğü Rüstem Bey'den Evening Star'da yayımlanan sözlerini geri almasını istiyor; buna karşılık Ahmet Rüstem Bey, Amerika Dışişleri Bakanına gönderdiği 12 Eylül 1914 günlü yanıt yazısında sözlerini geri almayacağını belirterek şöyle diyordu:

"Türkiye, yıllardan beri Amerikan basınının düzenli saldırılarına hedef olmaktadır. Bu saldırılar, sık sık en ağır dille Türkiye'nin bütün duygularını incitmektedir. Türklerin dinine, milliyetine, geleneklerine, görenklerine, gelmişine geçmişine sövülmüş, bütün kötülüklerin bataklığı Türkiye imiş gibi gösterilmiştir.

"Bu ülkenin ve Türk halkının onurunu korumak için iki kez düelloda bile dövüştüm ve Türk-Yunan savaşına gönüllü olarak katıldım. Bu kitabı yazarken beni harekete geçiren itici gücün, yalnız ve yalnız ülkeme olan sevgim ve saygım olduğunu söylemek istiyorum."

Geçmişte Türkiye'de görülen ve benim gibi bütün diğer Osmanlı aydınlarını da üzen bazı aşırılıklar, diğer ulusların yaşamında da benzerleri görülmesine karşın, yalnızca Türkiye'ye karşı bitmez tükenmez şiddetli bir saldırı teması olarak kullanıla gelmektedir. Basının bu tutumu Amerikan kamuoyunu Türklere karşı zehirlemekte o kadar ileri gitmiştir ki, Türk soyunun her üyesi Amerika'da ancak "iğrenç" nitelemesiyle anılır olmuştur. Benim Amerikan saldırısına karşı ülkemi savunduğum apaçıktır.

Savunmam, ABD'nin de kınanacak bir takım özürleri olduğunu göstermek biçiminde olmuşsa, bu, Amerikan basınını daha insaflı davranmaya ikna etmenin başka bir yolu bulunmadığına inandığımdandır. Diplomatik kuralları aşmış olabilirim; fakat insanlığın çıkarı biçimsel kurallara feda edilemez. Ben, Türkiye'ye, Amerika Birleşik Devletleri'ne ve sonuçta bütün bir insanlığa karşı erdemsel görevimi yerine getirmiş olduğuma inanıyorum."

Bu yanıtından sonra Amerikan yönetimince "İstenmeyen Adam" olarak damgalanan Büyükelçi Ahmet Rüstem Bey, 9 Ekim'de Sait Halim Paşa'ya çektiği telgrafta, "aynı gün İtalyan vapuru ile New York'tan yola çıkacağını, 18 Ekimde Napoli'de, 25 Ekimde de İstanbul'da olacağını," bildiriyor ve ekliyordu: "25 Ekim 1914 tarihine dek benden haber alamayacak olursanız, akıbetim (öldürülüp öldürülmediğim) hakkında araştırma yapınız."

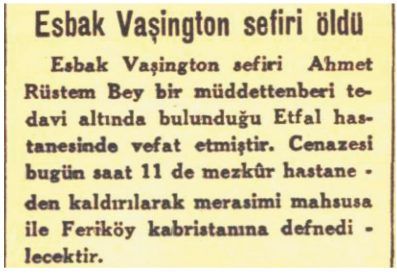
Daha 1915 Ermeni Tehciri olmadan önce 1914'te bile Amerikan basınında Türkler 'Ermeni Soykırımcılığı'yla suçlanıyordu. Türklerin böyle

bir suç işlemediklerini en yüksek sesle haykırdığı için ölüm tehditleri altında Amerika'dan ayrılan Ahmet Rüstem Bey'in ilk adı Alfred de Bielinski idi. Babası Seweryn Bielinski Avrupa'da 1848 ayaklanmalarına katılan ve ayaklanma bastırıldıktan sonra kaçıp Osmanlı'ya sığınan Polonyalılardandı. Annesi Sandison, İngiltere'nin aristokrat ailelerindendi. Babası Osmanlı uyruğuna geçtikten sonra orduya girmiş, savaşlara katılmış, generalliğe yükselmiş, siyasi görevler üstlenmiş ve Müslüman olduktan sonra Nihad Paşa adını almıştı. Ahmet Rüstem Bey, Polonyalı Seweryn (Nihad) Bilinski'nin oğlu Alfred Bilinski olarak dünyaya gelmiş; ve 1914' te Müslüman olduktan sonra Ahmet Rüstem adını almıştı. Kurtuluş Savaşı'nda Mustafa Kemal'in yanında yer alan ve Birinci Meclis'te Milletvekili olan Ahmet Rüstem Bey, Ermeni Soykırımı suçlamalarına karşı Türkleri savunmayı yaşamı boyunca sürdürmüştü. 1918'de Bern'de Fransızca olarak yayımladığı, "La Guerre Mondiale et la Question Armenienne" ("Cihan Harbi ve Türk-Ermeni Meselesi) adlı kitabının önsözünde şöyle diyordu:

"Ermeni meselesinde, dünya kamuoyuna karşı Türkiye'yi savunmayı amaçlayan bu kitabı yazarken, her şeyden önce, doğduğum, pek çok iyiliğini ve nimetlerini gördüğüm bu ülkeye bağlılık duygularımı sürdürmeyi düşündüm... Bu ülkenin ve Türk halkının onurunu korumak için iki kez düelloda bile dövüştüm ve Türk-Yunan savaşına gönüllü olarak katıldım. Bu kitabı yazarken beni harekete geçiren itici gücün, yalnız ve yalnız ülkeme olan sevgim ve saygım olduğunu söylemek istiyorum."

Bugün, "Canım, Batılılar öyle söylüyorlarsa, öyledir; demek ki Ermeni soykırımı yapmışız; kabul edelim, ne var bunda, özür dileyelim, olsun bitsin," diyen bir takım Türk kökenli "mankurt"ların sayısının hızla çoğaldığını gördükçe, Türkleri aşağılayanları düelloya davet edecek denli gözüpek bir Türksever olan Polonya kökenli Ahmet Rüstem Bey'in, gömütünde doğrulup "Bre namussuzlar! Siz ne biçim Türksünüz!" diye haykırdığını düşlüyorum. •

cengizozakinci@butundunya.com.tr

Esbak Vaşington sefiri öldü

Esbak Vaşington sefiri Ahmet Rüstem Bey bir müddettenberi tedavi altında bulunduğu Etfal hastanesinde vefat etmiştir. Cenazesi bugün saat 11 de mezkûr hastaneden kaldırılarak merasimi mahsusa ile Feriköy kabristanına defnedilecektir.

Ahmet Rüstem Bey'in Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan ölüm ilanı (24.09.1934)

Meraklısına not: *Ahmet Rüstem Bey'in ölüm yeri ve tarihi pek çok kaynakta yanlış yazılmaktadır. Doğrusu: 23.10.1934'te Etfal Hastanesi'nde ölmüş ve cenazesi özel bir törenle Feriköy kabristanına defnedilmiştir. Ahmet Rüstem Bey'le ilgili olarak Cumhuriyet gazetesinde Ali Sirmen 09.03.1981, 08.04.1989, 26.02.2002, 30.8.2003, 19.10.2003, 04.07.2004, 26.04.2005; Emekli Elçi Yavuz Gör 30.12.1994, 11.02.1996; ve Prof.Dr.Bedia Akarsu 04.10.1998 tarihinde köşe yazıları yayımlamışlardır.*

SAKLI TARİH

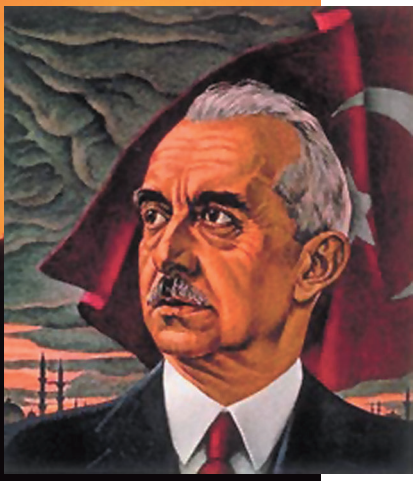
Sinan Meydan

Cami Yalanlarına Yanıt

"Tek Parti Camileri Kapattı" Yalanının Kökleri

"CHP, Tek Parti, İsmet Paşa camileri kapattı" yalanına 1966 yılında bizzat İsmet İnönü "Benim dönemimde camiler kapatılmamıştır" diye yanıt vermiştir. Ama "Cumhuriyet tarihi yalancıları", yine bıkıp usanmadan bu yalanı sürdürmüşlerdir.

Mehmet Şevket Eygi, 1966 yılında Yeni İstiklal gazetesinde vatandaşlara bir çağrıda bulunarak, "CHP döneminde yıkılan, satılan, kiraya verilen, depo ve müze yapılan camiler hakkında resim, yazı ve bilgi" göndermelerini istemiştir. Gelen yazı ve resimlerin bir kısmı Yeni İstiklal gazetesinde yayımlanmış; bu resimleri kimlerin nasıl çekip gönderdiği ise sır olarak kalmıştır. Mehmet Şevket Eygi, bu konuyu 2003 yılında "Yakın Tarihimizde Câmi Kıyımı" adıyla kitaplaştırmıştır. Kitabın başlığının altında ise "Kapatılan, satılan, yıkılan, kiraya verilen, depo yapılan, CHP ocağı, saz ve içki evi, spor kulübü lokali haline getirilen, müzeye dönüştürülen binlerce mâbedin hazin hikayesi" şeklinde bir ibare vardır. Yani, "CHP, Tek Parti döneminde camiler kapatıldı, depo ve hatta tuvalet yapıldı" iddiasını ileri sürenlerin "en büyük kanıtı", Mehmet Şevki Eygi'nin yazdıkları ve söylediklerdir.

İsmet İnönü
(Time Dergisi, 1941-Mayıs kapağından)

Cumhuriyet'in Cami Politikası: İhtiyaç Kadar Cami

1927 yılında tüm Türkiye'de, okulların iki katı, 14.425 okula karşılık, 28.705 cami vardır. *[1]*

Bu nedenle, 17 Nisan 1927 tarihli 1011 Sayılı Bütçe Kanunu'nun 14. Maddesine göre, Türkiye'ye gerçekten ne kadar cami ve ne kadar din görevlisi gerektiğinin 31 Mayıs 1928 tarihine kadar belirlenmesi istenmiştir. *[2]* Bu konudaki nizamname, 5 Ocak 1928'de

kabul edilmiştir. *[3]*

Daha sonra bu nizamname biraz daha genişletilerek 25 Aralık 1932 tarihinde "Cami ve mescitlerin sınıflandırılması hakkındaki nizamname" adıyla yürürlüğe girmiştir. Bu çerçevede Türkiye genelinde "ihtiyaç fazlası" olduğuna karar verilen camiler belirlenmiştir. *[4]*

Yeni kurulan Cumhuriyet, her şeyi planladığı gibi Türkiye'nin ihtiyacına göre cami planlaması da yapmış **ve ihtiyaç fazlası camileri gayet titiz bir çalışma sonunda belirleyerek tasnif etmiştir.**

İşte kapatılan, satılan ve başka amaçlarla kullanılan bu "ihtiyaç fazlası" camilerdir.

1928'de Türkiye'nin 14 milyon nüfuslu bir ülke olduğu dikkate alınacak olursa, 28.705 caminin ihtiyaca göre çok fazla olduğu kolayca anlaşılacaktır. Yeni kurulan Cumhuriyet, her şeyi planladığı gibi Türkiye'nin ihtiyacına göre cami planlaması da yapmış ve ihtiyaç fazlası camileri gayet titiz bir çalışma sonunda belirleyerek tasnif etmiştir. Yanmış yakılmış, asırlarca ihmal edilmiş, yokluk ve yoksulluk içinde kıvranan, genç Cumhuriyeti kuranlar; aşırıya, lükse, gösterişe değil, Türkiye'nin gerçek ihtiyaçlarına önem vermiştir. En basit bir inşaatın bile belirli bir maddi kaynak demek olduğu düşünülecek olursa, cemaati olmayan, bu nedenle tasnif dışı bırakılan camileri "boş" veya "atıl durumda" bekletme lüksü yoktur; bu nedenle- tekrar ediyorum- tasnif dışı camiler dönüştürülerek farklı amaçlar için kullanılmıştır; ama asla, ahır, eğlence merkezi veya tuvalet yapılmamıştır. Tek parti döneminin cami politikasının eleştirilebilecek tek yanı bazı tarihi camilerin de tasnife tabi tutulmasıdır. Ancak asıl tarihi cami kıyımı DP ve Menderes döneminde yapılmıştır. *(Bu konuya ilerde değinilecektir.)*

Genç Cumhuriyet'in ihtiyaç fazlası camileri başka amaçlarla kullanma kararı çok geçmeden "CHP camileri kapattı, depo yaptı, ahır yaptı" biçiminde asılsız bir propagandaya dönüşmüştür. İnsanların, ihtiyaç fazlası camilerle değil, camilerin yarısından bile az sayıdaki okullarla ilgilenmesi gerekirken, Halkevlerinin, Köy Enstitüleri'nin kapatılmasına tepki göstermesi gerekirken, bizler sabah akşam neden cami muhabbeti yapıyoruz?

Müslümana Müslüman propagandası yapmamızın başka bir amacı mı var acaba?

Tarihi Camilerin Yıkımını ve Amaç Dışı Kullanımı Konusundaki İstismarı Atatürk ve İnönü Önledi.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında bazı yerel yöneticiler tarafından eski eserlere

gereken önemin verilmemesi üzerine bizzat Atatürk, aralarında camilerin de bulunduğu eski eserlerin korunmasını istemiştir. Atatürk 1933 yılında bu eserlerin korunması hakkındaki Konya'dan çektiği telgraftan sonra Hükümet de bu işle daha sıkı bir şekilde ilgilenmeye başlamıştır.

31.1.1934 tarih ve 6 / 370 sayılı Başvekalet genelgesiyle, "imar hevesi yüzünden eski eserlerin yıktırıldığının görüldüğü" belirtilerek, "bundan sonra Maarif Vekaleti'ne sorulmadan hiç bir eserin yıktırılmaması" istenmiştir. *(4a)*

3.10.1935 gün ve 6/ 5548 sayılı Başvekâlet genelgesiyle, illerde idarecilerin ve belediye başkanlarının "vakıf eserleri haraptır diye çabucak yıktıklarının öğrenildiği, bu hareketi yapanların ağır mesuliyet altına girecekleri" belirtilmiştir. *(4b)* Ancak bu tehditkâr genelge bile taşradaki idarecileri durduramamış olmalıdır ki Başvekaletin 14.10. 1936 tarihli bir genelgesi ile "askerler tarafından kullanılırken eski eser niteliği taşıdıkları için Milli Savunma Bakanlığından alınan fakat bu defa Valilik onayı ile Ziraat Bankası'na buğday ambarı yapılmak üzere verilen Diyarbakır Hüsreviye ve Behramiye Camilerinin boşaltılması ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün onayı alınmadan vakıf eserlerin ve diğer idarelere ait eserlerin amaçları dışında kullanmamaları" son defa istenilmiştir. *(4c)*

Son olarak 12.3.1940 tarihli Başbakanlık genelgesiyle "İmar Yapı ve Yollar Kanunu"na dayanarak "belediyelerin vakıf eserlerin arsalarını parasız istimlak ettikleri, bazı belediyelerce de arsasını istimlâk etmek için önce üzerindeki sağlam binayı "haraptır" diye yıktıklarının görüldüğü, bu gibi emrivakilere meydan verilmemesi" bildirilmiştir. *(4d)*

Atatürk, aralarında camilerin de bulunduğu eski eserlerin korunmasını istemiştir.

Bu belgelerden de görüldüğü gibi Cumhuriyet'in ilk yıllarında "illerde idarecilerin ve belediye başkanlarının 'vakıf eserleri haraptır' diye aralarında bazı camilerin de bulunduğu bu eserleri çabucak yıktıkları" anlaşıldıktan sonra Atatürk ve Hükümet olaya el koyarak tarihi değeri olan bu eserlerin

yıkımlarını önlemiştir. Belgelerden ayrıca, Hükümet'ten habersiz bazı yerel yöneticilerin taşrada bazı camileri "amaçları dışında kullandıkları" anlaşılmaktadır. Hükümet bu durumu fark eder etmez yerel yöneticilere gönderdiği genelgelerle "bu camilerin derhal boşaltılarak Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün onayı alınmadan amaç dışında kullanılmaması gerektiğini" bildirmiştir.

Yani Sayın Başbakan'ın, Tek Parti döneminde amaç dışı kullanılan camilerin fotoğraflarını göstererek, "İşte Tek Parti, İsmet İnönü camileri böyle yatakhane, depo, ahır yaptı." demesi gerçeği yansıtmamaktadır.

Çünkü yukarıdaki belgelerde de açıkça görüldüğü gibi bu şekilde amaç dışı kullanılan bazı camiler, Hükümet'ten ve İnönü'den, hatta Atatürk'ten habersiz bir şekilde bazı işgüzar yerel yöneticiler tarafından bu hale getirilmiştir. Nitekim Cumhurbaşkanı Atatürk ve İnönü'nün başbakanlığındaki Hükümet bu durumu öğrenir öğrenmez konuya müdahale etmiş; bu eserlerin bahanelerle yıkılmamasını, korunmasını ve amaç dışı kullanım için de mutlaka izin alınmasını şart koşmuştur.

İsmet İnönü Bazı Camileri Kapatıp Depo Yaptı, Kapısına Kilit Vurdu! Peki Ama Neden?

Cumhuriyet tarihi yalancıları öteden beri CHP'ye ve İsmet İnönü'ye saldırmak için "Kâfir İsmet İnönü camilere kilit vurdu. Etrafına asker dikti. Namaz kılmak için içeriye kimseyi sokturmadı. Camileri devamlı teftiş etti. Nöbetçilere, 'İçeriye kimseyi sokmuyorsunuz değil mi?' diye sordu!" biçiminde bir propagandayla, CHP ve İsmet İnönü'nün "cami düşmanı" olduğu yalanına neredeyse bütün Türkiye'yi inandırmışlardır.

Evet! Gerçekten de CHP ve İsmet İnönü, 1939-1946 arasında Türkiye'deki bazı camileri "depo" yapmış, bu camilerin kapısına "kilit" vurmuş, etrafına asker dikmiş ve bu camileri ibadete kapatmıştır!

Ama neden?

İsmet İnönü'yü camileri kapatmakla suçlayanlar "ama neden" sorusunu asla sormaz, soramazlar. Çünkü İsmet İnönü'nün bu davranışının nedeni "cami düşmanlığı, din karşıtlığı" değil; tam tersine dinine olan bağlılığı, tarihine olan saygısıdır.

"Nasıl yani?" dediğinizi duyar gibiyim! Şöyle ki:

İsmet İnönü, II. Dünya Savaşı'nın devam ettiği 1939-1946 yılları arasında, Türkiye'ye yönelik muhtemel bir saldırıda, camilerin hedef alınmayacağını düşünerek, müzelerimizdeki tarihi ve dini değeri olan eserleri, zarar görmemeleri için, bazı camilere koydurarak koruma altına almıştır. Evet, İsmet İnönü, 1939-1946 arasında bazı camileri "depo" yapmıştır, ama bu depolar, Kutsal emanetler, Hz. Muhammed'in sancağı, kılıcı, hırka-i saadeti, Hz. Osman'ın kanlı Kuran'ı Kerim"i gibi "dinsel ve tarihsel" değeri olan eşyaların deposudur. Örneğin, Topkapı Sarayı'ndaki "Kutsal Emanetler", bu emanetlerle ilgilenen gö-

revlilerle birlikte Niğde'ye götürülerek, Niğde'deki bazı camilere konulmuştur. Dolayısıyla, "Kutsal Emanetlerin" bulunduğu bu "cami depolar", ibadete kapatılmış ve kapısına kilit vurulup asker dikilmiştir. Ayrıca İsmet İnönü, içinde kıymetli tarihi eserlerin saklandığı bu camilere çok iyi bakılmasını istemiştir. Örneğin, 21 Ağustos 1944 tarihli bir kararla, "Milli Saraylardan Divriği'deki Ulu Cami'ye korunması için konulan kıymetli eşya, kubbeleri aktığı için korunamayacağından süratle Caminin tamiratının yapılması" istenmiştir. *(Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), Sayı: 6061, Dosya: 25945, Fon Kodu: 30..10.0.0, Yer No: 213.448..18.)*

Kıymetli tarihi eserler, Kurtuluş Savaşı yıllarında da yine bazı camilerde saklanmış, bu nedenle yine o camilerin kapısına kilit vurulup, kapısına nöbetçi dikilmiştir. Örneğin, 14 Haziran 1923 tarihli bir belgeye göre, "Kıymetli eşyanın olduğu camiyi bekleyen tabur ile kıta arasındaki haberleşmeyi sağlayan telefon hattının bozulduğundan" söz edilmiştir. *(BCA, Sayı:6061, Dosya: 16714, Fon Kodu: 30..10.0.0, Yer No: 159.115..14..)*

Bu nedenle gerçek bir Müslümana düşen görev, bu davranışından dolayı İsmet İnönü'yü "kınamak" değil, "kutlamaktır."

Osmanlı da Camileri Otel Yapmıştı!

Camilerin amaç dışı kullanılması uygulaması, tarihimizde sadece İsmet İnönü'ye ait bir ilk uygulama değildir. Daha önce 19. ve 20 yüzyılda Osmanlı döneminde de benzer uygulamalar görülmüştür.

Kurtuluş Savaşı sırasında ve sonrasında bazı camilerde bir süre göçmenler-mübadiller konaklamış, dolayısıyla bu camiler bir süre ibadete kapatılmıştır. Örneğin, 19 Mart 1924 tarihli "Kasabalardaki terkedilmiş evler, asker ve memurların ileri gelenlerince işgal edildiğinden mübadil olarak gelen muhacirlerin cami köşelerinde kaldıkları, söz konusu yerlerin muhacirlere verilmesi" şeklindeki bir belgeden, bazı camilerde muhacirlerin konakladığı anlaşılmaktadır. *(BCA, Sayı:6061, Dosya: 13517, Fon Kodu: 30..10.0.0, Yer No: 140.1..17.)*

Kutsal Emanetlerin bulunduğu bu "cami depolar" ibadete kapatılmış ve kapısına kilit vurulup asker dikilmiştir.

Tarihimizde camiler ilk defa, 1877/78 Osmanlı-Rus Harbi (93 Savaşı) sırasında amaç dışı kullanılmıştır. Bu savaşta Rumeli'den İstanbul'a büyük bir muhacir akını olmuştur. Rus ordusu ile Bulgar çetelerinin önünden kaçan yüz binlerce muhacir, kış mevsiminde İstanbul'a yığılınca bunların barındırılması için İstanbul'daki büyük camiler ibadete kapatılmıştır. Ayasofya, Sultan Ahmet, Süleymaniye, Beyazıt gibi camiler muhacirlerin

barınmasına ayrılmış, bu camiler ve müştemilatı bir anlamda, muhacirlerin kaldığı "oteller" ve "yatakhaneler" olarak kullanılmıştır.

Rubert Furneaux'un; "Tuna Nehri Akmam Diyor", Charles Ryan'ın; "Plevne'de Bir Avustralyalı", Mehmet Arif Bey'in; "Başımıza Gelenler", Turhan Şahin'in; "Öncesi ve Sonrası ile 93 Harbi" adlı eserlerinde muhacirlerin uğradığı zulümlerle ilgili yürek burkan satırlar ve onların İstanbul'da camilerde barındırılmasıyla ilgili çalışmalar anlatılmıştır.

Böyle bir durum Balkan Savaşlarında da yaşanmıştır. İstanbul'a sığınan binlerce muhacir, yine camilerde barındırılmıştır. Balkan savaşlarını La Matin gazetesi muhabiri olarak izlemek amacıyla İstanbul'a gelen Stephane Lauzanne; "Hastanın Başucunda Kırk Gün" (Balkan Acıları), yine savaş muhabiri olan Georges Remond; "Mağluplarla Beraber" ve William M. Pickthall; "Harpte Türklerle Beraber" adlı kitaplarında muhacirlerin camilerde barındırılmasıyla ilgili gözlemlerini aktarmışlardır. [7]

20. yüzyılda girilen ardı arkası gelmeyen savaşlar yüzünden Türkiye'de camiler yatakhane ve depo olarak kullanılmak zorunda kalmıştır. Prof. İlber Ortaylı bu gerçeği şöyle ifade etmiştir:

"Türkiye iki cihan harbinin birincisine savaşan güç olarak katıldı. İmparatorluk bu savaşta ilk defa umumi seferberlik ilan etti. Askerlikten muaf tutulan medreseliler ve gayrimüslimler bile silah altına alındı. 1,5 milyon asker bu devletin gördüğü bir kalabalık değildi. Toplanan askere ne silah, ne kalacak yer, ne de tayın verilebildi. Medreseler, camiler, zaten harap halde olan vakıf eserler ve İstanbul halkı askeri barındırıp beslemekle görevlendirildi. Zaten 1912-13 kışında Balkan felaketini yaşayan Türkiye'nin İstanbul, Bursa ve Edirne gibi şehirleri perişan muhacir dalgalarını barındırmak zorunda kalmıştı. Camiler cami olmaktan çıktı. Başka ne yapılabilirdi ki?" (7a)

İsmet İnönü'ye "camileri depo yaptı!" diye çıkışanlar, acaba bundan sonra, 19. ve 20. yüzyıl Osmanlı padişahlarına da "camileri otel-yatakhane yaptılar!" diye çıkışırlar mı?

Ne dersiniz?

Gelecek sayı: Atatürk'ün ve İnönü'nün yaptırdığı camiler

sinanmeydan@butundunya.com.tr

Kaynaklar-Dipnotlar: *[1] Gotthard Jaeschke, Yeni Türkiye'de İslamcılık, Ankara, 1972, s.65,66. [2] Sinan Meydan, Atatürk İle Allah Arasında, İstanbul, 2009, s. 655. [3] Jaeschke, age, s.64, 65. [4] Vakit gazetesi, 30 Kanunu Evvel 1928. (4a) Remzi Oğuz Arık, Halkevlerinde Müze Tarih ve Folklor Çalışmaları Kılavuzu, Ankara, 1947, s. 49; Halit Çal, Türkiye'de Cumhuriyet Devri Taşınmaz Eski Eser Tahribatı ve Sebepleri, s.372. http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/26/1 249/14313.pdf, (erişim tarihi, 25 Nisan 2012) (4b) Arık, age, s. 55; Çal, agm, s. 372. (4c) Feridun Akozan, Türkiye'de Tarihi Anıtları Koruma Teşkilatı ve Kanunlar, İstanbul, 1977, s. 38.Çal, agm, s. 372. (14 Nisan 1936'da doğrudan Başbakan İsmet İnönü, "Diyarbakır'daki Hüsreviye ve Behramiye camilerinin boşaltılması ve camilerin ve eski eserlerin asıl görevinin dışında başka amaçla kullanılmamasına dair" bir tamim yayınlamıştır. (BCA, Dosya:1354, Fon Kodu:30.10.0.0,Yer No: 15.84..4.) (4d) Akozan, age, s. 38; Çal, agm, s. 372. [5] Tufan Türenç, "Çirkin İftira ve Gerçek" , Hürriyet gzt., 11 Ocak 2011. [6] Ramazan Balkan, "İsmet Paşa'nın Yıktırdığı Camiler Kocatepe gzt, [7] Balkan, agm.*

Gürbüz Evren

"Camileri Ahıra Çevirdiler" İddiasına

Hasankale Gerçeğinden Yanıtlar

Dadaşlar diyarı Hasankale gurur dolu bir tarihle anılıyor

Bir Bakan, Erzurum'un Hasankale (Pasinler) ilçesinde, kendisini görmekten mutlu olduğunu söyleyen vatandaşa, "Sevindiğini kanıtlamak için oyna ya da takla at" demişti...

Erzurumlu denilince akla Dadaş gelir. Dadaş, özü de sözü de bir, doğru ve gururlu kişi demektir. Dadaş, hiç kimsenin, özellikle de siyasetçinin isteği üzerine ne oynar ne de takla atar.

Şimdilerde Erzurumlu ve Hasankaleli çok, Dadaş ise az. Hasankale tarihini Hasankalelilere unutturdukları içindir ki, vatandaşa, sevincini göstermesi için "oyna, ya da takla at" diyebiliyorlar.

Gelin sizi tarihin derinliklerine götüreyim, gerçek Hasankaleli yani Dadaş neymiş görün.

Selçuklu ordusu 1071'de, Malazgirt Zaferini kazanıp Anadolu'nun kapılarını açmadan önce, daha 1046-47'den itibaren Oğuz boylarının en cesurları Hasankale'ye ulaşmış, çevreye yerleşmeye başlamıştı. Öyle ki, 1048'de, Pasinler Ovası'ndaki savaşta, Selçuklu Ordusu'nun kazandığı zafere en büyük katkıyı, kısa süre önce bölgeyi yurt edinen Oğuz boyu sağlamıştı. Savaş öncesi Oğuz boyunun yerleşkesine giden Gürcü Prensi Antoin, sofra kurulmasını, eğlence düzenlenmesini isteyince, Türk beyinden, "Gelirken soytarılarınızı da, aşçılarınızı da beraberinde getirseydiniz." yanıtını almıştır.

İşte bu Oğuz boyu, bölge Batı Moğollar olarak da bilinen İlhanlıların egemenliğine girdiğinde de (1240'lı yıllar) aynı tepkiyi vermekten çekinmemiştir. Acımasızlığıyla tanınan İlhanlıların komutanlarından Tungay, Hasankale'yi yurt edinmiş Oğuz beylerinden Harun'u çağırtıp, askerlerinin ihtiyaçlarının karşılanmasını, gönüllerinin hoş tutulmasını istemiştir. Oğuz beyinin yanıtı ise "İhtiyacımızın dışındakini size veririz, ancak gönülleri hoş tutmak bizim işimiz değil" olmuştur.

Oğuz beyinin yanıtı "İhtiyacımızın dışındakini size veririz, ancak gönülleri hoş tutmak bizim işimiz değil" olmuştur.

Bu yanıt üzerine birçok Türk kılıçtan geçirilmesine rağmen Hasankaleliler, İlhanlıların gönlünü hoş etmeye yanaşmamıştır.

1390'lı yılların sonunda da, aynı Oğuz boyu, bölgeye gelen bir diğer Moğol Hanı Timur'a da benzer tavrı sergilemiştir. Moğol ordusunun öncüleri Hasankale'ye ulaşıp, Timur için iyi bir karşılama yapılması ve çalgılı, eğlenceli ziyafet sofrası hazırlanmasını isterler. Oğuz boyunun önde gelenleri ise "Soframıza misafir olun, ama kimseyi mutlu etmemizi beklemeyin" yanıtını verince, Timur'un askerleri önlerine geleni kılıçtan geçirecektir.

Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran Zaferi öncesi bölgeye uğrayan Osmanlı Ordusu, kimi ihtiyaçlarını Hasankale'den sağlamak ister. Murat Paşa komutasındaki bir grup asker Hasanka-

le'ye gelir. Paşayı karşılayanlar, "İhtiyacınızı karşılayalım, ama çalgı, eğlence istemeyin" diye daha baştan uyarırlar. Bu uyarının nedenini soran Murat Paşa'ya ise yukarıda verdiğim örnekleri aktarırlar. Duyduklarından memnun olan Murat Paşa da, "Bu Hasankaleliler ölümü göze alarak körü körüne gururlarını öne çıkarıyor." der. Murat Paşa'nın, "körü körüne" sözünün ise bugün Hasankaleliler için Erzurum bölgesinde kullanılan *kör kaleli (Kor Galalı)* tanımlamasının kaynağı olduğu söylenir.

Hasankalelilerin gururu, 1870'li yılların sonlarında bölgeye gelen Rus askerlerine verdikleri tepkilerle de sürmüştür. Rus çarının yeğeni Alexandre İliyev, Hasankale'de dolaşırken, kimsenin yüzünün gülmediğini görmüş, yaverine, "İşgal altında oldukları için bize kızıyorlar. Bu akşam Kazak askerlerimizin oynayacağı bir eğlence düzenleyin de, halkla aramızı düzeltelim" der. Akşam olduğunda hiç kimsenin eğlenceye gelmediğini gören İliyev, Hasankaleli Hacı Mustafa'ya bunun nedenini sorar. Aldığı yanıt çarpıcıdır. "Hasankaleli, başkaları istedi diye eğlenmez. Hele Moskof'un işgalinde hiç eğlenmez."

İliyev, bunun üzerine, "Siz hiç gülüp eğlenmez misiniz" diye sorar. Hacı Mustafa'nın yanıtı ise "Düğünde, bayramda elbette eğleniriz; ama bunu ağırbaşlılıkla yaparız" olur.

Pasinler yani Hasankale nüfusuna kayıtlıyım. Biz atamızdan dedemizden, Erzurumlu ve Hasankaleli olmadan önce Dadaş olduğumuzu öğrendik. Dadaş'ın ağırbaşlı, terbiyeli, bilgili, görgülü ve gururlu olması gerektiğini öğrendik.

Şimdi gelelim dönemin moda konusu, "Camileri ahır, kışla, yatakhane yaptılar" iddiasına.

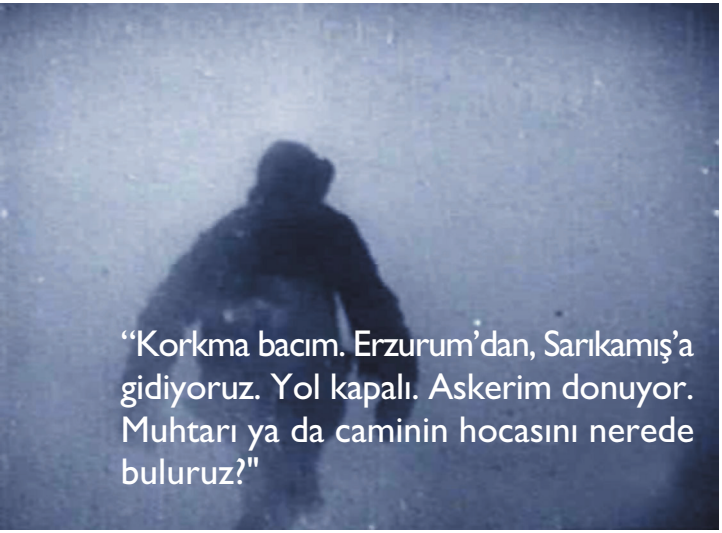
Yıl 1943. Aralık ayının son günleri. Yer Erzurum'un Hasankale ilçesi. Hava o kadar soğuk ki, tükürsen donuyor türünden. Siz deyin eksi 25 ben diyeyim eksi 35. Uzaklardan aç kurtların ulumaları duyuluyor. Köpekler tedirgin, neredeyse evlerin içine girecekler. Erzurumkapı Mahallesi'ndeki bazı evlerin kapıları çalınıyor. Sıcak yataklarında,

Subaylar evdekilere sesleniyor; "Askerlerimiz donuyor. Muhtarları caminin hocasını çağırın"

uykularından uyananlar, "Gecenin bu saatinde kim ola ki?" diye söyleniyor. Perdelerin arkasından dışarıya bakanlar, kaputlarını yüzlerini gizleyecek şekilde kapatmış, sırtlarındaki tüfekleri ters çevirmiş askerleri görüyor.

Subaylar evdekilere sesleniyor; "Askerlerimiz donuyor. Muhtarları, caminin hocasını çağırın…"

Eşi Eleşkirt'e gitmiş olan Sıdıka

Hanım, atkısını başına alıyor ve uykudaki çocuklarını uyandırmadan kapıyı açıyor. Karşısında Binbaşı olduğunu söyleyen bir subay var. "Korkma bacım. Erzurum'dan, Sarıkamış'a gidiyoruz. Yol kapalı. Askerim donuyor. Muhtarı ya da caminin hocasını nerede buluruz?" diye soruyor…

Seferberlik yaşamış, Ermeni çetelerinin katliamlarında yakınlarını kaybetmiş, Sarıkamış'ta, 80 bin vatan evladının Ruslarla savaşamadan donarak öldüğünü görmüş Sıdıka Hanım, karşıdaki evi işaret ediyor. Orada, aile reisinin yokluğunda onlara kol kanat geren komşusu "Asker Ağa" oturuyor. Sıdıka Hanım, "Asker Ağa da ben de size yardım ederiz komutan." diyor. Göz ucuyla da sokağa bakıyor. Her yer asker dolu. Ayakta durmakta zorlanan, yere düşen, donuyorum diyen, hatta ağlayan askerler. Asker Ağa çoktan uyanmış, kapıyı açmış bile. Binbaşı, kara bata çıka yanına gidiyor. Asker Ağa durumu öğrenince, Sıdıka Hanım'a, "Sen içeri gir, ben ilgilenirim." diyor, sonra da düşüyor binbaşının önüne. Muhtarı ve hocayı buluyorlar. Binbaşı, yalvaran bir ses tonuyla, "Hanelerin halkını rahatsız etmeyelim, ne olur bize ahırlarınızı açın" diyor. Sonra da, "Hocam, mümkünse camileri de açın, askerim içeriye sığınsın. Allah'ın evidir. İçeriyi kirletmeyiz. Aldığımız gibi bırakırız." diye ekliyor.

Hasankale uyanmış, haber evden eve yayılmış. Kimi evini açıyor, kimi de, hayvanların sıcaklığıyla ısınmış ahırını. Ayakta durmakta zorlanan, donmak üzere olan askerlere yardım ediyor Hasankaleliler. Camiler hemen doluyor. Asker Ağa, hemşehrilerine sesleniyor: "Herkes camilere birkaç tezek götürsün, sobaları yakalım. Askerimiz ısınsın. Evi müsait olanlar askeri ahırda bırakmasın…"

Subaylar gördükleri ilgiden gözleri yaşarmış halde hocalara, muhtarlara teşekkür ediyorlar.

"Çoluk çocuğunuza rahatsızlık vermeyelim. Ahırlarda da kalırız." diyorlar. Halk, "Olmaz, evlerimizi de

açarız." diye ısrarcı oluyor…

Çünkü o zaman gerçek Hasankaleliler, yani Dadaşlar var.

Bu sırada, aynı sahneler, Hasankale'ye 35-40 km uzaklıktaki Horasan'da da yaşanıyor. Halk askerine, subayına sahip çıkıyor. Asker Ağa'nın çağrısı üzerine, ekmeğin karneyle olduğu bu dönemde, evlerindeki yiyeceğin bir parçasını askere veriyor. Sabah namazı okunuyor. Camilerdeki askerler namaza duruyor. Buldukları sıcak ortam için Allah'a şükrediyorlar.

O yıllarda, Erzurum'dan Sovyetler Birliği (Şimdiki Ermenistan, Gürcistan) sınırına kadar olan bölgede yaşayanlar, anlatmaya çalıştığım sahnelere birçok kez şahit oldular. Donmak üzere olan askerlerin, yakınan, yardım isteyen çığlıkları kulaklarda yer etti. Bölgenin camileri, kışlaların yetmediği, yetemediği her yerde askere ev sahipliği yaptı. Kimi camiler aylarca askerin evi, yatakhanesi, ama aynı zamanda ibadethanesi oldu. Asker aynı zamanda ahırda da yattı.

Ama o yılların acılarını, yokluklarını, sıkıntılarını yaşayanlar, hele hele soyu daha tükenmemiş olan Dadaşlar, "Camileri, yatakhane, kışla ya da ahır yaptılar." demedi. Demeye yeltenenlerin ise yüzüne tükürdü. Bırakın evini ve tezeğini, olmayan ekmeğini de paylaştı.

O yıllarda 2. Dünya Savaşı vardı. Kızılordu, sınıra dayanmıştı. Sovyet uçakları Kars, Sarıkamış, Horasan hatta Hasankale'ye kadar gelip keşif uçuşları yapıyordu. Erzurum'daki 3. Ordu'dan Sovyet sınırına, hava kararıktan sonra asker sevkiyatı yapılıyordu. Kar, yolları ve tren yolunu kapatınca, asker yürüyordu.

Bunları nereden biliyorum. Sıdıka Hanım, nenem yani babaannemdir. Hem nenemden hem de diğer aile büyüklerimden, çocukluğumun en anlamlı hikâyeleri olarak dinlediklerimin bir bölümünü paylaştım.

Bölgenin camileri, kışlaların yetmediği, yetemediği her yerde askere ev sahipliği yaptı. Kimi camiler aylarca askerin evi, yatakhanesi, ama aynı zamanda ibadethanesi oldu.

"Camileri ahıra, kışlaya çevirdiler." diyerek dünyadan bihaber yurdum insanını, Kurtuluş Savaşı'nın kahramanlarına, ordusuna, subayına düşman etmeye çalışanlara söyleyecek çok şey var.

"Camileri ahır yaptılar, kapattılar." diyenlere, gün gelecek, "Camilerin altını üstünü market, dükkân yapıp, ibadethaneleri ticarethanelere çevirmediniz mi?" diye sorulacaktır elbet.•

gurbuzevren@butundunya.com.tr

Hazırlayan: BİRSEN ERKUTUN

1-Mahkemede olayları resmetmesi için duruşmalarda bulundurulan kişilere ne ad verilir?
a-Hattat
b-İllüstratör
c-Mahkeme Ressamı
d-Fütürist

2-Hangi vitaminin eksikliği, kemik hastalıklarına sebep olur?
a-E vitamini b-B vitamini
c-C vitamini d-D vitamini

3-Cep telefonlarında fotograflı sesli animasyonlu ve videolu mesajlar için kullanılan kısaltma hangisidir?
a-SMS b-UPS
c-MMS d-WAP

4-"Vezüv Yanardağı" nerededir?
a-İspanya b-İtalya
c-Çin d-Küba

5-Noterlik ilk olarak hangi dönemde ortaya çıkmıştır?
a-Asurlular b-Lidyalılar
c-Sümerler d-Mısırlılar

6-UEFA Kupasını nağmağlup kazanan ilk ve tek takım hangisidir?
a-Barcelona b-Galatasaray
c-Valencia d-Ajax

7-İsrail'le, tarihte bir Arap devletinin başkanı olarak ilk kez barış anlaşması imzalayan Mısırlı siyaset adamı kimdir?
a-Enver Sedat b-H.Mübarek
c-Amr Musa d-İsam Şeref

8-Eserlerinde Bedri Eser, Nurettin Demir takma isimlerini kullanan edebiyatçımız kimdir?
a-Kemal Tahir
b-Turgut Uyar
c-Yahya Kemal
d-Cahit Külebi

9-Zenginlerden alıp fakirlere vermesiyle ünlenmiş İngiliz halk kahramanının adı nedir?
a-David Beckham
b-Robin Hood
c-William Tell
d-William Wallace

10-Toprağın hayat üzerindeki etkilerini inceleyen toprak bilimi dalına ne ad verilir?
a-Psikoloji b-Edafoloji
c-Etoloji d-Biyoloji

11-Çiçek tozlarına karşı alerjiden kaynaklanan genellikle bahar aylarında görülen nezle hangisiyle anılır?
a-Saman b-Gülhatmi
c-Anosmi d-Sinüzit

12-Arapçadan dilimize geçen"selam" sözcüğünün anlam nedir?
a-Barış b-Saygı
c-Şeref d-Minnet

13-Araçlarda yakıtın bitmek üzere olduğunu gösteren uyarı ışığı genellikle hangi renktir?
a-Kırmızı b-Yeşil
c-Mavi d-Sarı

14-1.903 metre yüksekliğindeki, 1953 tarihinde yapılan Kocatepe Anıtı hangi kentimizdedir?
a-İzmir b-Ankara
c-Afyon d-Bursa

15-"Rüyaların yapıldığı maddeden yapılmayız biz" ve "uykuyla çevrilidir küçücük hayatımız" cümleleri kime aittir?
a-İbn-i Sina
b-La Fontaine
c-William Shakespeare
d-Nazım Hikmet

16-Almanların Ren nehri ile ilgili ünlü destanı hangisidir?
a-Romantizm b-Barok
c-Ramayana d-Nibelungen

17-Gezegenlerden hangisinin güneş etrafındaki dönme süresi en kısadır?
a-Merkür b-Jupiter
c-Mars d-Venüs

18-Halide Edip Adıvar'ın Aliye öğretmeni konu ettiği, üç kez sinemaya uyarlanan romanı hangisidir?
a-Güz
b-Vurun Kahbeye
c-Mürebbiye
d-Ateşten Gömlek

Yanıtlar: 151. sayfada

Konur Ertop

Abdülbaki Gölpınarlı'nın Kaleminden

Mevlana'nın Yaşam Öyküsü, Düşünceleri, Yapıtları.

Konya'nın büyük hemşehrisi Mevlana son yıllarda neredeyse bir turistik olgu gibi değerlendiriliyor. Anma törenlerinde devletin ileri gelenleri kendilerini göstermekte yarışıyor. "Sema ayini" bir seyirlik oyuna döndürüldü. Türbeye gelenler sanki kerametleri kulaktan kulağa yayılan bir ermişin karşısında!

Mevlana Türbesi / Konya

Mesnevi'yi, daha sonra da Divan-ı Kebir'i Farsçadan Türkçeye aktaran Abdülbaki Gölpınarlı, Mevlana'nın yaşamöyküsünü, düşüncelerini, yapıtlarının yorumunu Mevlana Celalettin adlı yapıtında ortaya koymuştur. Bugün Mevlana ile ilgili olarak aydın çevrelerde söylenegelenlerin neredeyse tümünün kaynağı, bu incelemedir.

Ancak 60 yaşını artık geride bırakmış bu kitabın doğru değerlendirildiğini, canalıcı savlarının paylaşıldığını söylemek de güçtür. Gölpınarlı, Mevlana'yı anlatmaya başlamadan önce öz eleştirisine yer vermiş, yapmak istediğini, bunu ne kadar başarabildiğini açıklamıştı. Gerçekte, kürsü bilimine dayanmamayı, halka seslenmeyi, halka anlatmayı dilediğini bildirerek, "Yine de elimizden geldiği kadar çekici ve rahat, alımlı ve sade yazmaya, böyle bir üslupla, bilimin tekelci anlatımıyla çatık yüzünü okuyuculardan gizlemeye çalıştık." demişti...

Abdülbaki Gölpınarlı

Mevlana'nın Mesnevi'sini çeviren, açımlayan Abdülbaki Gölpınarlı, incelemesinde, bu büyük yapıtın nasıl oluştuğunu anlatırken yapısını, biçim özelliğini de aydınlatmaktadır. Gizlerle dolu bu içinden çıkılmaz labirentin yolcularının dikkati şu noktaya çeker:

"Mesnevi'de kurallı bir sıralama ve klasik bir düzen

yoktur ve bundan doğal bir şey de olamaz. Çünkü Mesnevi, oturulup yazılmış, düşünülüp düzülmüş, şair geçinenlerin türesince mecazlarıyla günler harcanmış, ömürler yıpratılmış bir kitap değildir. Onun oluşu da devir devirdir, fakat kendiliğindendir, dünyanın oluşuna benzer. Onun düzenlenmesinde düzensizlik vardır, evrenin düzenine benzer.

O, çağrışıma dayanan bir yapıttır. Mevlana, bir şeyi anlatırken bir olayı anımsar, ona geçer. O, kendisine bir öyküyü düşündürür. O öykü, bir tasavvuf ilkesini anlatma gereğini duyurur, onu anlatırken bir atalar sözü, kendisini yeni bir öyküye sürükler, bu öykü, zamanındaki bir olayı canlandırır, derken bir başka öykü, o öykünün anımsattığı bir felsefi ilke, derken ilk öyküye dönüş, fakat onu tamamlamadan bir başka konuya ve o konunun açtığı bir öyküye geçiş ve neden sonra, kaçıncı defaysa ilk öyküye dönüp onu tamamlayış ve bu arada tekrarlar, açıkça göze çarpan düzensizlikler, fakat birden coşuşlar, birden şiirin en üst kudretini gösterişler... Ve bu, böylece sürer gider, Mevlana, bazan öykülerdeki kişilerden biri oluverir ve o vakit anlatım, ansızın canlanır. Olay artık gönül kanıyla, göz yaşıyla yazılmadadır."

Okurun kılavuzu, Gölpınarlı gibi bir uzman olunca, perdeler birer birer açılacaktır. Mevlana'nın anlatım özellikleri tanıtılırken onun (Türkçe, Rumca az sayıdaki şiirinin yanı sıra), yapıtlarının asıl, Farsça olduğu, ancak kullandığı dilin halk düzeyinde, en geniş toplulukların (13. Yüzyılda, Konya'daki halkın), kavrayabileceği nitelikte olduğu belirtilir.

Bilinmeyenlerin, yanlış bilinenlerin üzerindeki örtüler, Abdülbaki Gölpınarlı'nın kalemiyle bir bir ortadan kaldırılmıştır.

Mevlana'nın üzerinde Şems'in etkisi, daha kendi dönemlerinde yanlış anlaşılmış, yanlış değerlendirilmiş, kötücül yorumlar, sonunda, Şems'in ölümüne de yol açmıştı. Abdülbaki Gölpınarlı bu tartışmalı konuya uzak durmamıştır. Tasavvuf yolunun bu iki büyük adını o şöyle karşılaştırıyor:

"Şems gelmeseydi Mevlana, Mevlana olmayacak, sıra şeyhlerinden bir şeyh, sayısız sufilerden bir sufi ola-

Okurun kılavuzu, Gölpınarlı gibi bir uzman olunca, perdeler birer birer açılacaktır.

Tasavvuf anlayışına göre dünyanın güzelliklerine, güzellerine beslenen aşk, "mecazi aşk"tır.

caktı. Fakat şu da muhakkak ki Mevlana Şems'le görüşmeseydi, Şems'in ne adı duyulacaktı ne sanı.

Mevlana zaten bu coşkunluğa hazırdı. O, silinmiş, arınmış, zeytinyağı konmuş, fitili yapılıp düzeltilmiş bir kandildi adeta. Bu kandilin yanması için bir ateş, bir kıvılcım lazımdı. İşte Şems, o vazifeyi gördü."

Mevlana'nın seçtiği aşk yolundaki bu, pire bağlılık ve olgunlaşmaya ilişkin aşk, anlaşılmaz, yahut ters anlaşılırsa suç, anlamayanlarda, yahut anlayanların ters anlayışındadır."

Derin tasavvuf konularını, Mevlana'nın düşüncelerini kitapta en yetkili bir kalem uzun uzun açıklamaktadır. Konunun günümüz açısından aydınlık, ilerici değerlendirmesi ise şöyledir:

"Tasavvuf, geniş bir hoşgörü ve ileri bir görüşle, zamanında topluluğa gerçekten ileri bir hız vermiştir. Fakat vakıf sahibi tekkelerle, atadan kalma şeyhliklerle, hele dinsel coşkunlukla kendinden geçmenin ters anlaşılmasından doğan ve bir çok ruh hastalarını, erken bunamışları evliya yapan, yahut bu felsefeyi hazmedemeyip anlayışları kendi dileğine âlet eden zevke tapanları halkın gözünde naz ehli erenlerden gösteren anlayışlarıyla gerçekten olumsuz ve çok kötü etkiler de yapmış ve halka mistik bir miskinlik, kaderci bir uyuşukluk vermiş, zevk yozlaşmasını bir bilgelik gibi gösterip alabildiğine yaymıştır."

Mevlana'nın günümüzdeki okurları, en çok, onun "aşk"a bakışından etkilenmiştir. Abdülbaki Gölpınarlı, "Mevlana Celalettin" incelemesinde "Mesnevi" ve "Divan-ı Kebir" yapıtlarının ozanının "aşk"la ilgili görüşünü, ayrıntılı bir biçimde açıklamıştır.

Onun Nezihe Araz, Ahmet Ümit, Nefrin Tokyay gibi meslekdaşları da romanlarında Gölpınarlı'dan öğrendiklerini yineler. Abdülbaki Gölpınarlı, Mevlana'nın aşkı nasıl değerlendirdiğini aydınlatmaktadır:

"Aşk insanı insan eden, hırstan, kibirden, varlıktan ve benlikten kurtaran tek ilaçtır." Tasavvuf anlayışına göre dünyanın güzelliklerine, güzellerine beslenen aşk, "mecazi aşk"tır.

Onu aşarak "tanrısal aşk"a ulaşılabilir. "Gerçek aşk" budur. Gölpınarlı'nın konuyla ilgili açıklaması şöyledir:

"Şeriattaki Tanrı korkusu ve müminin korkusuyla ümit arasındaki hali yerine Tanrı aşkını getiren ve bu aşkla kulu Tanrılaştıran Mevlana, mecazi sevgiyi de, insanı gerçek sevgiye götürdüğü için hoş görmekle birlikte onca, mecazi aşk, ancak gerçeğe bir ulaşma aracı olduğu için ve belki de insanın güçsüzlüğünü unutmadığından, hoş görülmektedir. Zaten onca, *Hiçbir şey mutlak olarak hayır olmadığı gibi mutlak olarak şer de değildir. Her birinin yerinde faydası vardır, yerinde zararı ve bilgi, bu bakımdan gerekli ve yayarlıdır.* "

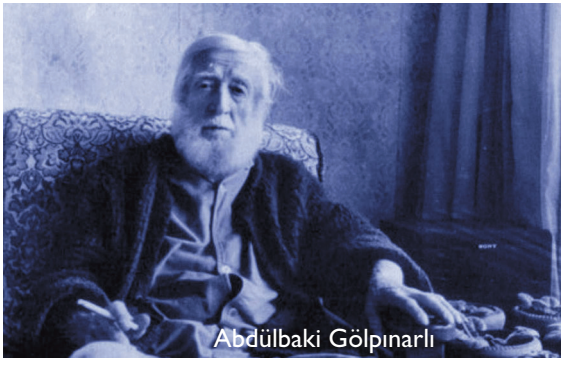
Mevlana'ya göre, 'Her şey sevgiden ibarettir, aşk bir perde. Yaşayan, ancak sevgilidir, âşıksa bir ölü. Aşka düşmeyen kişi, kanatsız bir kuşa benzer, vah ona, yazıklar olsun!' "

Erkeklerin baskıcı, kadına kapalı dünyasında Mevlana, kadınlara değer vermiş, onlara toplumda hak ettikleri yeri göstermiştir. Onun bulunduğu yerde kaç-göç yaşanmazdı. Selçuklu sultanının, devlet büyüklerinin eşleriyle görüşür, bilgi ve düşünceleriyle onları aydınlatırdı. Gölpınarlı bu aydınlanmanın bu çevrede kalmadığını anlatmaktadır:

"Yüksek sınıfa mensup kadınlardan başka Mevlana'nın asıl müritleri olan işçilerin, esnafın kadınları da Mevlana'yı severler, toplantılar yapıp onu evlerine çağırırlar, gelince üstüne güller saçarlar, onunla birlikte sema ederlerdi."

Gölpınarlı Mevlana'yı insanlık değerlerine en üst düzeyde yer veren bir öncü, bir reformcu saymaktadır: "Bütün dinleri bir gören, 'ayrılık gidiş tarzındadır, yolun gerçeğinde değil' diyen ve 'Her peygamberin bir yolu, her velinin bir mesleği var. Fakat değil mi ki hepsi de halkı Hakka ulaştırıyor, birdir' hükmünü veren Mevlana yalnız dindarları, yalnız iyi olarak tanınanları değil, bütün insanları bir görüyor, hattâ bütün anlamıyla toplumun kötü gördüklerini de."

"*Hacca gideceksen Hac yoldaşı ara. Ha Hintli olmuş, ha Türk, ha Arap. Onun şekline rengine bakma; azmine, amacına bak. Rengi kara olsa da değil mi ki seninle aynı amacı güdüyor, aynı senin rengindedir, beyaz bil onu* sözleriyle insanlardaki amaç birliğini esas tutmaktadır. "

Abdülbaki Gölpınarlı

Abdülbaki Gölpınarlı'nın yapıtı, 1950'lerden bu yana aydınların Mevlana'ya ilişkin doğru bilgi ve değerlendirmelerinin güvenilir kaynağı olmayı sürdürmektedir. •

konurertop@butundunya.com.tr

Prof. Dr. Çetin Yetkin'in hazırladığı, 5 cilt olarak tasarlanan 20 yıllıkbir çalışmanın ürünü olan, birinci dereceden kaynaklara dayanan "Siyasal Düşünceler Tarihi" dizisinin 3. cildi ilk kez okurların karşısına çıkıyor. Bu kapsamlı çalışmasında Prof. Dr. Çetin Yetkin düşünceler tarihi kitaplarından değil, doğrudan siyasal düşünürlerin kaleminden çıkmış kaynaklardan yararlanıyor. Kitapta her dönem için Türk Siyasal Düşüncesi'ndeki gelişmeler de ele alınıyor.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Orhan Velidedeoğlu

Yazım Karmaşası (III)

Değerli dilbilimcilerimizden Sayın Yusuf Çotuksöken' in,12 Nisan 2012 tarihli "Cumhuriyet Kitap" ekinde, Kemal Bek'in *Ansiklopedik Yabancı Kalıpsözler Sözlüğü* (Özgür yay. İstanbul, 2010) adlı yapıtına ilişkin eleştirisi, birkaç yönden dikkat çekiciydi.

Sayın Çotuksöken, eleştirisinin bir bölümünde soruyor: **"mens sana in corpore sano** (l.) Tanrılardan sağlam vücutta sağlam kafa (dile) (Latin şairi juvenal'in (Yuvenalis "genç" –Y.Ç) bu sözü yanlış olarak 'Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur' biçiminde çevrilmiş, Tükçeye de öyle girmiştir.) (s.165) Bu açıklamayı doğrulayamadım. Hangi kaynaktan alıntılandı acaba? Bu Latince özdeyiş, sözcüğü sözcüğüne "Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur." biçiminde çevrilebilir. (İnternette İngilizce çevirileri de aşağı yukarı benziyor.) Özdeyişte "tanrı" adı da

geçmiyor. Yorumlu çeviri mi?"

Bu konuyu belki ilk irdeleyen ve Bütün Dünya dergimizin **Mayıs 2004** sayısında ayrıntılı olarak yayımlayan kişi olarak soruyu yanıtlamayı görev bilmiş ve geçen sayımızda (Haziran 2012) kısa bir açıklama yapmıştım.

Ancak: Sayın Çotuksöken'in aynı bölümcedeki yazısında ayraç imlerinin kullanılması konusunda duraksadım. Çünkü, kitaplığımda bulunan (Atatürk'ün Türk Dil Kurumu'nun *[1928'de yayımlanmasına karşın 1932' de kurulan Türk Dil Kurumu'nca ilk yazım kılavuzu kabul edilen, "İmlâ Lûgati"nden 1983'e kadar yayımlananlardan]* on; Kenan Evren'in 1983 TDK'sinin, dört; Dil Derneğinin, dört ve kişisel yayın, beş) toplam yirmi üç yazım kılavuzunda, ayraçların Sayın Çotuksöken'in uyguladığı biçimde kullanılabilirliğine ilişkin bir açıklama görmedim.

Sayın Çotuksöken, yay ayraç arasına aldığı bir tümcenin içinde ikinci bir yay ayraçla ekleme ya da bilgilendirme yapıyor:

"(Latin şairi Juvenal'in (Yuvenalis "genç" -Y.Ç) bu sözü yanlış olarak...)"

Oysa bu konuda, Atatürk'ün kurduğu Türk Dil Kurumu'nun devamı olan Dil Derneği, ki kendisi de bu derneğin önemli bir üyesidir, yayımladığı Yazım Kılavuzlarında "Ayraç içinde bulunan bir anlatımda, ayrıca ayraç içine alınması gereken bir açıklama köşeli ayraç içinde gösterilir" der:

Beş Hececilerden biri olan Yusuf Ziya Ortaç (ötekileri Faruk Nafiz Çamlıbel [1898-1973], Orhan Seyfi Orhon [1890-1972]...) bir gülmece yazarı olarak ün yapmıştır.

Dil Derneği, uygulamayı bu biçimde yaparken Kenan Evren'in 1983 TDK'si "Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda **yay ayraçtan önce köşeli ayraç kullanılır"** der:

Halikarnas Balıkçısı [Cevat Şakir Kabaağaçlı (1886-1973)] en güzel eserlerini Bodrum'da yazmıştır.

Yazım Kılavuzlarında **"Ayraç içinde bulunan bir anlatımda, ayrıca ayraç içine alınması gereken bir açıklama köşeli ayraç içinde gösterilir"** der.

Atatürk'ün kurduğu TDK'nin izleyicisi; TDK'nin Kenan Evren tarafından kapatılmasından sonra bu kurumun süreği (devamı) olarak kurulan Dil Derneği'nin kuruluşundan bu yana üyesi olup bir dönem asbaşkanlığını yapan; 26 Eylül 2009 Dil Bayramımızda Onursal Başkan Sayın Prof. Dr. Şerafettin Turan'ın elinden 'Onur Plaketi' alan bir Türkçe tutkunu olarak Dil Derneği'nin yazım kurallarını titizlikle uygularım.

Ancak: 1940'ların başlarında ilkokulda bize köşeli ayracın 'büyük pa-

rantez', yay ayracın 'küçük parantez' olarak öğretilmesinden olsa gerek -belki duygusal bir yaklaşımla-'büyük parantez'e, 'küçük parantez'in içinde yer verilmesi, bana hep ters gelir…

Geçenlerde, Kastamonu Milletvekili Velet İzbudak'ın kaleme aldığı ve Türk Dil Kurumu'nun 1936 da yayımladığı **El-İdrâk Haşiyesi** adlı kitabı incelerken de dikkatimi çekmişti. O yıllarda bile sözcüklerin açıklamalarında çift ayraca gerek görülmüyorsa tek yay ayraç kullanılıyor:

Dastar: Mendil, çevre (*aslı destardır, sonra başa sarılan sarığa demişler*).

Çift ayraçlı bir açıklama gerekiyorsa, köşeli ayraç (büyük parantez) içinde yay ayraç (küçük parantez) kullanılıyor:

Sığamak: Sığadı-üstünde el gezdirdi. [İstanbul'da galat olarak (*sıvadı*) derler].

Tudu: Tutu-tabiat. [Konya'da (*tutum*) derler. *Ben onun tutumunu hiç beğenmedim*].

Yapalak: [Ben (*puhu*) bilirim. Müellif (*rahme*) yani (*kartal*) demiş].

Böylesi bir uygulama göze de hoş görünüyor gibi. (?)

***

Aynı eleştirel yazısının bir yerinde: "Ben Atatürk'ün Türk Dil Kurumu'nun (1938-1983) ve Dil Derneği'nin geleneksel yapıya kavuşturduğu yazımdan yanayım" diyen Sayın Çotuksöken'in bu yazısında yadırgadığım bir diğer nokta, o yay ayraç içerisindeki düzeltme sözcüğü 'Yuvenalis'in yanındaki harfler.

Sayın yazarın ayraç içi uygulaması şöyle:

(Latin şairi Juvenal'in (Yuvenalis "genç"-Y.Ç) bu sözü yanlış olarak 'Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur' biçiminde çevrilmiş, Türkçeye de öyle girmiştir.)

Yalnız ülkemizde değil dış ülkelerde de, özellikle bilimsel yazılarda özenle kullanılan bir uygulamayı Sayın Çotuksöken bu yazısında kullanmayıp niçin değişik bir uygulamaya girmiş, anlayamadım.

Yazım kılavuzlarında,"Bir başkasından tırnak içinde alıntıladığımız yazıya ayraç içerisinde bir ekleme yapma, bir açıklama, bir düzeltme getirme zorunluğu duyularak yeni bir ayraç açılacaksa burada köşeli ayraç kullanılmalı ve ayraç arasında yazılacak yazı da değişik karakterde, eğri (italik), kalın (bold) ya da bir punto küçük harfle yazılmalı" denir.

Böyle bir uygulamada okuyucu, yapılan eklemenin alıntı yapılana değil, alıntıyı yapana ait olduğunu ko-

layca anlar.

Son birkaç yıl içinde yazım kılavuzlarımızda yeri olmayan bu biçim üç ayrı uygulamayla daha karşılaştım:

Cumhuriyet, 14 Şubat 2010:

"Bunun (Ilımlı İslamın e.k.) *bir adım ötesi, yaftası ne olursa olsun, İslam Cumhuriyeti'dir."*

Bu yazıyı okurken ayraç içendeki 'e.k.'nin ne anlama gediği konusunda kısa bir duraksama yaşadım ve sonra ayırdına vardım ki yazarı Sayın Emre Kongar'ın adının ilk harfleri.(?)

Cumhuriyet,15 Şubat 2010:

"Ama bir ülkeler birliği, dahası para birliği (hatta Lizbon Anlaşması'yla siyasi liderlik kurma iddiası-E.Y), *belli bir dayanışmayı da önkoşul olarak varsaymak durumunda."*

Burada da Sayın Ergin Yıldızoğlu, açıklamayı kendisinin yaptığını belirtmek için adının baş harflerini yazmış; ama 'E'den sonra nokta var da 'Y'den sonra niye yok?

Sayın Çotuksöken de böyle yazdığına göre herhalde bir nedeni vardır...

Karşılaştığım bir diğer örnek de Sayın Feyza Hepçilingirler'in, yine kısa bir zaman önce "Cumhuriyet Kitap"ta yayımlanan "Türkçe Günlükleri"nde…

Sayın Hepçilingirler, zaman zaman yararlandığım "Türkçe Dilbilgisi Öğretme Kitabı"nda benzer bir uygulamaya yer vermemişken, neden böyle bir yazıma gerek görmüş olabilir?..

Kitaplığımdaki 23 yazım kılavuzundan 18'i resmi/yarı resmi kuruluşların yayınıdır. Bu tür yayınların toplam sayısı 35'i bulmaz.

Oysa, Türkiye'de yayımlanmış 135 yazım kılavuzunun varlığından söz edilir.

Yazım alanındaki bilgim, kitaplığımda bulunan kaynaklarla sınırlıdır ve bu kaynaklarda böyle bir uygulama yoktur.

Toplumbilim Profesörü Sayın Kongar'ın ve Ekonomist Sayın Yıldızoğlu'nun belli bir okur kitlesi vardır; onların yazılarını daha çok düşün yönüyle izlerler.

Sayın Çotuksöken ve Sayın Hepçilingirler ise değişik üniversitelerde "Türk Dili eğitimi" veren öğretim görevlileridir. Öğrencileri, onların yazılarını yalnız düşün yönüyle değil, yazım yönüyle de dikkatle okur ve o biçim yazıma öykünebilirler…

Bu konuda da Sayın Hocalarımız bizleri aydınlatıcı bir açıklama yaparlarsa, kendilerini sayfalarıma konuk etmekten onur duyacağım. •

orhanvelidedeoglu@butundunya.com.tr

Eğer bir dış etken seni üzerse,
Acın o şeyin kendisinden değil,
Ona verdiğin değerden geliyordur,
Onu da her an ortadan kaldırma
gücün vardır...

Markus Aurelius

Moskova'nın En Sevgili Göçmeni

Moskova eskiden beri göçmenlere, farklı kültürlerden insanlara aynı anda ev sahipliği yapagelmiş önemli çekim merkezlerinden birisi.

Son zamanlarda Türkler de buralara yolu düşenlerden ve temelli yaşamaya başlayanlardan olduğuna göre, adı hep Moskova ile birlikte anılan, bu kentin gelmiş geçmiş en önemli ve sevgili göçmenlerinden büyük Türk şairi Nazım Hikmet'i anmamız yerinde olur.

Yazan: RASİM DİRSEHAN ÖRS

MOSKOVA'DA ÜÇ AYRI DÖNEMDE GEÇİRİLEN 18 YIL

Nazım Hikmet erişkin hayatının 18 yılını, üç dönemde Moskova'da geçirmiştir. İlk gelişi: 1921-1924, İkinci gelişi, 1925-1928, Üçüncü ve son gelişi, 1951-1963 yıllarındadır.

Türkiye'deki geçirdiği yaklaşık 22 yılın, 14 yılını hapishanelerde geçirdiğini göz önüne alacak olursak, Moskova'nın Nazım Hikmet için ne ifade ettiğini daha rahat anlayabiliriz.

İlk gelişi: 1921-1924, *(19-22 yaşındayken)*
1. Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı İmparatorluğu tarihten silinmiştir. Dünya, galipler arasında paylaşılmaktadır. 1917 devrimiyle Rus Çarlığı'nın yerini alan SSCB, bütün dünyaya gelecek için umutlar aşılayan sosyalizm sistemini kurmaya başlamıştır. Anadolu'da ise Mustafa Kemal Paşa önderliğinde Milli Mücadele başlamıştır. O yıllarda, Rusya'da, yeni rejimin kuruluşuna ve halktaki heyecana tanık olmak ve sosyalist Rusya'nın Türk Kurtuluş Savaşına destek vermesi, Nazım Hikmet'i etkilemiştir.

İkinci gelişi:1925-1928, *(23-26 yaşındayken)*:
Yazarın sanat hayatındaki en önemli sayfaların açılmasını sağlar. "Metla" tiyatrosuyla tanışır. İdealist sanatçıların kurduğu bu tiyatroda, oyunlarını sahneletebilme ve tiyatro rejisörlüğünü geliştirme şansı bulur. Meyerhold gibi bir tiyatro ustasının tarzını yakından izler. Yetenekleri takdir edilir, tanınmaya başlar.

Üçüncü ve son gelişi: 1951-1963, *(49- 61 yaşındayken)*
Bu dönem Moskova'da hayata gözlerini yumması ve Novodeviçiye mezarlığına gömülmesiyle son bulmuştur.

Komünist faaliyetleri nedeni ile Türkiye'de soruşturmalarla, kovuşturmalarla geçen yıllardan sonra, 1938 yılında toplam 28 yıl 4 ay hapis cezasına çarptırılır. Hapiste 11 yılı geçer. Bu dönemde, 2. Dünya Savaşı yaşanmıştır. Bütün dünyanın desteklediği bir af kampanyasının etkisiyle, hapisten salınır. Ancak, 49 yaşında askerliğe çağırılır. Askerlikte, bir bahaneyle öldürülmekten korkar. Dostlarının yardımıyla yurt dışına kaçıp, 29 Haziran 1951 tarihinde Moskova'ya gelir.

Bu geliş, Soğuk Savaşın başladığı yıllardadır. Kapitalist dünya sürekli "sosyalist ülkelerden özgürlüklerine kavuşmak için kaçan insanlar" konusunu işlerken, dünyaca tanınan şair Nazım Hikmet'in, tam tersine, Moskova'ya kaçıp, burada "özgürlüğün havasını ciğerlerine çekmekten mutlu olduğunu" söylemesi, bütün dünyaya çok farklı bir görüntü sergilemiştir.

Bu tarihten sonra şair, bütün dünyada, " insanlık için barış" mücadelesinin en önemli öncülerinden olmuştur. O yıllardaki Rus ve dünya basınyayın organları incelendiğinde, Nazım Hikmet'in, Atatürk'ten sonra en çok tanınan Türk olduğunu söylemek mümkündür. 3 Haziran 1963 tarihinde ölen Nazım Hikmet, Moskova'da Novodeviçiye Mezarlığında toprağa verilmiştir.

Nazım'ın Novodeviçiye'deki mezarı

Hemen belirtelim ki, bu yazımızda biz sadece onun bir göçmen olarak Moskova'daki günlük hayatından bir kaç kesit sunmaya çalışacağız.

MOSKOVALI KIZLARIN HAYRAN OLDUĞU GÖÇMEN

"O caddede yürürken, genç kızlar ve

Nazım Hikmet'in yaşadığı yıllarda Moskova caddelerinden görüntü

kadınlar pür dikkat bakarlar ve onu tepeden tırnağa süzerlerdi. Moskova 'da ne kadar güzel kız varsa, onu görmek için onun geçtiği yollarda beklerlerdi. Hatta onu görmek için itişip kakışır, biribirlerinin önüne geçmek için tartışırlardı.

ütülü giysileri, boyalı ayakkabıları, ipek kravatı, sarışın dalgalı saçlarıve mavi gözleriyle hemen dikkati çekiyordu. Kostaklı kostaklı ve sağa sola sevgi enerjileri saçarak, yaklaşık yüz metre kadar, o yana bu yana yürüdü. Birkaç kez böyle yürüyüşüne tanık oldum."

Nazım Hikmet'i anlatan bu satırlar, Azerbaycan Yazarlar Birliği başkanı Anar Rızayev'le, 3 kasım 2006 da Bakü'de yapılan söyleşiden. Düşününce, oh ne güzel hayatmış, onun yerinde olmayı kim istemez, diyebilirsiniz ama böyle ünlü olmanın getirdiği bazı sıkıntılar da olmuştur.

EVLENMESİNE KARŞI ÇIKAN KADINLAR

Son evliliğinden önce, çalan ev telefonunda konuşan heyecanlı bir kadın sesi, Nazım'ı "Novoslobodskaya" metro istasyonuna görüşmeye çağırır.

Lacivert paltosu omzunda, çok şık ütülü giysileri, boyalı ayakkabıları, ipek kravatı, sarışın dalgalı saçları ve mavi gözleriyle hemen dikkati çekiyordu.

O yıllarda Moskova'da iyi giyimli erkek çok azdı. Ve o çok şık giyinirdi. Avrupa'ya gittiğinde, kendine çok şık giysiler, ayakkabılar ve kravatlar alırdı. Birinde, Moskova'nın kalabalık caddelerinden birinde arabadan indi. Lacivert paltosu omzunda, çok şık

Nazım'ın eve davetini reddeder. Nazım bunun, Türkiye'den gelen gizli bir haberle ilgili olduğunu düşünürek, evinin yakınlarında bir parkta buluşmayı kabul eder. Gelen, yoksulca giyimli, solgun yüzlü, zayıf bir kadındır.

Nazım'ın evlenmek üzere olduğu-

nu öğrenen Moskova'daki tekstil fabrikalarının birindeki işçi kadınlar, aralarında düşünüp, tartışmışlar ve onun gibi bir şairin evlenmeye hakkı olmadığına, herkese ait olması gerektiğine karar vermişler ve aralarından bu kadını seçerek, bunu kendisine iletmesi için göndermişlerdir.

MOSOKVA'NIN TRAFİĞİ-TRAFİK POLİSİNE ŞİİRLER

Bu arada, şairin 1 Temmuz 1954 tarihinde yurtdışından karısıGalina'ya yazdığı mektupta, "Herhalde artık arabaya alışmış, Moskova'ya gidip gelebiliyorsundur. Yalvarırım dikkatli ol, sakın 40 kilometreyi geçme!" diye uyarmasından, o zamanların Moskova trafiği hakkında bazı ipuçları ediniyoruz; ama daha ilginç gelen, Nazım'ın trafik polislerine yazmış olduğu şiir.

Trafik memurları

Trafik memurları dikilmiş durur
el kol kımıldar kaşlar çatık
sopalarının ucunda hürriyetimiz
trafik memurları dikilip duracak
sokaktakiler birbirlerini sevmeyi
öğreninceye kadar.

Moskova'da oturup da, trafik polisleri için hiç şiir yazan olmuş mudur, yazmışlarsa ne tür şiirler yazmışlardır, doğrusu bir şey söylemek zor. Ama o günün şartlarında, yaşadığı şehre ait olma duygusu taşıyan bir vatandaşın, onun günlük yaşamdaki belirleyici özelliklerine, sokak kardeşliğine dikkat çekmesi, oldukça önemli.

Eğer bugün yaşıyor olsaydı, büyük usta trafik polisleri için neler yazardı, bilinmez…

RUSÇA YAZMAK KONUSUNDA SIKINTI

Nazım'ın yazdığı şu sözler ise, kendisinden en nefret eden çok Türk vatandaşları da dahil, her Türkün tam anlamıyla derdine derman olacak ve yüreklerine su serpecek türden:

"Çört Vazmi! Bir türlü güzel Rusça yazmayı beceremiyorum. Sana şöyle, uzun uzun güzel mektuplar yazmak isterim halbuki."

Yalnız, karıştırmayalım lütfen, bu sözler bir şiirinden değil; Bu, şairin,

Nazım Hikmet ve karısı Galina

karısı Galina'ya yazdığı Türkçe mektubunda itiraf ettiği bir gerçek.

E böyle, onca yılını Moskova'da geçirmiş, koskoca Nâzım Hikmet bunu derse, aynı dertten muzdarip sade vatandaş ne yapsın! Demek ki kabahat onlarda değil, Rusçada!..

FUTBOL MAÇINA GİDİŞ

Memleketinden bir şeyler görebilmek, ona ait bir şeyler hissedebilmek için spor karşılaşmalarına gitmek, göçmen hayatının vazgeçilmez dürtülerinden birisidir. Hele televizyon vb. nin olmadığı yılları düşünürsek…

Günümüzde, teknolojinin ve iletişimin ulaştığı nokta, her an ulaşan ses, görüntü, müzik artık insanı neredeyse bir saniye bile yalnız bırakmıyor. Bu bakımdan, "özlem","hasret" gibi duyguların gitgide kaybolması gerçeğiyle yüz yüzeyiz. Eski kuşaklarla yeni kuşaklara, bu kavramların çağrıştırdığı şeyler aynı ağırlıkta değil.

Eğer Türkiye'den getirdiği giysilerinin aynısını, bugünkü gibi, Moskova'da herhangi bir alışveriş merkezinde kolaylıkla bulabilmiş olsa, Nazım Hikmet unutulmaz "Yine memleketim üzerine söylenmiştir" dizelerini yaza-

"Sosyalizm Burjuvaziye karşı"deyip, SSCB yi tuttuğunu söylese de, sonuçta Türk takımı yenilince, yüzünü bir keder bürür.

Nazım, futbola ilgi duymamasına karşın, sırf bu duygu ve düşüncelerle, karısı ve arkadaşlarıyla, Türk Milli Takımı ile SSCB nin oynadığı futbol maçına, tıklım tıklım stadyuma gider. Her ne kadar "bu aslında sistemlerin maçıdır. "Sosyalizm Burjuvaziye karşı" deyip, SSCB yi tuttuğunu söylese de, sonuçta Türk takımı yenilince, yüzünü bir keder bürür. Maçtan sonra, "Zavallı evlatlarım!.. Zavallı geri kalmış ülke! Ellerinden başka ne gelirdi ki! Çok yazık!" diye söylenip durur. Bu iki vatan arasında kalmış pek çok göçmenin yaşadığı ikilemlerden birisini çok güzel yansıtan bir olaydır.

"ÖZLEMEYİ" ÖZLEMEK , "HASRET"İ DUYABİLMEK

bilir miydi?! Biz yine de, sevginin her türlüsünün, şekil değiştirerek de olsa insan yüreğinde bâki kalacağını umarak, insanlığın barış özlemini bütün dünyada, Türkçe duyuran büyük ustayı, " ikinci vatanım" dediği Moskova'dan ana vatanına yazmış olduğu bu dizeleriyle analım:

"Memleketim, memleketim, memleketim,

ne kasketim kaldı senin ora işi, ne yollarını taşımış ayakkabılarım, son mintanım da sırtımda paralandı çoktan, şile bezindendi.

Sen şimdi yalnız saçımın akında, infarktında yüreğimin,

alnımın çizgilerindesin memleketim.

memleketim, memleketim…" •

Yaşar Öztürk

Evrengzib ve Vasiyetnamesi

1618-1707 yılları arasında yaşayan Evrengzib, Hint- Türk imparatorluğunu elli yıllık yönetimi sırasında en geniş sınırlarına ulaştıran ve aynı zamanda Babürlülerin çöküşünün temellerini atan hükümdardı. Taht kavgasında kardeşlerini ortadan kaldıran Evrengzib , "Dünyaların Fatihi" anlamındaki 'Alemgir' adını alarak başa geçmişti.

Alemgir 'Dünyaların Fatihi' adını haklı çıkardı. Ancak atalarının Babür ve Ekber'in Hindularla Müslümanları uzlaştıran ve kaynaştıran engin hoşgörüleri onda yoktu. Babasını tahttan indiren, üç kardeşini idam ettiren Evrengzib, komşusu İran ve o coğrafyadaki Şii kesime karşı Sünni bir politika yürüttü.

Hint usulü selamlaşmayı yasaklamakla başlayan etkisizleştirme düşmanlığa dönüştü. Hindu tapınaklarını, kutsal yerlerini yıktırdı. Vergi, farklı yollarla zorladığı halde Müslüman olmayanlara karşı "cihad" ilan etti. Bu herkese düşmanca, saldırgan tutum, kendisinden sonrakilerin çok zor günler yaşamasına ve ülkenin yıkımına yol açtı.

Babür Hükümdarı Âlemgîr Şâh, yürüttüğü yanlış siyasetinin ve yanlış davranışlarının ayırdına ancak ömrünün sonlarına yaklaştığında varabildi. Ve galiba vicdanını ve ruhunu temizlemek amacıyla olacak, ölüm döşeğinde şu vasiyetnamesini yazdı:

"Ben dünyaya eli boş geldim, yine öyle gidiyorum. Saltanat tahtına çıkacak oğullarımdan her birine vasiyet ederim ki:

Muhammed Kâm Bahş, Nişâbûr ve Haydarâbâd vilâyetlerine razı olduğu takdirde, kendisine dokunmayınız. Emîr-ül-Ümerâdan daha iyi bir vezir bulunamaz.

Saltanat sarayıma mensup olanlar, Muhammed Âzamşâh'a sadâkat

Alemgir Şah

ve vefadan ayrılmasınlar.

Benden sonra saltanat yerine geçen, sarayda doğan veya orada büyüyenlere kesinlikle eziyet eylemesin. Oğullarım yaptığım paylaştırmayı kabul eder, başarı gösterirlerse, hiç bir tarafta karışıklık çıkmaz ve boş yere kan dökülmesine meydan verilmez.

Memlekette Agra ve Delhi olmak üzere iki merkez vardır. Agra'da oturan, Dekken, Malva ve Gücerât'ı; Dehli'de oturan da Kabil gibi eyaletleri egemenliğinde bulundursun.

Dünyaya çıplak geldim ve yine öyle gitmeliyim. Cenazem için merasim gerekli değildir.

Bağlı ve güvenilir adamım Hamîddeddîn Hân, cenazemi, Şah Zeyneddîn'in yerine götürüp toprağa versin. Kabrimi de yoksul mezarı gibi yaptırsın. Evlâdım fikir-i azimetle üzerime türbe yapmasınlar. Hazinemdeki 7382 rupiden bini cenaze giderlerine ve sadaka olarak harcansın."

Hint yarımadasında 250 yıl egemenlik süren bir İmparatorluğu'nun başındaki Evrengzib, üsteki vasiyetinden önce, seksen sekiz yaşında, hasta yatağında ölümü beklerken, oğlu Azam Şah'a şu mektup yazdırdı:

"Oğul... esenlikte ol... sağlıcakla kal... Gönlüm sana yakın, gözlerim iyiliğin için senin üstündedir. Yaşlılık geldi, bedenimin gücünü aldı, götürdü. Gözlerim az görüyor ama zayıflayan her organımın kaybını, düşünce ve gönlümü , insanların hayır duyguları ile tamamlıyorum. Oğul, Oğul, bu yaşlılık çağının hem tesellisi hem de ödülüdür. Cennet denilen inanış, insanların dünyadan ellerini çekme çağında bu iç rahatlığı duygusudur. Ne mutlu onun avuntusu içinde gözlerini kapayanlara!

Bu dünyaya *bir garip yabancı olarak geldim. Yine garip olarak gidiyorum. Ne olduğumu bilmiyorum, nereye gittiğimi de ... saltanat, zafer, kudret yıllarının ardında ne kaldı? Şimdi tartının kefesinde iki varlık var. İşlenen iyilikler, önlenemeyen suçlar. Hangisi ağır basarsa ömrün ölçüsü işte bu tartı, oğul. Rahmet de, lanet de, tartının iki kefesinde ağır basan iyilikler ve kötülükler mizanı... güçlü zamanında şefkatli mi idin, affetmesini bildin mi, karşındaki suçlu olsa da onu hoşgörünün okşamasına sarabildin mi? Hastaya şifa, aça azık, çıplağa çul, özlem içinde olana kavuşma bağışlayabildin mi? Hak'kı Haksız'dan ayırabildin mi? İşte tartının hayır kefesinde ağırlık ola bu, altından değerli, pırlantadan özge, zümrütten pahalı değerler bunlardır. O olgun başa sahip insan odur ki, bunların değerini*

...güçlü zamanında şefkatli mi idin, affetmesini bildin mi, karşındaki suçlu olsa da onu hoşgörünün okşamasına sarabildin mi?

can bedenden çıkmak üzere iken değil, ölümün hazırlanmadığı delikanlılık çağından beri kafasına ve gönlüne ışık yapmış ola!

Ya tartının keder kefesi? Evet keder kefesi? Oğul, günah denen şey , sadece gönülde duyulan 'keder' dir. Bu keder yukarıda saydığım iyi hizmetlerin yokluğundan doğar. Hoşgörülük yerini kin ve intikama, hoşgörü yerini öfkeye, hak yerini haksızlığa, şefkat yerini kalpsizliğe bıraktı mı, keder ağacı filizlenir. Vicdan rahatlığının dallarından nasıl ferahlık getiren meltemler eserse, bu keder ağacından kopup gelen samyeli, ruh'un varlığını öylesine ateşle sarar ki hiç bir (cennet ırmağının kaynağı) Kevser onu söndüremez. Cehennem, dediğimiz işte budur. Elindeki gücünü az veya çok hayır yerine şer için, iyilik yerine fenalık için kullanma kadersizliğine uğramış bedbahtın akıbeti...

Cehennem, dediğimiz işte budur. Elindeki gücünü az veya çok hayır yerine şer için, iyilik yerine fenalık için kullanma kadersizliğine uğramış bedbahtın akıbeti...

Oğul, işte bu hesaplaşma gününde, ömrün tartısının kefesine bakıyorum da, acı acı başımı sallıyorum. Devlet'in koruyucusu ve savunucusu olmuşum, ama hak'kın ve adaletin hizmetkarı olduğumu nasıl söyleyebilirim? Eğer böyle olabilseydi, şu ihtiyarlık çağımda 'benim yolum üzerinde yürü, oğlum' diyebilirdim, heyhat!

Zamanımın boşuna *geçtiği endişesi yüreğimde şifasız bir illet halinde çöreklenmiş yatıyor; zaferler, genişletilmiş sınırlar, savaşlar, dudaklarımın arasından çıkan sözlerle bağışlanan veya son bulan haklar ve hayatlar... Şimdi hepsi birer efsane. Zaferlerimin kuru olduğundan endişeleniyorum.*

Eğer bu hisleri kudretimin bitmez tükenmez gençlik ve iktidar çağında duyabilseydim, elbet te daha düşünceli, daha hassas olurdum. Haksızlığın ve hoşgörüsüzlüğün tortusundan daha

çok çekinirdim. İnsanların en büyük zaafı nedir, bilir misin, oğul? İnsanların gözleri, ne önünü, ne ardını, ne de kendi içlerini görebiliyor. Hayatın devamlı olmadığını, ancak ***son nefes'*** *in bedenden çıkmak üzere olduğu anda idrak edebiliyoruz, ama Ömer Hayyam'ın dediği gibi, 'Ölüm gemisi, hayat limanından demirini almış' duruyor.*

Dinle oğul! *Ölüm, gelecekten bir şey ümit edilmediği anda başlar. İnsan kendi geleceğinin böylesin çaresizi iken, kalelerin ve beldelerin alamayacağı kalabalıkların yüklerini sırtlamak ne demektir? Gel gör ki, bunun vebal korkusu ancak, bel iki büklüm, gözler fersiz kalınca düşünülür oluyor. O çoban, ne mutlu çoban ki, eline çeşitli yollardan geçirdiği sürünün kendisine Allah emaneti olduğunu kavramış ola ve kendinden sonraki güç sahibine gülen gözler ve aydın kalplerle ödemiş, çoğalmış, bereketlenmiş olarak teslim edebilme rahatlığına ere!*

Bir padişah da Tanrı ininde, milletin çobanıdır. Her yaratılana nasip olacak hesap gününde Tanrı ona diyecek ki:

'Seni uygun gördüğüm makama gerçekten sahip olabildin mi? Allah'ın kullarına hak ve adaletle muamele ettin mi? Hareketlerinde, bugünkü mukadder sorunun muhatabı olacağı endişesi hakim oldu mu? Cevap ver.'

...hesap gününde Tanrı ona diyecek ki: Seni uygun gördüğüm makama gerçekten sahip olabildin mi? Allah'ın kullarına hak ve adaletle muamele ettin mi?

İşte oğul! Her mutluluk ve görkem sahibinin büyük sınav gününe hazırlan, şimdiden hazırlan. Ben bu sınavı vermek için Hak'kın huzuruna gidiyorum. Kız kardeşlerin Hayat-ı Nisa'yı, Gülçiçek'i, Begüm Şen'i önce Allah'a sonra size emanet ediyorum. Hasta anneniz, bana eşlik etmek istiyor. Bu dünyaya arzumuzla mı geldik ki, istediğimiz zaman gidelim? Her şeye, hadiselere yön vermiş olan Yüce Kudret Sahibi'nin yön verdiği an gelmeden yaprak kımıldamaz. Bize düşen aklımızı ve gücümüzü hayra, iyiliğe kullanmak.

Sizi Hak'ka emanet ediyorum. Siz de hak yolunda olunuz." •

yasarozturk@butundunya.com.tr

Adaletsizlikten sakının; çünkü o kıyamet gününün karanlığı olacaktır.
Hz. Muhammet *(Hadis)*

Adalet mülkün (devletin) temelidir.
Hz.Ömer

Adalet kutup yıldızı gibi yerinde durur ve geri kalan her şey onun etrafında döner. **Konfüçyüs**

Kim Kimdi?

Geçmişten günümüze iz bırakmış ünlüler ve kısa yaşam öyküleri...

Yazan: SABRİYE AŞIR

Bu Finli genç adam çocukluğundan itibaren oldukça çelimsizdi. Eğitim hayatını tamamladıktan sonra bir polis memuru oldu. Üniversite yıllarında da koşuyordu ancak 23 yaşındayken hayatının geri kalanına yön verecek bir karar aldı ve tamamıyla atletizme yöneldi. 1972 Münih Olimpiyatları'nda katıldığı 5 bin metre yarışını 13.16.4'lük dereceyle, 10 bin metre yarışını ise 27.38.35' lik dereceyle birinci bitirerek altın madalya kazandı. Aynı başarısını 1976 Montreal Olimpiyatları'nda da tekrarladı. Dünyanın en ünlü orta ve uzun mesafe koşucuları arasına adını yazdırdı. Artık 'Uçan Finli' olarak anılıyordu. Bu başarılı atlet, yarışlara hazırlanma ve katılma biçimiyle de bir ilke imza atmıştı. Deniz seviyesindeki şampiyonalara, 2 bin-2 bin 500 metre yukarıda hazırlanmak, kandaki oksijen taşıyan hücrelerin artması bakımından önemliydi. Yüksekte çalışıyordu ve orada oluşan bol oksijen hücreli kanı alıyor; yarışma gününde kendi kanını kendisine tekrar enjekte ediyordu. Böylece kanında yabancı madde bulunmuyor-

du. 1972 Olimpiyatları'nda ilk kan dopingini kullanan adamdı. Bu uygulaması, kendinden sonra yetişen sporcular için de örnek oldu. Bir derginin "1 Milyon Dolar verelim bize bir doping hikayesi anlat" demesine rağmen, "Şampiyonluğumu Finlandiya'nın temiz havasına ve topraklarına borçluyum" diyen bu adam, **Lasse Artturi Virén** idi…

Kariyeri boyunca politik konulardan hiç uzak kalmadı. 500'ün üzerinde şarkı ve bu şarkılarla 60 albüm yaptı.

Şarkılarıyla ırkçılığa da, ABD'nin işgalci savaşlarına da meydan okudu.

Bu siyah Amerikalı kız, dördü erkek ve dördü kız olan 8 kardeşin altıncısıydı. Müzik konusundaki yeteneği henüz dört yaşındayken ortaya çıktı. Annesinden aldığı müzik eğitiminin yanında kardeşleriyle birlikte kilise korosunda söylemeye başladı.

Ondaki yeteneğin fark edilmesi üzerine bir hayırsever ona ilk piyano derslerini vermeye başladı. İlk piyano resitalini verdiğinde on yaşında idi. Eğitimini bu yönde devam ettirdi ve burs alarak New York Juilliard Müzik Okulu'na girdi. Ailesi ile birlikte gerek maddi sıkıntılardan gerekse o dönemdeki ırkçılık olayları nedeniyle Philadelphia'ya yerleşmek zorunda kaldı. Dönemin kalıplarını kırdı ve o süreçte çoğu siyah insanın hayal bile edemeyeceği bir fırsatı yakaladı, şov dünyasında kısa sürede yükselen bir isim haline geldi. O yıllarda yayılmaya başlayan insan hakları ve siyah vatandaşlara eşitlik gibi konularda tavrını belli eden bir tutum izledi. Aynı tavır ve tutumu tüm hayatı boyunca etkili oldu. Kariyeri boyunca politik konulardan hiç uzak kalmadı. 500'ün üzerinde şarkı ve bu şarkılarla 60 albüm yaptı. Şarkılarıyla ırkçılığa da, ABD'nin işgalci savaşlarına da meydan okudu. Başını hep dik tutması bir yana, sesiyle de milyonları büyüledi. O, sadece bir müzisyen ya da sanatçı değildi; yaşadığı çağı da sorgulayan, tepki veren, duruş sahibi biriydi. Ölümünden yıllar sonra bile hatırlanmaya ve takip edilmeye devam edilen bir sanatçı olması, ne kadar derin bir iz bıraktığını doğruladı. O, caz, soul ve blues müziğin en ünlü ismi; namı diğer 'Siyah Prenses' **Nina Simone**…

Art arda acı olaylarla yoğrulan bir hayat düşünün… İşte bu öykü tam olarak böyle. Meksikalı küçük

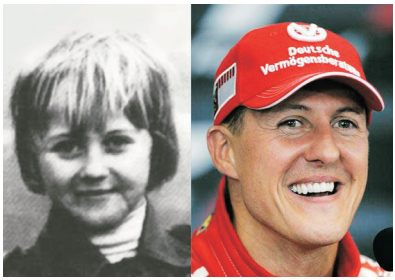

bir kız bebek dünyaya geldi. Ancak çok kısa bir süre sonra annesi hastalandı ve kızını emziremeyecek hale geldi. 6 yaşındayken çocuk felci geçirdi ve bu hastalık onda kalıcı bir iz bıraktı. Bir bacağı diğerinden daha cılız kaldı. Babalar kız çocuklarının gözünde nasıl birer kahramandır bilirsiniz. Babası O'nun kahramanı, en sevdiğiydi. 19 yaşında geçirdiği bir trafik kazası ise tüm hayatını değiştirdi. Kazadan sonra tüm hayatı korseler, hastaneler ve doktorlar arasında geçti; omurgası ve sağ bacağında dinmeyen bir acıyla yaşadı, 32 kez ameliyat edildi ve çocuk felci nedeniyle sakat olan sağ bacağı kangren yüzünden kesildi. Hastaneden çıktıktan sonra ailesinin teşvikiyle sıkıntı ve acıdan kaçmak için resim yapmaya başladı. Yatağının tavanındaki aynaya bakarak otoportreler yaptı. Doktorların yaşayabileceğinden bile şüphe duydukları bu güçlü kız, bir süre sonra çok saygın bir ressam olan Diego Rivera ile yaşamını birleştirdi. Ailesi bu evliliğe karşı çıktı; ufak tefek kızlarını 'güvercin', iri yarı Rivera'yı ise 'fil' olarak ifade ederek 'bir güvercin ile filin evlenemeyeceğini' savundular. Genç kadının evliliği de inişli çıkışlı oldu. Ancak resim yapmaktan hiç vazgeçmedi, sergiler açtı, ünü yayılmaya devam etti. Öyle başarılı oldu ki, tanıştıklarında hayranlık duyduğu bir sanatçı olan kocası Rivera onun sanatından ve imgelerinden etkilenir ve beslenir hale geldi. Pablo Picasso'nun "Onun gibi yüzler çizmeyi bilmiyoruz" dediği bu güçlü kadın: **Frida Kahlo**…

19 yaşında geçirdiği bir trafik kazası ise tüm hayatını değiştirdi. Kazadan sonra tüm hayatı korseler, hastaneler ve doktorlar arasında geçti...

Bu yakışıklı Alman küçük çocuk, onun için sonradan vazgeçilmez hale gelecek yarış arabalarıyla, babasının bir yarış pistinde bekçilik yapması nedeniyle çok erken tanıştı. Oğlunun yarış arabalarına ilgisini gören babası onun için basit bir karting aracı yaptı. Bu sırada karting kulübünün de en genç üyesi olan küçük çocuk, 6'sına bastığında katıldığı bir yarışta ilk kulüp şampiyonluğunu kazandı. Oğullarının bu başarısıyla ona daha fazla destek olmaya karar veren ailesinin ise onun ihtiyaç duyduğu nitelikte bir motor alabilmek için yeterli imkânları hâlâ yoktu. Yerel gazetelerde haberleri çıkan küçük pilot

için gereken destek yerel işadamları tarafından sağlandı ve bu sayede yarışmaya devam edebildi. 14 yaşında pilot lisansını aldıktan yalnızca dört yıl sonra Almanya ve Avrupa Karting Şampiyonu oldu. Yarışlara katılarak büyüyürken şansı da büyüyordu. Sonunda Formula 3'e terfi etti ve burada Almanya şampiyonu oldu. Günden güne

performansını ve başarılarını artıran genç pilot, ilginç bir tesadüfle (Jordan takımının esas pilotu Bertrand Gachot İngiliz bir taksiciye biber gazı sıkınca hapse atıldı ve yerine başka bir yarışçı arandı) kendini 1991'de Formula 1'de buldu. Akıl almaz yarışlar kazandı, 7 kez dünya şampiyonluğu kupasını kaldırdı ve Formula 1 tarihinin gelmiş geçmiş en başarılı sürücüsü, haline geldi. Üzerinde yapılan testlerde, yarış sırasında araç kullanırken hissettiği heyecanın, yolda yürürken hissettiği heyecana eşit olduğu saptanan bu 'Sakin Adam', diğer bir deyişle 'Schumi'; **Michael Schumacher**...

Bu İngiliz çocuğun, dünyanın her köşesinde hayranları olan çok ünlü bir isim olabileceği kimin aklına gelirdi? Bunca ününe karşın, ne yazık ki hayatına ilişkin kesin belge ve bilgiler oldukça az olan bu küçük çocuk, ticaretle uğraşan bir işadamı babanın oğluydu. Stratford'da bir ortaokulda öğrenim gördü. 18 yaşındayken, kendisinden yaklaşık sekiz yaş büyük olan bir kadınla evlendi ve önce bir kızı, sonra biri oğlan öbürü kız ikizler dünyaya geldi. Bu sırada doğduğu kenti terk etti. Bir tiyatro topluluğunda yazar ve oyuncu olarak çalışıyor; yılda ortalama iki oyun yazıyor, kendi oyunlarında da küçük roller alıyordu. Döneminin tüm özelliklerini taşıdığı oyunlarının başarısı, kazancını da artırdı. Bir süre Londra'da yaşadıktan sonra, yeniden doğduğu yere döndü. Yazdığı komediler onun benzersiz güldürü yeteneğini ortaya koyarken, trajedilerinde izleyicilerin tüylerini diken diken eden bir gerilim yaratabilmişti. Hiç kimsenin okuma-yazmayı

bilmediği bir aileden gelen bu dahi adamın yazdığı Soneler, son derece zengin bir dille yazılmış şiirlerdi. Birçok başka yazar ince esprili komediler, romantik oyunlar, ürkütücü cinayet ve öç alma trajedileri, büyük öyküleri yazmakta ustaydı. Ama hiçbiri bunların tümünde birden onun kadar başarılı olamadı. Oyunlarında öylesine canlı karakterler ortaya koydu ki, izleyiciler

onun karakter kurgularına hayran oldu, yakınlık duydu, adeta 'dokundu'… Ölümünün üzerine dört asra yakın bir zaman geçmesine rağmen, hakkında ortaya atılan çeşitli iddialar bitmek tükenmek bilmedi. Hiçbiri de kanıtlanamadı. Ancak kesin olan bazı şeyler de vardı elbette: O, hiç kuşku yok ki gelmiş geçmiş en iyi oyun yazarı, en dahi insanlardan ve en iyi şairlerden biri, tiyatro piramidinin zirvesindeki isim **William Shakespeare** idi…

Bu Avusturyalı genç adam, Çek asıllı okul müdürü bir babanın oğluydu. Annesi Moravyalı'ydı ve doğurduğu on dört çocuğundan dokuzu, daha bir yaşına gelmeden ölmüştü. Beş yaşına geldiğinde ilk müzik derslerini aldı. Babası ona temel müzik derslerini ve keman çalmayı öğretti. Ağabeyi piyano dersleri verdi. Ancak birkaç ay sonra ağabeyi ona piyano konusunda verecek bilgi bulamadı. Kardeşi onu geçmişti. Bestecilik yeteneği de patlamaya hazır bir volkan gibi ilk işaretlerini vermeye başlamıştı. Okul yaşamı biterken, birçok bestesinin yanı sıra ilk senfonisini de yazdı. Okuldan sonra öğretmenlik yaptı ama beste yapmaya vakit bulamadığından kısa bir süre sonra bıraktı. Tüm zamanını beste yapmaya adadı. Hemen her kesimden insanın katıldığı arkadaş toplantılarında, son besteleriyle onları mest ederdi. Bu nedenle toplantılar "Schubertiade" adıyla anılırdı. İnanılmaz bir melodi zenginliği ve hümanist özelliğiyle insanları kucaklayan yaklaşık 600'ün üzerinde şarkı, 9 senfoni, operalar, çok sayıda oda müziği ve piyano parçaları besteledi. Frengi hastalığı, onu (kendi deyişi ile) "yaşamının tek anlamı olan beste yapmak"tan 31 yaşında iken kopardı. Beethoven'ın cenaze töreninden dönüşte, gelenek gereği iki kadeh şarap içildi. Birinci kadeh ölen kişinin anısına, ikinci kadeh ise ondan sonra ölecek ilk kişinin anısına saygı olarak içilirdi. O gün o ikinci kadehi, kendi anısına saygı olarak kaldırdığını bilmiyordu. Çünkü Beethoven'den sonra sonsuzluk yolculuğuna çıkma sırasının kendisine geldiğini o gün aklından bile geçirmeyen bu adam, **Franz Schubert**'idi... •

İnanılmaz bir melodi zenginliği ve hümanist özelliğiyle **insanları kucaklayan yaklaşık 600'ün üzerinde şarkı, 9 senfoni, operalar, çok sayıda oda müziği ve piyano parçaları besteledi.**

Metin Gören

Meşin Yuvarlağı Taca Atan Güç: Basketbol

Doktor James Naismith, Basket *(Sepet)* Ball *(Top)* sözcüklerini birleştirip Basketbol *(Sepet topu)* sporunu bulduğunda, takvimler 1890 yılını gösteriyordu. Yeni oyunun Kanada'dan, Amerika'ya sıçrayışı 1891 yılının Şubat ayında gerçekleşmişti.

Buluşu pas geçen, doğuşun Springfield eyaletinde olduğunu öne süren Amerika,1904 yılında St. Louis kentinde düzenlediği Olimpiyat oyunları ile taşları yerine koydu, topları da çembere atmaya başladı. 1932 yılında FİBA'nın *(Uluslararası Basketbol Federasyonu)* kurulmasıyla birlikte, "Sepet Topu"na olan ilgi tüm dünyada bir çığ gibi büyüdü. Basketbol'un Türkiye'deki ilk izleri Galatasaray Lisesi'nde beden eğitimi öğretmeni Ahmet Robenson'un gayretleriyle görüldü. Ancak, ilk takım kuruluşunu Fenerbahçe gerçekleştirdi.

İşte böylesine bir evrim geçiren basketbola olan ilginin dünyada giderek yaygınlaşması, yüzde doksanyedisi siyahilerden kurulu NBA *(Amerika Profesyonel Basketbol Ligi)* oyuncularının sihirli gösterisiyle zirve yaptı.

Amerika ile Türkiye arasındaki saat farkının yarattığı "Sabaha çeyrek kala"ya rastlayan izlenme saatlerine karşın ülkemiz insanının bu spora ilgisi her geçen gün arttı. Türk insanı, son saniyesine dek sonucu belli olmayan bir ilginç oyunun tutsağı oldu. Bir çok Türk oyuncunun, NBA takımlarında forma giymeleri, uykusuz gecelerin keyfini artıran önemli nedenlerden biriydi. Çalışma saatinin başlamasıyla devreye giren telefon trafiğindeki başlıca konunun Amerika Basketbol Ligi hakkındaki yorumlar olduğu saptandı. Futbolumuzun etik dışı şike iddialarıyla sarsılması ve yargı sürecinin günümüzde dek tüm hızıyla sürmesi, "Sepet Topu"na gösterilen ilgiyi konfeti yağmurlarına dönüştürdü.

O tuzdört haftalık lig periyodunu yeterli bulmayan, ekstra haftalar ilave eden ve sürekli kongrelerle yeni başkanları seçen Futbol Federasyonu adı altındaki özerk kuruluşun yitirdiklerini yeniden kazanmaya yönelik zayıf hamleleri ise coşkun sel sularını ilkel önlemlerle durdurmaya çalışanların komikliğine dönüştü.

UEFA'nın *(Uluslararası Avrupa Futbol Birliği)* yasal yollarla vermeyi düşündüğü cezaları, yok sayabilecek denli bir gaflet tavrı içinde karşılayan kulüp yönetim kadroları, medya, taraftar ve zaman zaman da teknik adam ile futbolcuların sergilediği tavırlar Türk Futbolu'nda sona doğru gidişin sanki yol haritası oldu. Şampiyonluk gibi önemli bir final karşılaşmasının ödülü olan çok anlamlı bir kupayı, "Soyunma Odası" töreni ile vermek

isteyen düşünce ile Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakanını gecenin ilerleyen bir saatinde arayarak, "Lütfen kupamızı sahada versinler " diyen ve tepe noktasındaki bir devlet adamını "Aracı" kullanma kurnazlığı arasında ne fark olabilir ki?

Yüz yılı aşkın geçmişi olan, mazisi büyük başarılarla dolu bir büyük örgütün başkanı hâlâ demir parmaklıkların arkasındaysa, düşünce fırtınaları beyin hasarlarına başlamış demektir. Bu tümcenin bitimi, Türk Futbolu için sözün bittiği yer olmalıdır. Çünkü, "Sepet Topu", "Ayak Topu"nu tüm gücüyle taca attı.

Alkışlarımız, ellerimiz kızarıncaya dek basketbolumuz içindir. Yediden yetmişe, küçüğünden büyüğüne koç'undan oyuncusuna uzanan, tribünlerden soyunma odalarına kadar merhaba diyen herkesi alkışlıyoruz.

Hakemlerimizi, salon görevlilerini özcesi tüm emekçileri, ırk, din, renk gözetmeksizin bir forma altında toplananları, yönetim kurullarını, sponsorları ve spora gönlünü kaptırmış akademisyenleri.... Kuşkusuz üç kupaya birden uzanan ve üçünü birden gururla müzesine taşıyan Beşiktaş'ı. Yedi maçlık bir şampiyonluk periyodunu tam altıncı karşılaşmaya dek taşıyan Anadolu Efes'i... Ligin harika takımı Galatasaray'ı... Anadolu'nun sesi Banvit'i; Milyonların sevgilisi Fenerbahçe'yi. Ekonomik sıkıntılarına karşın çok başarılı bir sezon geçiren kültür yuvası Hacettepe Üniversitesi'ni, alt yapı mimarı Karşıyaka'yı, Türk Sanayisinin onurları Erdemir Ereğli, Aliağa ve Tofaş'ı... Antalya ile Mersin Belediyesi takımlarını, Trakya'nın incisi Olin Edirne'yi. Ankara'nın önemli spor yuvalarından biri olan Türk Telekom'u, sporumuzun dama taşlarından Trabzonspor'u. Biri ile yetinmeyerek ikinci takımı ile basketbolumuza katkı sağla-

yan Banvit Kırmızı'yı...

Ve antrenörlerimizi... Ergin Ataman'ın olağanüstü başarısını yedi oyuncuyla üç kupaya uzanışının serüvenini anımsamalıyız. Beşiktaş'ın özellikle futbol branşında yaşadığı sıkıntılar için tampon basketbol bölgesi oluşturan, siyah beyazlı camia için söylenen tüm olumsuz söylemlere, parmaklarıyla oluşturduğu üç sayısıyla yanıt veren Ergin Ataman'ı yürekten alkışlamalıyız. Galatasaray'ı keyifle izlettiren ve Avrupa arenasında başarıya odaklayan Oktay Mahmudi'den gündem oluşturmalıyız. Banvit'in mimarı Orkun Ene için bir satırbaşı açmalıyız. Basketbolumuzun doktor antrenörleri Profesör Alp Bayramoğlu ile Karşıyaka'nın başarılı çalıştırıcısı Hakan'a övgüler yağdırmalıyız. Murat Bıyıktay'ı, Mete Babaoğlu'nu, Haydar Ateş'i, Nihat İziç'i, Halil Üner'i doğrusu unutmamalıyız.

Unutmamalıyız ki; keyifle izlediğimiz, salonların egemen gücü basketbolun, dersine hiç çalışmayan ve sürekli kırık not alarak hayran kitlesini aşağılara çeken futbola üstünlük sağlaması doğal olacaktır.

"Ayak Topu", önce üzerinde biriken kirlerden (!) temizlenmek ve sonra tepeden tırnağa kendini yenilemek zorundadır.

Aksi halde, onu taç alanından, oyun sahasına alarak yeniden hayatiyet kazandırma çabası, bu koşullar içinde hiç de kolay olmayacaktır.•

metingoren@butundunya.com.tr

Güven ve inanç

İşadamının işleri *çok bozulmuştu. Ne yaptıysa olmuyordu. Biraz nefes almak için parka gitti. Bir banka oturarak bu durumdan nasıl kurtulacağını düşünmeye başladı. Tam bu sırada önünde beliren yaşlı adam. "Seni rahatsız eden bir şey olduğu belli… Benimle paylaşmak ister misin?" diye sordu. İşadamını dinledikten sonra da, "Sana yardım edebilirim" dedi. Çek defterini çıkardı ve bir çek yazdı. "Bu para senin. Bir yıl sonra burada buluştuğumuzda borcunu ödersin." dedi. Yaşlı adam geldiği gibi hızla gözden kayboldu. Çekte 500 bin dolar yazıyordu ve imza ise John Rockefeller'e aitti, yani dünyanın en zengin adamına. Bu çekle her şeyi çözebilirdi. Ama adam çeki bozdurmaktan vazgeçti, kasasına koydu. Çekin verdiği güven ve yepyeni bir iyimserlikle işine tekrar sarıldı. Ödeme planlarını yeniden yapılandırdı. Takip eden aylarda ise borçlarından tümüyle kurtulup para kazanmaya başlamıştı. Tam bir yıl sonra, elinde bozulmamış çek ile parka gitti. Buluşma saatinin gelmesini bekledi. Tam zamanında yaşlı adamın hızla ona doğru geldiğini gördü. Tam ona çekini geri verecekken bir hemşire koşarak geldi ve adamı yakaladı. Hemşire "Onu bulduğuma çok sevindim, umarım sizi rahatsız etmemiştir" dedi. "Çünkü bu bey herkese kendisinin John Rockfeller olduğunu söylüyor" diye ekledi. Hemşire adamın koluna girip onunla birlikte uzaklaştı.*

İşadamı şaşkın bir şekilde öylece durdu kaldı. Tüm yıl boyunca arkasında yarım milyon dolar olduğuna inanarak işler almış, yapmış ve satmıştı.

Birden, hayatının akışını değiştiren şeyin para olmadığını fark etti. Hayatını değiştiren, yeniden kendinde bulduğu 'kendine güven' ve 'inanç'tı.

Suat Türker

Türklerin "Büyük Göçünden" Öyküler

"Manda Kasa" Başının Belası Oldu

Satıcı sordu "Nasıl bir araba istiyorsunuz?"

Hiç düşünmeden cevap verdi:

"Güçlü, güvenli ve rahat. Ne marka olursa olsun. Renk falan önemli değil."

Bunları söylerken İstanbul'dan Ankara'ya, oradan da Antalya'ya gidebileceğim bir araba olsun demek istiyordu. Ama düşündüklerini satıcıya söylemedi. Kısaca bir itirafta bulundu.

"Ben uçak yolculuğundan hoşlanmıyorum. Uçaktan korkuyor da diyebilirsiniz."

Satıcı güldü. Nezaketen "Ben de uçak yolculuğundan pek hoşlanmam." dedi. Galerideki arabaların önünden yürümeye başladılar. Adam, siyah bir Mercedes'i işaret etti.

Satıcı, "Bu kara elmasa Türkler 'manda kasa' diyorlar. İçi çok rahat; motoru da çok güçlü. Tam sizin istediğiniz gibi bir araba." dedi.

Gerçekten de göz kamaştıran bir görünüşü vardı. Siyah rengi, nikelajlı tamponları, ön panjuruyla muhteşemdi. Ön kapıyı açtı. Şoför mahalline oturdu. Satıcı konuşmasını sürdürdü:

"Döşeme ve koltuklar hakiki deri. Krallara layık bir araba."

Her şey otomatikti. İstediği gibi bir araba bulmuştu. Kendisine merakla bakan satıcıya, "Bunu alıyorum." dedi.

Her şey otomatikti. İstediği gibi bir araba bulmuştu. Kendisine merakla bakan satıcıya, "Tamam bunu alıyorum." dedi.

Münih'ten yola çıktı. Otobanda gözü bir ara sürat göstergesine ilişti. Yüz kırkla gidiyordu. Ayağını gazdan çekti. Bu arabalarda sürat yaptığının farkında olmuyordu insan. Kısa sürede Avusturya'ya girdi. Sınırdan geçti. Çamlar arasında odunlardan inşa edilmiş şirin bir pansiyon gördü. Pansiyonun lokantasına girdi. Hızlı bir şekilde yemeğini yedi. Bir an önce Türkiye'ye varmak istiyordu. Arabaya doğru yürürken, yanına iki kız yaklaştı. İkisi de bebek yüzlüydü. Kızlardan uzun boylu olanı gülerek, "Arabanız çok güzel. Bununla yolculuk çok keyifli olmalı. Maribor'a kadar sizinle gelebilir miyiz?" diye sordu.

Oto-stopçulardan hiç hoşlanmazdı. Ama kızlar insanın içini ısıtıyordu. 'Hayır' diyemedi.

Kızlar sırt çantalarını çıkarıp bagaja koydular. Biri öne, diğeri arkaya oturdu. Arkadaki kızın hınzır bir güzelliği vardı. Gözleri yeşil- ela renkliydi. Erkekleri çılgına döndürecek cinstendi. Öndeki kız fettan bir ifadeyle konuşuyordu,

"Bizi arabanıza aldığınız için çok teşekkür ederiz. Umarız bizden sıkılmazsınız."

Kız, hem konuşuyor, hem de el çantasında bir şeyler arıyordu. Sonunda buldu aradığını. Bir hap kutusuydu bu. Kutudan bir hapı ağzına attı. Susuz

yuttu. Sonra kutuyu omuzunun üzerinden arkadaşına uzattı. Üzeri işlemeli bir kutuydu bu. Arkadaşı da kutudan bir hap alıp yuttu. Kızlar neşeyle konuşuyorlardı. Aklı arabadaydı. Güzel bir araba aldığı için çok mutluydu. Kızlar da mutluluğunu arttırmıştı. Kızların *hapçı* olduğunu da anlamıştı. Gülerek, "Bu haplardan çok alıyor musunuz." diye sordu.

"Neden sordunuz?"

"Ben doktorum da..."

Kız elindeki kutuyu uzattı, "Bir tane de size verebilir miyim? Mutluluk hapı bunlar. İnsanı rahatlatıyor."

Doktor, "Fazla kullanmayın alışkanlık yapabilir." dedi. Arkada oturan kızın çenesi durmuyordu...

"Benim babam da doktor. Üniversite imtihanları sırasında stres atmak için bu hapları kullanmamızı istedi. İyi de oldu. Strese girmedik. Diplomalarımızı aldık, şimdi tatile çıktık. Siz nerede okudunuz?"

"Ben de Münih üniversitesinde okudum. Küçük yaşlarda ailemle birlikte Münih'e gelmişiz. On yıl kadar Münih'te doktor olarak çalıştım. Sonra Türkiye'ye kesin dönüş yaptım. Şimdi İstanbul'da çalışıyorum."

Yol arabanın altında akıp gidiyordu. Kızları Maribor'da indirdi. Yoluna devam edip Yugoslavya'ya girdi.

***

Yugoslavya'da trafiğin ne kadar tehlikeli olduğunu bildiği için fazla sürat yapmıyordu. Tarlalardan yola aniden traktör, kamyon veya bir inek çıkabilirdi. Bu ülkede sürücülerin çoğu da sarhoştu. Yorulduğunu fark etti. Nis'te bildiği bir otel vardı. Orada kalacaktı. Otele vardığında hemen odasına çıkıp yatağa uzandı.

Sabah erkenden kalktı. Kahvaltı edip yola koyuldu. Bulgar sınır tabelalarını görünce içini bir sevinç kapladı. Kapıkule'ye az kalmıştı... Pasaport ve gümrük kontrolü için sıraya girdi.

Bulgar gümrük kulübesine yaklaştığında, memurun arabasını incele-

diğini fark etti. Adam içeri girdi, beraberinde iki siville dışarı çıktılar. Gümrükçü eliyle onun arabasını işaret etti. Biri tekrar içeri girip telefonla bir şeyler konuştu. Tuhafına gitmişti olup bitenler. Daha sonra adamlar ona doğru yürümeye başladılar. Gümrükçü sert bir sesle, "Sen sıradan çık. Arabanı şuraya çek." dedi

Adam gümrükçünün istediklerini yaptı. Biraz sonra, döküntü bir cip geldi. İçinden siyah deri pardösülü, gri fötr şapkalı biri indi. Diğerleri

onun iki adım gerisinde, saygılı bir şekilde duruyorlardı. Fötrlü adam ağır adımlarla arabanın çevresinde dolaştı. Elini okşar gibi kaputun üzerine sürdü. Ablak suratında bir gülümseme belirmişti. Kafasını sallayarak gümrükçülere Bulgarca bir şeyler söyledi. Ardından cipe binip gitti.

Gümrükçülerden biri bozuk bir Türkçeyle,

"Senin arabanı arayacağız." dedi. Mavi işçi tulumlu iki kişi daha geldi. Arabayı aramaya başladılar. Torpidoda buldukları iki karton sigarayı arabanın üstüne koydular. Doktor, endişelenmiyordu. Çünkü gümrüğe takılacak bir eşyası yoktu. Arka kanepeyi kaldırdılar. Altında bir şey bulamadılar. Kanepeyi yerine oturtan adam, yerde bulduğu bir şeyi gümrükçüye uzattı. Gümrükçü öfkeyle "Bu ne" diye bağırdı.

Kızların arabada düşürdükleri üzeri işlemeli hap kutusunu gösteriyordu. İçinde üç tane hap vardı. Doktor rahat bir tavırla konuştu,

"Eczanede de satılan rahatlatıcı haplar. Kızlar arabada düşürmüşler. Benimle ilgisi yok."

Arama bitmişti. Tüm eşyaları da beton zemin üzerinde duruyordu. Gençten biri geldi. Arabanın anahtarını istedi. Verdi anahtarı. Adam arabayı çalıştırdı ve gaza adamakıllı yüklenerek süratle gümrük sahasından uzaklaştı.

Savcının odasının kapısında, haki renkli üniformaları, üzeri bir tepsi gibi abartılı şapkalarıyla silahlı iki asker bekliyordu. Askerlerden biri kapıyı açıp onu içeri itekledi. İki askerin de elleri silahlarındaydı. Savcı, kalın camlı gözlüklü, aksi suratlı bir adamdı. Elindeki dosyaya bakarak konuştu.

"Arabanızda kaçak sigara ve uyuşturucu hap bulunmuştur. Bu nedenle sizi tutukluyorum."

Tercüman savcının sözlerini aynen tercüme etti. Doktor telaşlanmıştı,

"Ben kaçakçı değilim. Arabamda iki karton sigara bulundu. Bu sigaraları ben içiyorum. Haplar da eczanede

satılan cinsten..." diyecek oldu. Savcı onu dinlemedi bile. Eliyle 'Çıkın' der gibi bir işaret yaptı. Askerler doktorun koluna girip dışarı çıkarttılar. Ellerine kelepçe vurdular.

Sofya ceza evi yüksek duvarlar içindedir. Kirli sarı rengi, duvarların üzerindeki dikenli tel rulolarıyla ürkütücü bir görüntüsü vardır. Büyük demir bir kapının iki yanında yükselen eski tarz kuleleriyle hayalet şatosunu andırır. İçeri girip çıkanlar burada yaşadıklarını anlata anlata bitiremezler.

Doktoru da bir dizi demir parmaklıklı kapıdan geçirdiler. Bir kat aşağı indiler. Gardiyan, iri bir anahtarla bir demir kapıyı açtı. İçeride bir sürü mahkûm vardı. Kapı üzerine kapandığında doktor yaşadıklarına hâlâ inanamıyordu. Kenarda alçak bir tabureye oturmuş mahkûm "Türk müsün?" diye sordu

Doktor duyduğu sesle biraz kendine geldi. "Evet" diye yanıtladı.

Mahkûm gülerek ayağa kalktı. Elini uzattı. “Hoş geldin arkadaşım” Kısa sürede kaynaştılar. Koğuştaki yirmi altı mahkûmun onsekizi Türktü. Çoğunluğu uyuşturucudan içeri girmişti. Hemen onun ne suç işlediğini sordular. Doktor, dertleşmek, içini dökmek istiyordu. Yaşadıklarını baştan sona anlattı. Köşede oturan on yıla mahkûm, kolları dövmeli iri yarı mahkûm avukat gibi konuşmaya başladı.

Savcı onu dinlemedi bile. Eliyle 'Çıkın' der gibi bir işaret yaptı. Askerler doktorun koluna girip dışarı çıkarttılar.

"Sen son altı ayda elinden arabası alınan üçüncü kurbansın. Diğer iki kurbanı da bu koğuşa vermişlerdi. Bulgaristan böyledir. Bir parti büyüğü veya bakanlıktaki bir kodamanın son model arabası yoksa hemen sınır kapılarına haber salarlar. Gümrükçüler av arayan köpekler gibi Lüks araba beklerler. Hele araban siyah renkliyse yandın. Buldular mı, hemen kaçakçı damgasını vurup adamın arabasına el koyarlar. Bedava araba."

Diğerleri lafa karıştı.

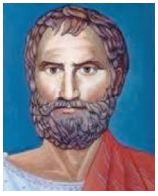
"Senin arabaya hemen Bulgar plakası takıp servise koymuşlardır. Sen o arabayı unut. Şimdi gidip baksak, ya bakanlığın ya da parti binasının önünde görürüz."

Bu sözlere diğerleri de katılıp güldüler. Koğuşun ağası sözlerini sürdürdü. "Burada mahkemeler çok ağır çalışır. Sen en az altı ayda çıkarsın buradan. Arabanın üzerine bir onbeş, yirmi bin mark da avukat, mahkeme parası alırlar. Parayı verirsen kurtulursun; hiç üzme kendini.

Aynen mahkûmların dediği gibi oldu. Beş ay on gün sonra tahliye edildi. İstanbul' dan kardeşinin getirdiği paralarla 20 bin mark ceza ödediler. *Manda kasa* lüks arabaya ise el konulmuştu. Mahkûmlarla kucaklaşarak ayrıldılar.

Bu olaydan sonra doktorda tuhaf değişiklikler de oldu. Uçak korkusu kayboldu. Araba sevdası bitmişti. İstanbul'dan Türk yapımı bir araba aldı. Lüks arabalara binmeye hiç özenmedi. Uzak yolculuklarını da hep uçakla yaptı.•

suatturker@butundunya.com.tr

Miletli Thales'e sormuşlar...

En güç şey nedir?
"Kendini tanımak"

En kolay şey nedir?
"Başkasına öğüt vermek" diye yanıtlamış.

Az görülen bir şey nedir?
"Zorba bir hükümdarın yaşlanmışı"

Mutsuzluğa kolayca katlanmanın çaresi?
"Daha mutsuz düşmanların hallerine bakmak"

Erdemle yaşamanın çaresi?
"Başkalarında görüp ayıpladığımız şeyleri yapmamak"

Güzellik nereden gelir?
"Yüzden değil, iyi davranışlardan"

Kızılderili Atasözleri

- *Bildiklerini anlat, ama akıl vermeye kalkma.*
- *Anlatılanları iyi dinle, ama hepsini doğru sanma.*
- *Sessiz kalmak bir şey bilmediğin anlamına gelmez.*
- *Çok konuşmak da çok şey bildiğini göstermez.*
- *Herkesi kendine eşit gör, her kim olursa olsun bir insanı küçümsemek akılsızlık; çok büyük görmek de korkaklıktır.*
- *Cesaret akıldan gelirse cesarettir; Bilgisizlikten gelirse cehalettir...*

Yürekte Sevgi Varsa Bedende Engel Yoktur

Yazan:
SEMA ERDOĞAN

Başlıktaki cümle bir kitabın adı. Kitabın yazarı henüz kundakta iken geçirdiği sarılık hastalığı neticesinde ellerini ve ayaklarını kullanamayan Suphiye Tuba Mutuğu.

Kendisine Tuba denilmesini istiyor ve bir insana iki isim konulmasını ise bir saçmalık olarak nitelendiriyor. Çevresinde her iki isim kullanılsa da bu tepkisini öğrendikten sonra ben ona Tuba demeyi yeğledim.

Tuba 1983 doğumlu. Kurduğu cümleleri sese dönüştürmek için çok çaba sarf ediyor ama konuşamıyor. Tuba'nın eli, ayağı hatta ağzı annesi Zehra Hanım. Sağlıklı tüm çocukların devam ettiği bir okulda eğitime başlayan Tuba'yı beş yıl süreyle sırtında taşıyan, ikinci kattaki sınıfına kadar çıkaran , her teneffüste ihtiyaçlarını karşılayan ve okul çıkışına kadar bekleyen, bir anne Zehra Hanım. Bu fedakârlık ona beş yıl süreyle yılın annesi ödülünü getirse de O'nun tek isteği kızının mutlu olması.

Bizler de sizler gibiyiz…
Bizim de yemeğimiz sevgi ,
Suyumuz şefkattir.

Suphiye Tuba Mutuğu

Tuba çok zeki bir kız. İlkokulu başarı ile tamamladıktan sonra annesinin daha fazla zorlanmasını istemeyecek kadar da hassas. Ve eğitimine devam etmeme kararı alıyor. Birkaç yıl sonra ise içindeki okuma arzusu onu dürtmeye başlıyor. Açık ortaokula kaydoluyor ve başarı ile bitiriyor. Hemen ardından da açık liseye kaydını yaptırıyor. En üst sınır olan 30 krediyi alan birkaç öğrenciden biri olan Tuba sınavlardan da tam not alıyor. Öğretmenler bu başarı karşısında kendi adlarına tedirgin oluyorlar ve bunu şöyle dile getiriyorlar:

"Tuba, en azından bir iki soruyu boş bırak, yoksa öğretmenler mi yardım ediyor, demesinler." Bu öneriye şiddetle karşı çıkan Tuba'nın cevabı ise "Ben çalışıyorum, yapıyorum ve bu notlar benim hakkım." oluyor.

Tuba bu sene mezun olacağı için çok heyecanlı. Çünkü sırada üniversite sınavı var. En büyük hayali Boğaziçi Üniversitesi'nde psikoloji okumak. Bu azim ve çalışma ile istediği üniversiteyi ve bölümü kazanması, onu yakından tanıyanları şaşırtmayacak. Tuba17 yıl boyunca Metin Sabancı Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'nde tedavi görüyor ve bu tedavilerin konuşmasına yaradığını belirtiyor. Hiç konuşamazken şimdi net anlaşılmasa da konuşmaya çalışıyor ve bazı kelimeleri net çıkarabiliyor. Tuba ile belli bir süre yaşarsanız, neler anlattığını çok rahat anlayabilirsiniz aslında .

Kitap fuarında kendisi için stant açılan Tuba, çok mutluydu.

Bu kadar uzun bir süre İstanbul'a gidip gelmek Mutuğu ailesini ekonomik açıdan çok zorlamış elbette. Bir gazetenin matbaasında 25 yıl şoförlük yapıp sonra emekli olan ve 850 lira emekli maaşı alan baba Hasan, maaşının 650 lirasını ev kirasını ödemek için çektiği kredinin taksidine ödüyor. Anne Zehra hanım da Tuba'ya bakım

Annesi Zehra Hanım ve babası Hasan Bey, Tuba için ellerinden geleni yapıyorlar.

için 600 lira alıyor. 300 lira ev kirası ödüyorlar. Geriye kalan para ise 6 kişinin geçimi için. *(İki ağabey işsiz)*

Tuba Adana'da bir özel eğitim merkezlerine de devam ediyor. Oradaki doktorlar ve psikologlar ile çok iyi arkadaş. Kendisi gibi tedavi gören arkadaşları ve aileleri ile de görüşüyor. Tuba'nın en önemli özelliği sosyal bir insan olması. İşte bu süreçte Tuba' nın yazma yeteneği keşfediliyor. Yazması için baskılar geliyor ve ortaya işte bu kitap çıkıyor.

"Yürekte Sevgi Varsa Bedende Engel Yoktur"

Tuba kitabında öncelikle ailesini anlatıyor, arkadaşlarını ve kendisini anlatıyor. 2,5 yılda tamamlanan kitaptaki anlatımları yine Tuba'nın şiirleri süslüyor. O söylüyor, öğretmenler yazıyor. İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Adana Valiliği de devreye giriyor. Bir kurula sokuluyor kitap ve 8 aylık bir incelemenin sonrasında basım onayı veriliyor. Bu kez kitap basımı için sponsor aranıyor. İstanbul'dan, hayırsever İlhan Bey, atlıyor uçağa ve hiç görmediği Adana'ya geliyor. Tuba ile tanışıyor ve onu yakından tanıyor. Sponsor olacağını beyan edip ayrılıyor Adana'dan. Ardından 2500 adet basılan kitap Tuba'ya gönderiliyor. Nasıl bir heyecan ki sormayın.

Kitabı Aralık 2011'de çıktı ve yaklaşık bir ay sonra da kitap fuarı başladı. Bu bir şanstı Tuba için. Zira yeni çıkan kitabını hemen tanıtma fırsatı bulacaktı. Tuba kendisi için açılan stantta kitabı ile yer aldı, Dünya'nın en büyük mutluluğunu ve gururunu yaşadı. Fuarda gösterilen ilgiden de çok memnun kaldı. Çünkü beklediğinin üzerinde bir ilgi gördü. Tuba'ya sadece okurlar değil, çok ama çok sevdiği, hemen tüm kitaplarını okuduğu yazarlar da ilgi gösterdi. Çok sevdiği iki yazar Ayşe Kulin ve İpek Olguner ile de tanıştı, yaşamının en güzel anlarından birini yaşadı.

Tuba çok okuyan bir insan. Okumayan ya da fırsatım olmuyor diyen bizleri utandıracak derecede. Tuba kitaplarını bir okuma tahtasına mandallanmış şekilde okuyor. En mutlu olduğu anlar, bu anlar.100'ü aşkın kitabı olan Tuba ağırlıklı olarak psikolojik içerikli kitapları okumayı seviyor. Doğan Cüceloğlu da en çok sevdiği yazarlardan.

Zekâsına ve yüreğindeki sevgisine çok güvendiğini belirten Tuba "engelli" denilmesinden nefret ediyor. Kendisine acıyan gözlerle bakanlara da şunu söylüyor:

"Önce kendinizi benim yerime koyun. Sonra, her sağlıklı insanın bir engelli adayı olduğunu unutmayın. Hiç üzülmüyorum böyle olduğum için, bilakis çok mutluyum".

Tuba dört çocuklu bir ailenin en küçüğü ve tek kız çocuğu. Ailede ekonomik zorluklar çok ama kimse bunu telaffuz etmiyor. Bir yıl önce kansere yenik düşen ağabeyinin kızı Muazzez de kendileriyle kalıyor. Tuba çok sevdiği ağabeyini kaybetmenin ardından duygularını dile getirdiği şiirine de yer verdi ilk kitabında. Onun geri dönmesini istediği dizeler ağabeyinin onun için ne kadar önemli olduğunu anlatıyor.

Geri dön /Ben kucağına al, öp, sevgi ile sarıl
Geri dön / Beni komikliğinle güldür
Geri dön / Ben ağladığım zaman gözyaşlarımı gene sen dindir
Geri dön / Beni yine parklara, barajlara götür.
Geri dön / Benimle yeni çıkan korku filmlerini seyret.
Geri dön / Benim okumama yine en büyük desteği sen ver .
Geri dön / Ne olur ağabeyim.

Tuba interneti de kullanıyor . Sosyal paylaşım sitesinde kendi adına bir sayfası da var . İnternetten de ders çalışıyor ve araştırmalar yapıyor. İnternetten bir de, Ferdi Tayfur'un filmlerini izliyorum, diyor.

Tuba,ikinci kitabını da yazıyor yavaş yavaş. O kadar çok anlatmak istediği şey var ki, hiç bir şey eksik kalsın istemiyor. Ve kitaplarından elde edeceği gelir ile ailesine Toki'den bir ev almak gibi bir hayali de büyütüyor yüreğinde.

2009 yılında 2 ay içerisinde çok ciddi iki ameliyat geçiren Tuba'nın daha kaliteli bir yaşam sürmesi için sürekli araştırıyor ailesi. Ameliyatlar, kesin bir çözüm olmasa da, ellerini bir miktar açabilmesini sağlamış. Sırtına platinler yerleştirilmiş ve düzelmesi sağlanmış. Anne Zehra hanım göğsündeki çıkıntıların da düzelmesini istiyor. Bir başka ameliyat bunu sağlar mı acaba diye araştırıyoruz diyor. Bu arada Tuba, bir ameliyat daha var ama yok, diye söze karışıyor. Kaburgasının altına yerleştirilecek bir pilden söz ediyor. Ancak ameliyat çok pahalı olduğu için, var ama yok, ifadesini kullanıyor. Bu ameliyat kas gerilmesini yani titremesini önleyecek. Tuba hastalığı ile ilgili tüm tıbbi gelişmeleri de internetten araştırıyor.

Tuba'nın en çok sevdiği şey kitap okumak.

15 yıldır kullandığı arabası onu çok zorluyor. Anne Zehra Hanım'ın Tuba'yı kucağında taşırken bir yardımseverin almış olduğu bu araba kullanım ömrünü tamamlamış aslında ama maddi imkanları elvermediği için baba Hasan Bey, kaynak yaptırarak kullanım süresini uzatmaya çalışıyor. Bir süre sonra kaynak da tutmayacak gibi görünüyor. SGK'nin karşılamadığı bu araba için çok yer söz vermiş ama Tuba hala o eski arabasında yaşamını sürdürüyor. Tuba'nın acilen ortopedik bir arabaya ihtiyacı var. Sırtından ameliyat olduğu için ortopedik olmayan ve kullanılmaz hale gelen bu araba Tuba'yı çok zorluyor.

"Yürekte sevgi varsa, bedende engel yoktur", diyen Tuba, biraz zaman alsa da bu istek ve azim ile hem istediği üniversiteyi ve bölümü kazanacak hem de babasına bir ev alacak. Yeter ki engel olunmasın...

BİZLER VE SİZLER

Kimimiz bedensel
Kimimiz zihinsel
Kimimiz ama
Kimimiz sağır.
Kimimiz hiperaktif
Kimimiz otistik.
Ama sakın ola ki unutmayın;
Bizler de sizler gibiyiz…
Bizim de yemeğimiz sevgi ,
Suyumuz şefkattir.
Engelli olmayı sizler seçmediniz.
Emin olun ki ben de seçmedim.
Fakat ben her zaman engelli olmayı
Bana Allah'ın verdiği bir ödül olarak kabul ediyorum.

Sizlerin de öyle düşünmenizi öneriyorum. •

KIZILDERİLİ ÖZDEYİŞLERİ

- Eğer herkes bir başkası için bir şey yaparsa dünyada ihtiyaç içinde kimse kalmaz.
- Yanlışı gören ve önlemek için eli uzatmayan, yanlışı yapan kadar suçludur.

Çanakkale Boğazı'nın Efsanevi Aşk Öyküsü:

Hero ile Leandros

Yazan:
HALUK ERDEMOL

Tarihin akışı içinde önce Hellespont, sonra Dardanel isimleriyle anılan Çanakkale Boğazı'nın Avrupa yakasında yaşayan Hero ile karşı yakalı Leandros arasındaki hüzünlü aşk öyküsü bazı kaynaklarda Antik Yunan, bazılarında da Bizans söylencesi olarak geçmektedir.

Hero bir Afrodit (Venüs) rahibesi olup Boğaz'ın Avrupa yakasındaki Sestos'ta (bugünkü Eceabat) oturmaktadır. Leandros ise Sestos'un tam karşısındaki Abydos'ta yaşayan yakışıklı bir delikanlıdır. Abydos Çanakkale'de Nagara, bugünkü ismiyle Nara Burnu'nda yer alan bir Milet kolonisiydi.

P. Paul Rubens
1577-1640

Sestos ile Abydos arası Boğaz'ın en dar yeri olduğundan antik dönemde sivil ve askeri geçişlerde önemli rol oynamıştır. Yunan seferinin son etabında Pers kralı Kserkes'in M.Ö. 480 yılında bu iki yer arasında çift sıra birbirlerine bağlayarak duba gibi kullandığı gemileriyle ordusunu Boğaz'dan geçirdiği bilinmektedir.

Asya seferinin ilk ayağında Büyük İskender'in Abydos'a ayak bastığında yere bir mızrak saplayarak "Asya artık benim" dediği söylenir. Osmanlı döneminden bu yana yapılan araştırmalarda her iki yerde deniz feneri olabilecek kule kalıntılarına rastlamıştır. Nitekim söylencede Hero'nun kule gibi yüksek bir yerde oturduğundan söz edilir.

Hero ile Leandros baharın gelişini kutlayan Venüs-Adonis şenliklerinden birinde karşılaşıp birbirlerine aşık olurlar. Leandros'un sevgisi onu her gece karşı kıyıya yüzerek sevdiceğiyle buluşmayı göze alacak denli büyüktür. Hero'nun aşkı da rahibelik yeminini bozacak denli ateşlidir. Ancak Hero'nun konumu gereği sevgililerin buluşması gözlerden uzak olması gerektiğinden kavuşmalarına gecenin karanlığı eşlik edecektir. Leandros her gece yüzerek karşıya geçerken Hero da elinde bir meşale veya yağ lambası tutarak ona yön verir, sevgilisinin kendisine ulaşmasını sağlar.

Tanışmalarını izleyen yaz ayları böyle geçer. Fakat Boğaz'ın bugün de tanık olduğumuz hırçın sonbahar gecelerinden birinde güçlü rüzgâr Hero'nun elindeki ışığı söndürür. Leandros yönünü şaşırır, nereye doğru yüzeceğini bilemez ve bitkinlikten azgın dalgalar arasında yitip gider. Endişeli bakışlarla sevgilisini bekleyen Hero gün ağardığında Leandros'un kıyıya vuran cansız bedenini görür görmez üzüntüsünden deliye döner ve kendini aşağı atar. İki sevgili böylece son kez buluşurlar.

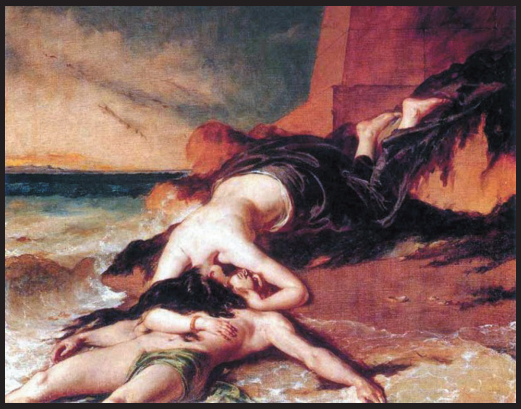
Hero ile Leandros'un bu hüzünlü aşk öyküsü resim ve yazın yapıtlarına esin kaynağı olmuş, çeşitli biçimlerde

Hero ile Leandros'un öyküsüne ait ilk görsel: Abydos'ta bastırılan sikke

Nicolas Regnier 1591-1667

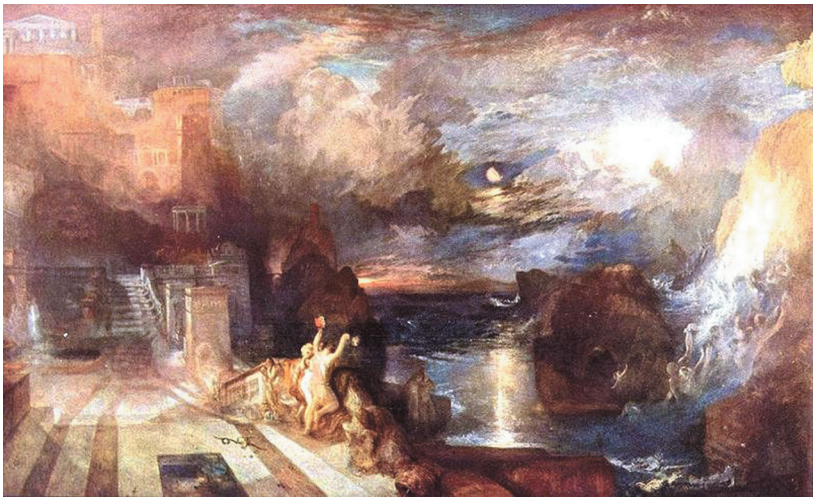
William Etty 1787-1849

Evelyn de Morgan
1855-1919 (Sağda)

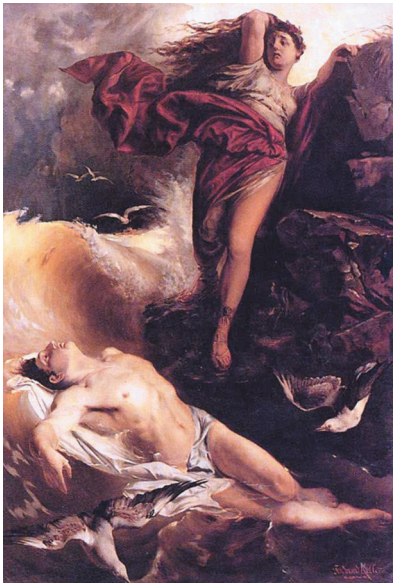
David Teniers
1610-1690

William Turner 1775- 1851

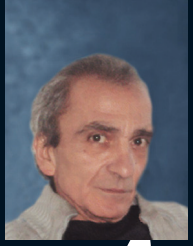
betimlemelere yansımıştır. Öyküyle ilgili ilk görselin bizzat Abydos'ta bastırılan sikkelerde yer aldığı söylenebilir. Bizans döneminin ünlü ozanı Musaeus öyküyü dizelere dökmüş ve kitabında öyküyü konu eden bir tahta oyma baskı resmi bu şiire eşlik etmiştir. Rönesans dönemi İngiliz şairlerinden Christopher Marlowe da (1564-1593) Musaeus, Ovidius ve Vergilius'tan esinlenerek Hero ile Leandros'un öyküsünü uzun bir şiirinde dizelere dökmüş, ancak şairin genç yaşta ölümüyle şiir yarım kalmış, acıklı sona gelemeden sevgililerin buluşmalarının keyifli anlarının betimlenmesiyle son bulmuştur.

Ünlü romantik şair Lord Byron çok duygulandığı bu aşk öyküsünü kısmen de olsa yaşamak için 1810 yılında geldiği Çanakkale'de aynı yerler arasında yüzmüş, ancak dört saat süren yüzüşünü gece değil, gündüz yapmıştır.

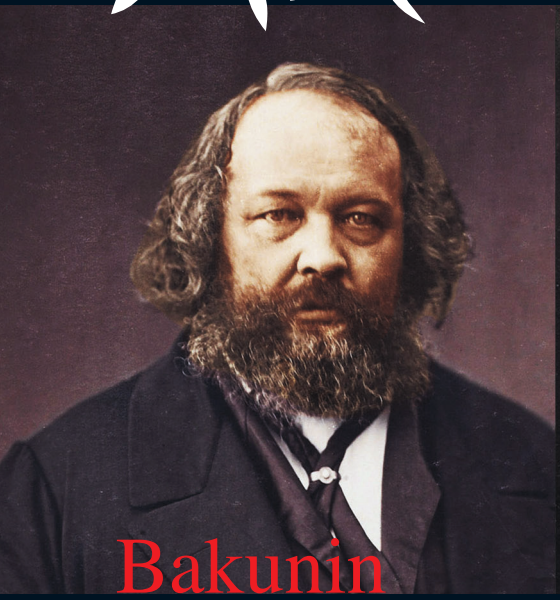
Ferdinand Keller 1849-1922

Rubens ve Teniers'in tablolarında cansız Leandros'un çevresindeki figürler deniz perileri Nereidler'i temsil etmektedir. •

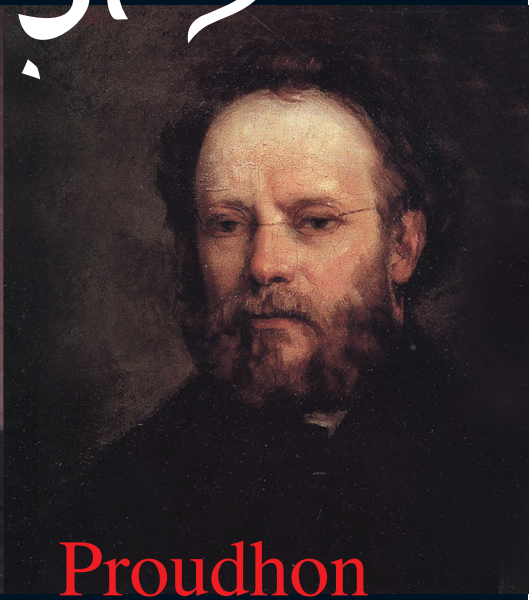

Mümtaz İdil

Anarşizm

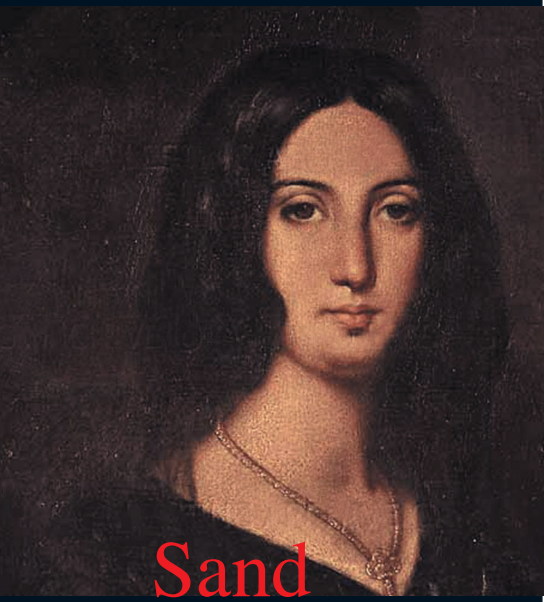

Bakunin

Proudhon

Paris'te, Bellville'e komşu Luxembourg parkına yakın salaş bir "cafe"de, tahta bir masanın etrafında üç kişi oturmuş hararetle tartışıyorlardı. Aralarında en genç olan Mihail Aleksandroviç Bakunin bir elini havaya kaldırmış, "Ne varsa Hegel'de var, ne öğrendiysem ondan öğrendim," diye haykırıyordu.

Dönemine göre çığır açan giyimiyle olsun, Chopin ile yaşadığı aşklarıyla olsun tam bir "anarşist" olan George Sand, ayağına geçirdiği bol pantolonun ceplerine elini sokmuş sakin bir şekilde kendinden on yaş küçük bu hırçın delikanlıyı izliyordu.

İkisinin tam karşısında, tarihin kaydettiği ilk anarşist olan Pierre-Joseph Proudhon oturuyordu. George Sand'dan 5 yaş küçük, Bakunin'den ise 5 yaş büyüktü. Tam ortalarındaydı yani...

Bakunin, "Kişisel benliğim bir daha dirilmemek üzere öldü, hayatım gerçek hayattır artık. Bir bakıma salt hayatla özdeşleştim!" diye sözlerini sürdürdü.

Proudhon sakin bir sesle, "mesele salt Hegel'in görüşlerini benimsemek değil," diye konuştu. "Hegel konusunu sen Marks'a bırak. Gerçekten iyi bir analiz onunki. Benim görüşlerim onlara da uymuyor. Parti yok, tanrı yok, otorite yok... İnsanlar eşit olmalı. Bir otoriteye asla bağlanmamalı..."

"Nihilizme de düşülmemeli," diye mırıldandı George Sand. İkisi birden Sand'a baktılar. Ne demek istediğini anlamamışlardı.

1844 yılının ılık bir sonbahar akşamüzeriydi. Garson kahvelerini tazeledi. Hemen üç günde bir bu parka

“İnsanın insan tarafından yönetilmesi köleliktir,” diye yüksek sesle devam etti Bakunin.

bitişik güzel ve salaş kahvede buluşuyorlardı. Garson da onların ne zaman kahve istediklerini öğrenmişti. Üçünün de kahvesi bittikten birkaç dakika sonra kahveler yenileniyordu. Bakunin yeniden alevlenmişti.

“Nihilizm ile ilgisi yok benim savunduklarımın. Bizim inançlarımız var. Tanrı otoritesini elbette kabul etmiyoruz, ama hiçbir otoriteyi kabul etmiyoruz. İnancımız da bu. Otoritenin olduğu yerde insanın şeytanlığı ortaya çıkar ve otorite bütün yönetimlerin baş belasıdır.”

“Temel düşünce adalet olmalı Mişa,” diye araya girdi Proudhon. “Adalet bireysel sınırları aşmalı ve toplumsal hayatı kapsamaladır. Bu yüzden tanrıya ihtiyacımız olabilir. Toplumları yöneten ilahi bir adalet olmalı ve hayatın merkezi de bu olmalı...”

George Sand bir eliyle diğer avcunu kaşırken, konuya nereden gireceğini düşünüyordu. Aslında bu anarşik yaklaşımlar hoşuna gidiyordu, ama Sand için anarşi tamamen bireysel bir başkaldırıydı. Toplumsal bir başkaldırı haline geldiğinde kaos ortamı doğacaktı.

“İnsanın insan tarafından yönetilmesi köleliktir,” diye yüksek sesle devam etti Bakunin. Aralarında yaşça en büyük olmanın rahatlığıyla davranıyordu.

“Spartaküs’ün ayaklanması bu yüzdendi. Parti olmamalı, otorite olmamalı, bunların yerine insanın ve yurttaşın mutlak özgürlüğü olmalı.”

“İşte bunda yerden göğe haklısın,” dedi Proudhon. “Ama senin bu Hegel hayranlığını anlayamıyorum bir türlü. Hegel her şeyin çözümünün karşıtların birliğinden kaynaklandığını öne sürüyor, oysa karşıtlık çözümlenemez. Devlet, birbirine karşı toplumsal güçlere egemen olmak için bütün özel girişimleri yok etmeye çalışıyor. Oysa her türlü dış müdahaleden, koruyucudan kurtulmuş bir toplumda denge kurulabilir. Pozitif anarşi ekonominin politikaya üstünlüğü ile sağlanabilir. Hükümet ekonomik organizma içinde eriyip yok olacaktır.”

Bakunin bir an sustu. George Sand’ın düşüncesini merak ediyordu. Sand sigara kutusundan bir sigara çıkarıp, dumanını keyifle havaya savurdu. Paris’te sokakta pantolonla gezmekle ve sigara içmekle ünlenmişti, kahvede bunu yapmasının hiçbir sakıncası yoktu elbette... Kadınların istediği gibi giyinmesi, gezmesi gerekiyordu ona göre, ama anarşizm konusunda Bakunin ve Proudhon gibi düşünmüyordu. Daha da önemlisi, çekiniyordu. İnsanlar kendi alanların-

da elbette anarşist olmalıydı, ama anarşizm bir devlet yönetim biçimi olabilir miydi, işte bundan çok emin değildi. Aylardır bu insanlarla beraber olmasına rağmen Sand, bir türlü onların anarşizm üzerindeki fikirlerini benimseyememişti.

"Ben ilahi adalete falan inanmıyorum," diye çıkıştı Bakunin. "İnsanlık tarihi, insanlığın gelişimiyle, hayvanlık durumuna tedrici karşı çıkışı üzerine kuruludur. İnsanın evrimi konusundaki bu karşıtlık, dinin insanın hayvanlıktan çıkışında gereklidir, bunu kabul ederim. Ama insan nasıl hayvansal köleliğinden sıyrılmayı becerebilmişse, dinsel köleliğinden de aynı şekilde kurtulmalıdır. Ne der Feuerbach? Tanrı varsa, insan köledir. Oysa insan özgür olabilir, olmalıdır. Öyleyse Tanrı yoktur. Buna itiraz mı ediyorsun yani?"

Doğrudan Proudhon'a bakarak konuşuyordu.

Proudhon, "İlahi adalet diye bir şey var," diye ısrarını sürdürdü.

Son günlerde yeniden hortladığı görülen anarşizmin iki temel kuramcısı ve onların edebiyatta bireysel yansıması bu üç kişi, Paris'in bu köhne kahvesinde anarşizmin temellerini atıyorlardı. Daha sonra üçü de farklı yollarda mücadelelerini sürdüreceklerdi, ama aralarından en anarşisti de Bakunin olacaktı. •

mumtazidil@butundunya.com

İçinizde bu 3 şeyi taşıyorsanız hayat güzeldir..

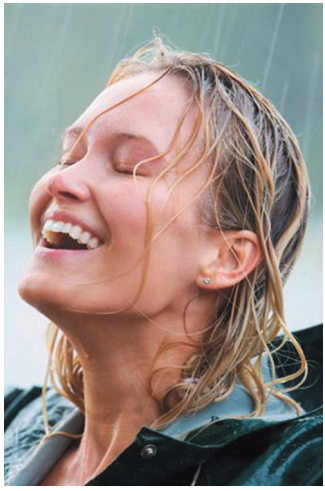
Köy sakinleri yağmur duasına çıkmışlardı. Bütün köy ahalisi toplandı. İçlerinden sadece birinde şemsiye vardı.
Bu **'İNANÇ'**tır.

Babalar bebeklerini havaya hoplatır, çocuklar gülmekten bayılır. Yere düşebileceğini akıllarına bile getirmezler. Çünkü babaları onları tutacaktır.
Bu **'GÜVEN'**dir.

Yatağımıza girerken yarın uyanıp yaşamaya devam edeceğimize dair teminatımız yoktur. Ama yine de ertesi güne dair planlar yaparız.
Bu **'ÜMİT'**tir.

Ve bu üçü varsa hayatınız güzeldir...

Üstün Dökmen

İyi geçinmek, iki kişinin
kusursuz olmasıyla değil,
Birbirlerinin kusurlarını
hoş görmesiyle olur...

Oğuz Atay

Çetin İmir

Manyas Kuş Cenneti

Evliya Çelebi, ünlü Seyahatname'sinde Kuş Gölü ile Kuş Cenneti'ni şöyle anlatmaktadır. "İlyaspınardan doğan Türkmenler buraya Manyas derler. O kadar derin olmayan suyu ab-ı hayata benzer, içinde alabalık, turna balığı çeşit çeşit nefis balık avlanır.

Devlete vergi ödeyen avcıları da vardır. Öyle herkes zevk için balık avlayamaz. Kışın bu göl; kaz, kuğu, karabatak, yeşilbaş, martı kuşu ve diğer güzel kuşlarla dolar. Her gece kaz ve kuğu sesinden kanat şakırtısından Manyas sahası titrer. Sakakuşu ve diğer güzel kuşlarla dolar. Bir de bu gölde bir çeşit pamuğa benzer kav biter ki, su içinden çıkarıp çakmak taşı üzerine koyarak çakmak ile vursan, derhal ateş alır. Ve her şeyde kullanılır. Ama adı geçen kavı kurutup da çaksan yanmaz. Her tarafta meşhur bir kavdır. Bu Manyas Gölü'nün kenarlarında yüksek sazlar yetişir. Bu göl etrafındaki halk o sazları mevsiminde koparıp, terbiye ettikten sonra

Kuş Cenneti'ne Bandırma-Balıkesir karayolunda Bandırma'nın 15. kilometresinden güneye sapan 3 km'lik bir yolla ulaşılır.

renk renk hasır seccadeler, minderler ve döşemeler dokurlar ki insan hayran olur."

Manyas gölü; Balıkesir ilinin, Bandırma ilçesi sınırları içinde yer almaktadır. Marmara Denizi'nin güneyinde, Uludağ ve Biga Yarımadası arasında uzanan bir çöküntünün tabanını Kuş ve Uluabat (Apolyont) gölleri ve bu göllerin çevresinde yer alan geniş ovalar, kenarlarını ise yüksek dağ ve yaylalar oluşturmaktadır. Kuş Cenneti'ne Bandırma-Balıkesir karayolunda Bandırma'nın 15. kilometresinden güneye sapan 3 km'lik bir yolla ulaşılır. Doğu-batı doğrultusunda uzanan Kuş Gölü'nün uzunluğu 20 km. genişliği 14 km'yi bulur.

Manyas İlçesindeki en büyük turizm potansiyeli Manyas Kuş Cenneti ve Milli Parkı'dır. Avrupa konseyince A sınıfı diploma ile ödüllendirilen Milli Park, bu özelliği ile en çok ziyaretçi çeken milli parklardan biridir. Eski adı "Aphmitis Limne" olan Kuş Gölü kıyılarında yer alan Milli Park bu gölün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Kuşcenneti'nin "Milli Park" olarak ayrılmasının tek nedeni, barındırdığı kuş topluluklarıdır. Kuş Cenneti ülkemizdeki milli parklar içinde en küçük olanıdır. Küçüklüğüne rağmen, Kuş Cenneti en çok ziyaretçi çeken milli parklarımızdan biridir. M.Ö. 547-335 yıllarında Daskileon satraplığı tarafından özel bir saha olarak ayrılan Kuş Cenneti ile ilgili o yıllarda yapılan envanter çalışmaları Ege Üniversitesi'nin kazılarında ortaya çıkmaktadır.

Kuş Gölü 1 Nisan 1938 tarihinde Prof. Dr. Curt

Manyas Kuş Cenneti'nin barındırdığı çeşitli kuş topluluklarından biri olan Pelikanlar kuluçkada

Kosewig ve eşi tarafından bulunmuş ve buraya Kuş Cenneti adı verilmiştir.

2. Dünya Savaşı yıllarında, 1936'da Braunschweig Teknik Üniversitesi'nde Genetik Profesörü ve Doğa Bilimleri Müzesi yöneticisiyken ülkemize savaşın dehşetinden kaçarak gelen Prof. Curt Kosewig, 1937 yılında İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Zooloji Kürsüsü Başkanı oldu. 1938 yılında Kuş Gölü ve eski Sığırcı Köyü çevresinde incelemelerde bulunan Prof. Kosewig ve eşi Leonorre Kosewig, bir anlamda Kuş Gölü ve Kuş Cennetini keşfederek, Cennetin milli bir park alanı haline getirilmesinin öncülüğünü üstlendi. Prof. Kosewig ve eşinin, Cennetin, gerçek anlamda doğal bir cennet olduğunu ilgili makamlara kabul ettirmesi de kolay olmadı. 1938 yılından 1959 yılına kadar şahsi gayretleriyle ve özverisi ile koruduğu Kuş Cenneti ancak 1959 yılında Milli Park olarak kabul edilebildi...

Prof. Curt Kosewig ve eşinin 1959 yılına kadar gayret ve özverileriyle koruduğu Kuş Cenneti ancak 1959 yılında Milli Park olarak kabul edilebildi...

1959 yılında Milli Park statüsüne alınan Manyas Kuş Cenneti Orman Genel Müdürlüğü'ne bağlanmış ve bundan sonra gerçekleştirilen etkili koruma ile daha da gelişmiş,

buradaki kuş topluluklarında önemli artışlar olmuştur. Bunun sonucunda da, yapılan başvuru üzerine Avrupa Konseyi tarafından 1976 yılında "A Sınıfı" diploma ile ödüllendirilmiştir. İyi korunan doğa parçalarına verilen A Sınıfı diploması, daha sonra 1981, 1986, 1991 ve 1996 yıllarında yenilenmiştir. Manyas Kuş Cenneti Milli Parkı 1981 yılında doğal sit alanı ilan edilmiş ve koruma imar plânı yapılmıştır. 2004 yılında yeniden "A Sınıfı Avrupa Diploması"na sahip olmuştur.

Kuşcenneti'nde 1975 Haziranına kadar 238 kuş türünün varlığı tespit edilmiştir. Daha sonra çeşitli zamanlarda yapılan sayımlar sonucunda bu rakam 266'ya çıkmıştır. Kuş türlerinden 66 tanesi Milli Park'ta düzenli olarak her yıl kuluçka topluluğuna katılmaktadır. Geri kalanlar ise, göç sırasında Kuşcenneti'ne uğramaktadır.

Kuş Cenneti Milli Parkı, Marmara Bölgesi'nin ılıman iklimi içerisinde ve kıtalar arası göç yolları üzerinde kuşların vazgeçilmez uğrak yeridir. Kuşlar göç yerlerine gidiş ve dönüşlerinde Kuş cenneti'ne misafir olur, dinlenir, karınlarını doyurarak yollarına devam ederler. Kuş Cenneti'nde konaklama zamanları türlerine göre 1 saatle 1 ay arasında değişmektedir. Bir yılda Kuş Cenneti'ne gelen kuş sayısının 2-3 milyon kadar olduğu tahmin edilmektedir.

Burada, tanıtım vitrinlerinin yer aldığı bir de müze de bulunmaktadır. Parkı her yıl ortalama 67 ayrı ülkeden 80 bin kişi ziyaret etmektedir.

Kuş Cenneti'nde canlı organizmalar ve doğa bir ekosistem yaratmıştır. Burada canlı ve cansız varlıklar bir uyum içindedir. Kuşkusuz bütün bu unsurları birleştiren, bütünleyen gölün ılık sularıdır. Sular kışın yükselir, yazları geri çekilir. Bu ritmik düzen yuva zamanında ağaçların altında su bulun-

Günümüzde 255 kuş türünün yaşadığı Manyas Gölü'nün doğal bitki örtüsü

durarak kuşların yuva yapmaları sağlamaktadır.

FLORA: Göl kıyılarında bitki topluluğunun en gür olduğu yer Kuş Cenneti'dir. Özellikle yaz aylarında suların çekildiği göl kıyıları zengin bir bitki örtüsü ile kaplanmaktadır. Kuş Cenneti'nde en çok görülen bitki türü söğüttür. Kıyılarda ise düğün çiçeği, ılgın, hasır otu, kamış, süsen, saz, ayakotu, kındıra ayrıca meşe palamut, zeytinlikler, kızılçam, karaçam, kayın, gürgen, çınar ıhlamur ve kızılağaç dişbudak da görülmektedir.

Kuş cenneti Milli Parkı bitki ve hayvan topluluğu açısından Kuş Gölü'nün en yoğun yeridir. Burada yetişen başlıca ağaçlar; okaliptüs, söğüt ve ılgındır. Bu ağaçlar gölün güney

ve doğu kıyılarında yer alır.

FAUNA: Göl biyolojik üretim yönünden ülkemizin en verimli göllerinden biridir. Başta su kuşları olmak üzere çok zengin bir yaban hayata sahiptir. Burada; gri balıkçıl, flamingo, gri karga, leylek, karabatak, dikkuyruk, küçük balaban, tepeli pelikan, kaşıkçı, çeltikçi ve ötücü kuşların büyük üreme kolonileri bulunmaktadır. Tatlı Su istakozu gölde bol miktarda bulunmakta olup, ticari amaçla avlanır. Gölde 20 den fazla balık türü yaşamaktadır. Başlıcaları; sazan, yayın, turna, tatlısu kefali, filise, karabalık ve acıbalıktır. Pürtüklü semender, yeşil kurbağa, ağaç kurbağası ile ince kertenkele, benekli kaplumbağa kar faresi koruma altına alınan türlerdir. Kirpi, köstebek, uzun ayaklı yarasa göl çevresinde yaşayan başlıca türlerdir. Hayvan topluluğu açısından ekonomik değeri olan tatlı su ıstakozu avcılığı yapılmakta, balık türlerinin artışı için çalışılmaktadır.

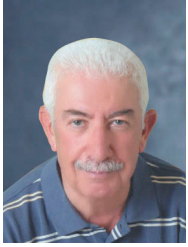
Manyas İlçesi Kuş Cenneti Milli Parkı'na ismini vermesine rağmen bu potansiyelden yararlanamamaktadır. Parka yakınlığı nedeniyle Bandırma ilçesi bu açıdan şanslı durumdadır.

Ancak Manyas Belediyesi, Ergili köyü yakınlarında (Daskyleon) antik kentinin yanında Kara Dere'nin göle döküldüğü yer arasında kalan 650 dönümlük alan kuş cenneti olarak düzenlemiş, bu alan D.S.İ. den kiralanarak, ağaçlandırma çalışmalarına başlamıştır. •

cetinimir@butundunya.com.tr

Göldeki türlerden tatlısu istakozu ve balıkçılık

Bekir Özgen

Ölüm Bile Utanır ki

O gece, **Cemil ve Ünsal'ın** keyiflerine diyecek yoktu; eğer anaları Anaca, "Benim ana kuzularım, haydi kalkın artık! Gün doğacak neredeyse. Bu saate sığır mı kalır?" diye uyandırmasaydı onları. Gökte tek tük yıldızlar kalmıştı. İki kardeş de uykuya kanmamıştı. Gönlü düşünde kalan Cemil, derin bir "Offf!" çekip kardeşi Ünsal'ı iteledi.

"Kalk artık, geç kalıyoruz!"

Mahallenin sığırı, tozu dumana katmış, çarşı çeşmesini geçmiş, yaylıma gidiyordu. İsteksizce yataklarından doğrulup ineklerin peşine düştüler. Uykulu gözleri hayvanların arkasında, dört bir

yanı kolaçan etmeye başladılar.

"Soldaki sarı inek, kuyruğunu kaldırdı... Onu ilk kez ben gördüm, o benim!" diye bağırdı Ünsal. Elindeki ikiye bölünmüş gaz tenekesinin tel kulpundan sıkıca tutup, 'Pat, pat' yere düşen taze sığır dışkısını, tenekesinin içine doldurdu yüzündeki gülücüklerle. Kuşluk öncesinin tozlu sessizliğinde, onlarca çocuk, inek ve öküzlerin peşine düşmüş; evlerine sığır dışkısı derlemeye çalışıyorlardı. Topladıklarıyla, anaları kerpiç, tezek yapacak, evlerinin geçimlerine katkıda bulunacaklardı. Cemil bir yana ama Ünsal daha çok küçüktü. Yararlı olacak her işi yüksünmeden yapsa da, sabahın köründe yollara düşmenin anlamını küçük beynine sığdıramıyordu. Anasının yamacına geçip, "Ana kız, bu sığırlar uyumazlar mı hiç? Bu gözün gözü göremediği karanlıkta gözleri dışarıda mı oluyor bunların?" diye sordu.

Anaca, oğluna sarılıp, göğsüne bastırdı. İçi daraldı. "Bu iki karış çocuğu acı soğan, kuru yavan yemeye mahkûm eden; ezim ezim ezen kör yazgı, yerin dibine batsın!" diye ilendi.

Anaca, Ünsal için kendini yerken, büyük oğlu Cemil'in neler duyumsadığının ayrımında değildi.

Cemil, çoğu geceler yarı aç yarı tok minderden bozma yatağına girer, gözleri kapanır kapanmaz karabasanların içine düşerdi. Düşünde, ıssız yerlerde, gizli toprakları eşelemeye başlardı. Oralardan altın paralar çıkarırdı. Beş tane, on tane, yüz tane. Yüreği ölçüsünü şaşırır, "Bunların hepsi benim olacak!" diye, çevresine bakınır, kimselerin kendini görmediğini anlayınca da sevinirdi. Bulduğu paralar ceplerine olurdu. Böylesi gecelerin sabahlarında, annesi, olağandışı bir şeyler olduğunu anlar, "Oğlum, niye yerde yatıyorsun?" diye sorardı. Sonra da, mızmızlanıp dururdu:

"Allah Allah, çocuğu akşam mindere yatırıyorum, sabah yerde buluyorum."

Etin, sütün kokusunun; paranın,

İsteksizce yataklarından doğrulup ineklerin peşine düştüler. Uykulu gözleri hayvanların arkasında, dört bir yanı kolaçan etmeye başladılar.

altının renginin bu küçük beyinlere işlediğini, oralarda derin izler bıraktığını sezinlediği zamanlarda da, gözleri kederle gölgelenir, içinin ağıtına gömülüp kalırdı. Oğlunun başucunda, "Kapısı kendine açılan bir kafes bunlarınki. Kuran böyle kurmuş bu dünyayı; kurmaz olsun!" diye dertlenirdi. Acı dolu karmaşık düşünceler, kafasını yiyip bitirir, örseledikçe örselerdi Anaca kadını.

Hem unutma, tahsil biraz uzadı mı, insanın kafasını bozar. Anayı, atayı tanımaz eder.

"Ersiz bir eksikli olarak ne yapabilirim, kime sığınıp kimden yardım dilenebilirim, yokluğa teslim olmadan başımı nasıl dik tutabilirim?" sorularını sorardı kendine. Yanıtlar üretemez, yazgısına küser, dayanılmaz, katlanılmaz umutsuzlukların içini kemirmesine engel olamazdı.

O bir anaydı. Çektikleri dağlar kadar birikse de, oğullarını, hep yarınlarda aydınlığa çıkmış olarak düşlemeye çalışır, çektiği acılardan gurur duyuyormuşçasına gözlerinde bir ışık yanıp sönerdi yine de. Kimi zaman da bir başına bırakılmış analığın perişanı olduğunu unutur, yakınmaktan kaçınırdı.

Gel zaman git zaman derken, iki yetimin ikisi de, ilkokulu başarıyla bitirdiler. Gözleri yukarılarda, tahsildeydi. Öğretmenlerinin onlara güveni tamdı. Anaları Anaca'ya; "Olucu oğlak bokundan belli olur bacım. Bu çocukları okut. Gerekirse yatağını yorganını sat, gidebilecekleri yere kadar götür onları," diye direttiler. "Tanrı herkese böyle evlatlar vermez," dediler.

Anaca ana, derin düşüncelere daldı. Çocuklarını okutmayı hangi ana istemezdi? Ama ya elde avuçta yoksa?.. Onun bu durumunun ayrımında olduğundan mıdır bilinmez, mahallenin sözü dinlenir kişisi Muteber Kadın, Cemil ile Ünsal'ın ortaokula gitmesine razı gelmiyordu. Bir gün Anaca'yı yanına çekti, "Bak hele kızımız," dedi. "Bu işin önünü ardını iyi hesapla. Bu devirde diyarı-ı gurbette uşak okutmak kolay mı? Üstelik iki oğlanı birden. Tam da ağızlarının açık olduğu bir zamanda hem de… Hani diyeceğim o ki, az yetmez, çok artmaz. Hem unutma, tahsil biraz uzadı mı, insanın kafasını bozar. Anayı, atayı tanımaz eder."

Bunları duyan Anaca'nın kafası karışsa da, "Şu koca kasabada," dedi. "Kızını kızanını okula vermeyen mi kaldı? İki cin gibi yavrumu karanlığın kör kuyusuna gömeyim de, millete arkamdan mı sövdüreyim? Düğün elle, harman yelle!"

Muteber, üzgün bir yüzle, "Bu söylediklerinde yalanın yok da yanlışın var. Umarım her şey gönlünce gelişir, olanlar sana olmaz," deyip sustu.

***

Anaca'nın iki oğlu da okudu. Yolları düz, mevsimleri yaz etti. Liseyi, üniversiteyi bitirdi. İş tuttu. Elleri para, sırtları koltuk, altları araba gördü.

Gördü görmesine de gözleri güzellere, gönülleri bolluğa takıldıkça, kendi sefalarını sürer oldular, arkalarını unuttular. “Şurada bir de anamız vardı,” demek akıllarından geçmedi. Arada bir, yolları analarının yanına düştüğünde de, gelmeleriyle gitmeleri bir oldu. Çok geçmeden de, kendi başlarına evlenip barklandılar. Çoluk çocuğa kavuştular.

Anaca, birkaç kez torunlarını sevmek için yanlarına varsa da rahat edemedi. Sanki oğullarının evinde değil, diken üzerinde oturuyordu. Dağ, dağ üstüne olsa da, ev ev üstünde olmuyor; kaynana, gelinin kuması olmaktan öte geçemiyordu. Bu da ona göre değildi. “Acıcık aşım, kaygısız başım,” diyerek evinin yolunu tuttu. Bu kez de komşularının dillerine düştü.

"Şuna bakın hele! Eksikli, bir başına dağlar gibi ulu evlatlar yetiştirdi ama o dağların karlı suyundan içemiyor, ciğerini soğutamıyor. O, evlatlarını insan içine katmayı bildi de, oğulları analarını insan içine çıkartmaya utanıyor," diye atıp tutmaya başladılar.

Onun bu durumuna en çok üzülen de Muteber’di. “Biçare!” dedi. "Çok yokuşlar tırmandı. Çok yamaçlar tuttu. İnişi hiç olmadı. Bunca acıya katlandı da eline ne geçti sanki? Huzura mı kavuştu? Bin bir türlü eziyetle boğuşmak zorunda kaldı. İçi oldu bir yangın yeri. Acıların adları, adresleri değişti, o değişmedi.” Ama Anaca’nın karşısına geçip yüzüne, “Sana ne oldu böyle?” demedi. Onun yaralarını deşmek istemedi.

Bir gün, kadın kadına baş başa kaldıklarında, Anaca Muteber’e dönüp “Bak hele kızımız,” diye seslendi. “Hani yıllar önce bana söylediklerin vardı ya! Onların hepsi doğruydu. Haklıydın sen, ama alacağın yoktu. Neden dersen, ben anaydım. Acı olmadan doğum olmayacağını bilirdim. Katlanmayı ta o günlerde öğrendim. Şimdi ise onun ceremesini çekiyorum işte.”

İkisinin gözlerinden de yaşlar indi. O günden sonrası, Anaca’nın yıkılışı oldu. Yaz ortasında kışı, gün ortasında karanlığı yaşadı; yaşlılık ve kimsesizlikle cebelleşti. Ama Cemil ve Ünsal'ı dilinden hiç düşürmedi. Zaman zaman, "İnsan kocayınca kendine de yakınla-

rına da yük oluyor," diye yükünü hafifletmeye çalışsa da eline bir şey geçmedi. Gün günü aratırcasına çöktü. Duvarları bel vermeye başlayan bir göz odasında, içi buruk, gönlü inik, bir başına kalakaldı.

Yorulmuştu besbelli. Ve vefakâr döşeğine tutsak düştü. Yata yata her yanında yaralar oluştu. Ölümcül bir sessiz âlemin dayanılmaz baskısıydı dört bir yanını kuşatan. Gündüzlerde içini gece, gecelerde yalnızlık yapan; iştahtan düşüren, yemeden içmeden kesen…

Oğullarının ara sıra gönderdikleri

beş on kuruş da işe yaramadı. Gönlünün sarayı yıkılmıştı bir kez. Omuzları çöktü, beli kamburlaştı, rengi uçup gitti. Sırtını ot yastığa dayadı kaldı. "Bir can için kimseye minnet etmem!" dese de, bakışlarına bir garip gölge düştü. Olduğu yere yığılıp kaldı. Derdi veren Allah, dermanını vermedi.

Kara haber duyulur duyulmaz, kasabalılar tez derlenip toparlandılar. Hemencecik Anaca'nın tek göz odasına doluştular. Ürkünç hıçkırıklar saldılar. Saç yoldular, diz dövdüler. Onun adına, onun sözcükleriyle ağıda oturdular. "Demir olsam çürürdüm, ana oldum dayandım. Ya ben ağlamayım da kimler ağlasın, Yaralı gönlümü kimler eğlesin ..." diye sevenlerinin dertlerini depreştirdiler. Bu ağıtları, kimi komşuların, "Yüklerini yükseklere yığmış, gönül alçaklıklarını dünde unutmuş anlı şanlı, çatık kaşlı," dedikleri oğulları da dinledi. O dünya güzeli özveri anıtı anayı, bilinmedik insanlar yıkayıp temizlediler; bir daha yıkanmayacak. Adı sanı duyulmayan birkaç seveni, bir araya gelip düzgünce kefenlediler, bir daha kefenlenmeyecek. Ondan sonra da iki oğluna sordular: "Ananızın yüzünü son kez görmek istiyor musunuz?"

O anda, yan komşuları Mine Hala'nın sesi duyuldu: "Ne yüzle açacaklarmış o örtüyü. Onu bu haliyle görmeye ölüm bile utanır ki. Dirisini hiçe sayıp ölüsünü gömmeye gelenlerin, evlat bile olsalar, kayıtlarını insanlık defterinden silmek gerekir. Bunların yaptıklarını mahallenin delisi Veli yapsa, 'O bir deli, ne yapsa yeri!' der geçerdik…"

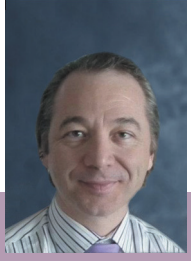
Bu sözlerden yüreklenen Deli Veli, içinin alazını ağzından taşırarak: "Alsınlar, hayrını görsünler analarının!" diye mırıldandı.

"Yeteeer!.." diye bir çığlık koptu o an. "O, değil oğullarının yüzlerine karşı; arkalarından bile böyle konuşulmasını istemezdi."

Herkesin gözü Muteber'e çevrilmişti...•

bekirozgen@butundunya.com.tr

Altan Alkan

Dünyadan yurttan ilginç olaylar minik haberler

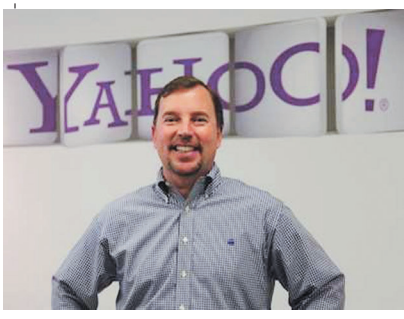
İngilizler peynirleri için marş hazırlıyor.

İngiliz müzisyenlerden ülkenin en popüler peyniri çedar için bir milli marş yazmaları istendi. İngiliz Peynir Heyeti (BCB) "Tanrı Kraliçe'yi korusun" ya da "Şan ve Umut diyarı" gibi İngiltere'nin bilinen marşlarının müzikleri üzerine orijinal sözler yazarak bir peynir marşı yaratmak istiyor. Şarkı sözleri için ulusal düzeyde bir yarışma düzenlenecek. Elemeleri geçen marşlar Peynir Heyeti'nin internet sitesinde yayımlanacak ve kazanan marşa halkın oyları ile karar verilecek. BCB Başkanı Nigel White "İngiltere adı bilinmeyen 700'den fazla peynir üretiyor ancak tüm dünya çedar'ın ne olduğunu biliyor ve çedar İngiltere'nin en sevilen peyniri" dedi. Darısı Kars kaşarının başına!

Yahoo'nun CEO'su istifa etti.

Hakkında özgeçmişindeki bilgisayar mühendisliği eğitiminin sahte olduğu suçlamaları bulunan Yahoo'nun CEO'su Scott Thompson istifa etti. California'lı şirket haberi doğruladı. Yahoo'dan yapılan açıklamada, Scott Thompson'ın

şirketten ayrıldığı, Thompson'ın yerine geçici üst yönetici olarak Küresel Medya Başkanı Ross Levinsohn'un, yönetim kurulu başkanı olarak da Fred Amoroso'nun atandığı belirtildi.
Yahoo'nun aynı zamanda Thompson'ın hatasını ortaya çıkarmış olan aktivist ortaklarından Daniel Loeb ile de ateşkes yaptığı belirtildi.
Fred Amoroso, Thompson'un öz geçmişinde sahte bir bilgisayar bilimi derecesinin bulunduğu suçlamalarıyla ilgili soruşturmayı yürüten yönetim kurulu üyesiydi.

Vahşi doğadan farkımız yok

İngiltere'deki Sheffield Üniversitesi tarafından yapılan araştırma, tarım ve tek eşliliğe geçtikten sonra evrim sürecini tamamladığına inanılan insan ırkının, modern çağlarda da devinimini sürdürdüğünü ortaya koydu. 1760 ve 1849 arasında doğan yaklaşık 6 bin Finli'nin detaylı kayıtlarını inceleyen bilimciler, insanların da diğer canlı türleri gibi doğal seleksiyona tabi olduğu sonucuna vardı. Yetişkinliğe erişim, ekonomik statü, çiftleşme başarısı ve üreme gibi dört ana faktörü analiz eden araştırmacılar, söz konusu insanların doğal seleksiyon imkânlarının vahşi doğada yaşayan canlılarla aynı düzeyde olduğunu belirtti.
Dr. Virpi Lummaa, "Muhtemelen evrim devam ediyor, insanoğlu doğal ve cinsel seleksiyondan etkileniyor" dedi.
Darwin'in kulakları çınlasın.

Tuvalette 2 sinekten fazlasına izin yok!

Çin'in başkenti Pekin'de, belediye tarafından kent genelinde hijyen kurallarına daha fazla dikkat edilmesi amacıyla yayımlanan bir talimatta, umumi tuvaletlerde ikiden fazla sinek bulunamayacağı bildirildi. Kararlaştırılan

diğer normlar arasında, tuvaletlerde idrar veya su toplanmaması, çöp kutularının taşmaması da bulunuyor. Çin 2008 Olimpiyat Oyunları öncesinde de umumi tuvaletlerin hijyenik koşullarını iyileştirmişti. Talimatta, kurallara uymayanlara verilecek cezalara ilişkin herhangi bir bilgi ise yer almadı. Herşey tamam da sinekleri kim sayacak, kaydı nasıl tutulacak?

Uyuyarak kilo verin.

Binden fazla ikiz deneği analiz eden ABD'nin Washington Üniversitesi araştırmacıları, fazla uyumaya eğilimli kişilerin, aşırı kilolardan kurtulmasının daha kolay olabileceği sonucuna vardı. Bilim insanları, uykunun kilo vermeye katkı sağlayabilmesi için,

dokuz saat ve üzerine çıkması gerektiğini savunuyor. "Sleep" dergisinde yayımlanan araştırmanın başındaki Dr. Nathaniel Watson, "Sonuç gösteriyor ki az uyumak, obeziteye neden olabilecek genlerin etkisini artırıyor" dedi. Tembeller için bir bahane daha; rejimdeyim, lütfen uyandırmayın!

Yeni Maya takvimi

Maya uygarlığına ait Xultun harabelerinde çalışan Arkeologlar bilinen en eski Maya takvimini bulduklarını açıkladılar. Guatemala'daki kazı bölgesinde Mayalara ait duvar resimleri de ilk defa bulundu. Science dergisine göre bulunan takvim 9. yüzyıla ait. Bu, takvimi şimdiye kadar bulunanların en eskisi yapıyor. Maya takvimleri 2012'de dünyanın sonunun geleceğini söyledikleri iddiaları nedeniyle bu sene bir çok tartışmaya konu olmuştu. Maya uygarlığına ait bir çok eser hâlâ gün ışığına çıkartılmayı bekliyor. Arkeologlar 30 km karelik alanda 35 metrelik bir piramit ve binlerce farklı yapı buldu. 2010 yılında Dr. Saturno' nun öğrencilerinden biri gün ışığına çıkarılan takvimi keşfetti. Şu anda Boston Üniversitesi'nde çalışan Dr. Saturno bulguların sadece 1 metre derinlikte olduklarını ancak çok iyi bir şekilde korunduklarını söyledi. Keşfedilen takvim bugünden 7 bin yıl sonrasına kadar devam ediyor.
7 bin yıl daha rahatız demek ki !

İlginç özelleştirme

Kanada 'da mahkûmlar, kaldıkları koğuş ya da hücre, yedikleri yemek ve giydikleri kıyafetler ve diğer ihtiyaçları için para ödeyecek. Kanada Halk Güvenliği Bakanı Vic Toews, "Corcan" adlı proje ile 1.7 milyon dolar tasarruf edileceğini söyledi. •

altanalkan@butundunya.com.tr

TIP DÜNYASINDAN KISA KISA

Prof. Dr. Yürük İyriboz

Flavononlar

Turunçgillerde, sebzelerde, kırmızı şarapta ve koyu çikolatada bulunan flavononlar *(suda çözünen bileşikler)* inme riskini çok düşürür.

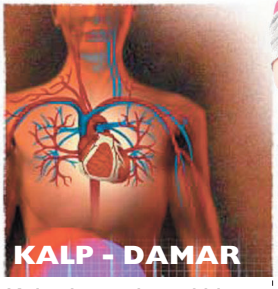
Zeytin yağı tüketimi ve yoğun fiziksel faaliyet inme ve erken bunama olasılığını çok azaltır.

AGRESİF GENÇ

Arkadaşlarına olumsuz davranış sergileyen gençlerde ileri yaşlarda sigara, alkol, uyuşturucu kullanımı daha yaygındır.

KALP - DAMAR

Kalp damar hastalıkları genellikle babadan çocuklara geçen genetik özellikli rahatsızlıklardır.

YAŞLILIKTA KİLO

Seksenli yaşlara ulaşabilen şişman insanlar daha da uzun ömürlü olmaktadır.

Antibiyotik

Virüslerin neden olduğu sinüs enfeksiyonlarında antibiyotikler etkisizdir.

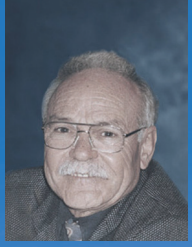

Gazoz ve kolalı içecekleri aşırı tüketmek astım gibi akciğer sorunlarına yol açar.

Günde 3-4 fincan kahve veya çay inme riskini %20 azaltır.

Muzaffer İzgü

Haydi Kuşlar Kuşadası'na

Benim anneannem Kuşadası'nda oturur. Annemin çocukluğu ve gençliği hep Kuşadası'nda geçmiş. Küçücük bir evi var anneannemin. Nerede mi? Söyleyeceğim...

Anneannemin evi apartman dairesi değildir ama biz anneannemin o sevimli avlu kapısını açmak için tastamam yirmi iki merdiven çıkarız. Bildiniz, tepede, Atatepe'de... Hani Atatürk'ün kocaman bir yontusu var ya, işte o tepede. Hele bir de anneannemin evinin damına çıktım mıydı Atatürk'le birlikte denize bakarız. En çok da Güvercinada'ya, iskeleye. Bir avuç buğdayla dama çıktığım günler Güvercinada'nın kuşları bile gelirler yanıma.

Bilmem, belki de tanırlar çok uzakta "Haydi Pelin'le Berk gelmişler, bize yem verecekler, uçalım" derler.

Serperiz buğdayı dama, gülüşerek yerler, güvercinler, serçeler, sakalar, kuyrukkaldıranlar. Evet evet gülerler. Kuşadası'nın kuşları gülerler. Onların gülüşlerini biz Berk'le duyarız. En çok gülenin önüne biraz daha yem atarız. Bu kez ötekiler de kahkahalarını atarlar... Damın üzerinde kuşların düğünü olur, hangisi gelin, hangisi güveyi bilemeyiz. Yem bitince öyle bir uçar giderler ki, bizi de kuş sanırlar. Fısıldarlar:

"Haydi siz de bizimle birlikte gelin Güvercinada'ya..."

Hıh, benle Berk uçacakmışız. Biz nasıl uçalım? Yani bizi kanadınızın bir yanına alıp oraya dek uçuramaz mısınız?

Ben de gülerim. Berk de güler. Ama onlara söz veririz.

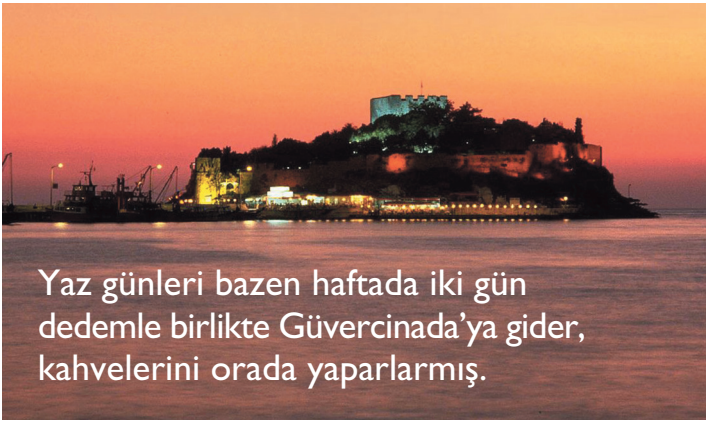
"Mutlaka adanıza geleceğiz, deriz. Size konuk olacağız, deriz. Peki siz bize ne sunacaksınız?"

Berk aranır, kuşların bize ne sunacağını düşünür. "Kiraz der, kayısı der, şeftali der..."

Oysa ki biz yine onlara yiyecek birşeyler götürürüz. Anneannem bizi mutlaka Güvercinada'ya götürür, hem de sık sık. Niçin mi? Yok canım, aslında bizim için gittiğini söyler ama biz kardeşimle biliriz. Bize tost hazırlar, sucuklu, salatalık turşulu. Turşuyu da anneannem kendisi yapar. Bir şişe de limonata alır yanına kendi yaptığı... Pekiyi kendisi için birşey almaz mı? Hiç almaz olur mu? Termos niçin duruyor ocağın yanında? Anneannem kendine orta şekerli kahve hazırlıyor. Güneş batarken mutlaka

kahve içmek için gerekliymiş ve güneşin batışını Güvercinada'dan izlemek gerekliymiş. Yaz günleri bazen haftada iki gün dedemle birlikte Güvercinada'ya gider, kahvelerini orada yaparlarmış. Küçücük ispirto ocaklarını yanlarına alır, güneş kızıla bürününce anneannem kahveyi yapmaya başlarmış. Tam güneş suyu öpeceği zaman anneannem dedemin eline kahvesini tutuştururmuş.

Yaz günleri bazen haftada iki gün dedemle birlikte Güvercinada'ya gider, kahvelerini orada yaparlarmış.

"Bir o yapardı kahveyi çocuklar, bir de ben. Rahmetli deden hiç hak geçirmedi. Çünkü güneş bizim kahvemizi beklemezdi ki. Hem biliyor musunuz çocuklar. Güneş batarken gülümsemiyor. "Kuşadası'nda gülümsüyor..."

Sanki yorulmuş da bir an önce dinlenmek için kendini sulara atmaya hazırlamış gibi acele eder güneş. Ama tam denize ulaştığında kızıl gözlerini diker, Kuşadası'na bakar. Anneannem tam o anda bağırır:

"Bakın bakın, görüyor musunuz, gitmek istemiyor..." der.

Biz o zaman Berk'le birlikte durmadan "Gel, gel" işareti yaparız gelmeyeceğini bildiğimiz halde:

"Dön gel güneş, dön gel" diye bağırırız.

"Gelecek, der anneannem, ama yarın sabah..."

Ondan sonra anneannemden güneşin nasıl doğduğunu izleriz... "Pilav Dağı'nın ardından bir çıkar ki gelin tacı giymiş bir genç kız gibi..."

Çok üsteler, bizi erkenden uyandırmak için, bazen yalvarır:

"Ne olur çocuklar, bir kez uyanın da güneşin doğuşunu görün. Kuşların bayramı asıl o saat."

Ah bir uyanabilsek ama uyanamayız ki... "Bir uyansanız çocuklar o kokuyu duysanız..."

Ben bilirim o kokuyu. Güneş ışığının önüne katar o kokuyu bize dek

Ben bilirim o kokuyu. Güneş ışığının önüne katar o kokuyu bize dek getirir. Kekiklere göz atıp onların saçlarını okşayıncaya ilk ışıklar, kekiğin kokusunu burnumuza dek getirir.

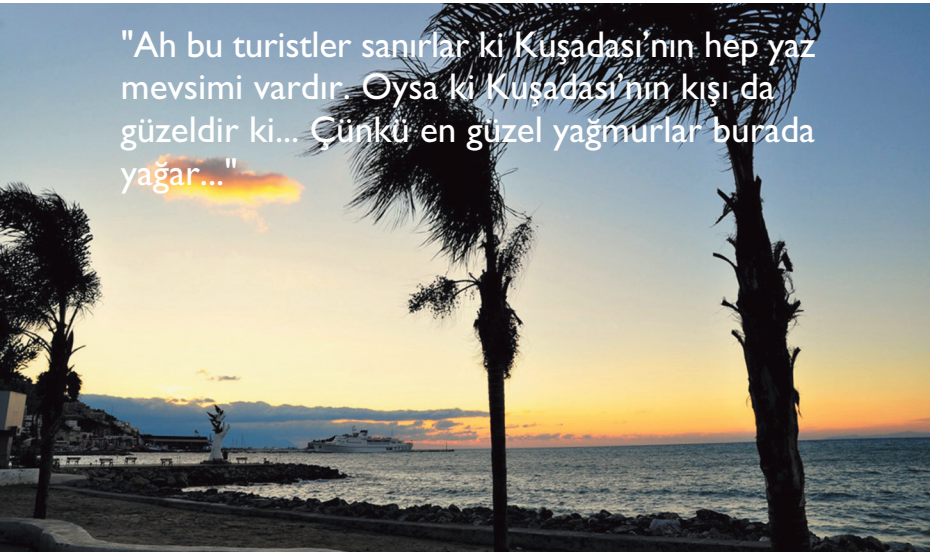
getirir. Kekiklere göz atıp onların saçlarını okşayınca ilk ışıklar, kekiğin kokusunu burnumuza dek getirir. Bir de bu koku karganla buluşmuşsa yolda... Karganla kekik lavanta olur burnumuzda.

Ben o kokuyu bilirim. Babam gece yola çıkar, serinlikte gidelim diye... Bu kokuyla anlarım Kuşadası'na yaklaştığımızı. Arabanın açık camından bu koku burnuma dolunca bir gözlerimi açarım ki, babam Atatürk yolunun virajlarını dönüyor... Ne çok sabırsızlanırım o zaman... Kuşadası göründüğünde babam hiç konuşmaz. Salt parmağıyla gösterir, ve dudaklarından bir ezgi dökülür. Hayır hayır, yolun bittiğinin sevinci değildir bu. Babam da Kuşadası'nı çok sever. Ya annemin heyecanı...

Bize hep Kuşadası'ndaki çocukluğumu anlatır. O limanın karşısındaki incecik yolu, okuduğu Mahmut Esat Bozkurt İlkokulu'nu, geceleri bu okulun kanepelerine oturup, gelen geçen turistleri izlediklerini, açık hava sinemalarını, bu yolun ilk dönemecindeki plajı, bir de Topyatağı'nın papatyalarını, lalelerini, nergislerini... İlle de nergislerini...

"Koyungözü nergislerdi. Kışın ortasında bize baharı müjdelerlerdi..." Anneannem dünyanın en güzel güneşin batışının Kuşadası'nda olduğunu söyler, annem de yağmurları anlatır bize.

"Ah bu turistler sanırlar ki Kuşadası'nın hep yaz mevsimi vardır. Oysa ki Kuşadası'nın kışı da güzeldir ki... Çünkü en güzel yağmurlar burada yağar... Soğan Dağı'nın tepesindeki kara bulutla körfezin ak bulutu el sıkıştılar mıydı, sjz görün o zaman yağmuru. İnci inci yağar... Oh bir de hoş

olur ki yağmurda yürümesi...”

Arkadaşlarıyla çocukken ıslanıncaya dek yağmurda koştuklarını anlatır bize. Hiç kışın Kuşadası’nı görmedik. Ama ne otlar gördük, ne otlar gördük. Hem de bunlar yenen otlar. Anneannem hepsini bilir, eline bir bıçak bir torba aldı mıydı haydi bakalım tepelere... Anneannem ot toplar, turpotu, radike, ebegümeci, ısırgan. Daha neler neler. Onları karıştırıp bir börek yapar ki parmaklarınızı yersiniz. İşte o zaman benim bir iştahım açılır, bir iştahım açılır. Börek, zeytin zeytin kokar, parmaklarım kesik...

Yoo yoo parmağımı yalayıp yutmadım. Anneannem çökeleğe kesik der de...

Kuşadası’na apak gelir kapkara döneriz. Deniz, kum, güneş. Tuz bizi öyle yakar ki, babamın görev yaptığı yere gittiğimizde bizi kimse tutamaz. Ah ne çok severiz biz iki kardeş Kadınlar Denizi’nde yüzmesini, güneşlenmesini. Ne oyunlar oynarız Berk’le. Yeni edindiğimiz arkadaşlarımızla. Anneannem de durmadan bizi besler. Hele ekmek arası balık yapar ki soğanlı, maydanozlu, umh, umh, bayılırız.

Her yaz aynı kararı veririm, evet, evet. “Büyüyünce kaptan olacağım” derim. Ama hangi geminin kaptanı, o anneannemin evindan baktığımda gördüğüm o kocaman geminin kaptanı. Bir anda anneannemin evi düşlerimde gemi oluverir. Ve ben buyruğu veririm:

“Haydi tam yol ileri!..”

Nereye gidiyoruz? Nereye olacak, çocuklarla buluşmaya. Yunanlı çocuklarla, Mısırlı çocuklarla, İtalyan çocuklarla, İspanyol çocuklarla.

“Siz de gelin kızlar...”

Güney Afrika’ya, Madagaskar’a, Avusturalya’ya, Amerika’ya... Bu gemi çocukların gemisi... Bakın, hepsi aynı dilden, dünyanın dilinden şarkılar söylüyorlar, barış, kardeşlik, dostluk şarkıları...

“Tam yol ileri, dostluğa, barışa, kardeşliğe...”

Sonra, dünyanın bütün kuşlarıyla birlikte buraya döneceğiz... •

muzafferizgu@butundunya.com.tr

65 YIL EVLİLİK

Bir gazeteci yaşlı çifte şöyle sordu:

"65 yıl nasıl bir yastığa baş koydunuz?

Yaşlı kadın şöyle cevap verdi;

"Bizler yırtık elbiselerin yamandığı, söküklerin dikildiği, kırıkların tamir edildiği bir zamanda doğduk.

Giysilerin kullanılıp atıldığı ve yerine yenisinin alındığı bir zamanda değil."

KARINCA ve KOKU

Bir karıncanın koku alma yeteneği en az bir köpeğinki kadar gelişmiştir.

Hapşırınca Herşey Durur

Hapşırdığınızda, kalbiniz de dahil olmak üzere bütün vücut fonksiyonlarınız bir an için durur.

PIRLANTA'NIN SAFLIĞI

Değerli taşların çoğu birkaç elementten oluşur, sadece pırlanta tamamen karbondan oluşur.

Ünlüler diyarı!

Her dört Amerikalıdan biri yaşamında bir kez televizyonda görünüyor.

ATEŞ SINIRI

Bir kişinin yaşayabildiği en yüksek vücut ısısı 46.5 derecedir. Normal değer ise bilindiği gibi 35 – 37'dir.

UZUN DİL ŞAMPİYONU

Bukalemunlarda dil, bedenlerinden iki kat daha uzundur.

EN UZUN SAVAŞ

Tarihteki savaşların en uzunu İngiltere ile Fransa arasında olmuş, tam 115 yıl sürmüştür. (1338-1453)

ÇELİKTEN KULE EYFEL

Eyfel kulesinin yapımında toplam 6400 ton ağırlığında 18.100 adet çelik parçası kullanılmıştır.

Sineğin üreme gücü

Bir çift sineğin nisan ve mayıs aylarında bıraktığı yumurtaların tamamından sinek çıksa idi, dünyayı 14 metre kalınlığında bir sinek tabakası kaplardı..

Bugüne kadar ölçülmüş en büyük buz dağı, 200 mil uzunluğunda ve 60 mil genişliğindedir ve Belçika'dan daha büyük bir yüzölçümüne sahiptir.

Dünyanın en büyük kitabı

İngiltere Kütüphanesi'nde bulunan 350 yıllık Klencke Atlası dünyanın en büyük kitabı sayılıyor. Kitabın yüksekliği 1.78 m, eni, 1.9 m, kalınlığı ise 11 cm.

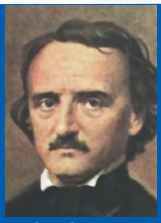

En Büyük Dalga

Bugüne değin kaydedilmiş en yüksek dalga, 1971 yılında Japonyanın İshigaki Adası'nda 85 m olarak saptanmıştır.

Edgar Allan Poe

(1809-1849)

Boston'da dünyaya gelen Poe, küçük yaşta anne ve babasını kaybetmiş, Allan ailesi tarafından evlat edinilmiş, 1815 yılında ailesiyle İngiltere'ye taşınmıştır. Yeniden Amerika'ya dönüp Virginia Üniversitesi'ne kayıt olmuş, eğitimine ancak bir yıl kadar devam edebilmiştir. Bir askeri okula kayıt olan Poe'nin bu süreçte "Tamerlane ve Öteki Şiirler"i, hemen sonrasında da "Al Araf" adlı eseri yayımlanmıştır. Kötü alışkanlıkları nedeniyle, okuldan atılmış ve öğrenim hayatı bitmiştir. Yazarlığı sürdüren Poe The Baltimore Saturday Visitor'ın açtığı yarışmada "MS. Found in a Bottle" adlı öyküsüyle ilk birincilik ödülünü kazanmış, "The Visionary" adlı öyküyle tüm ülkede tanınmıştır. Poe, ilk görüşte aşık olduğu Virginia ile evlendiğinde hayatına huzur gelmiş ancak eşini ince hastalıktan kaybedince yaşamı altüst olmuştur. Eşine olan aşkı için yazdığı birçok eser dünya edebiyatında önemli bir yere sahip olmuştur. Eşinin ölümünden iki yıl sonra 40 yaşında iken Poe da hayata veda etmiştir. Poe, fantastik, gotik polisiyenin fikir babasıdır. **Başlıca yapıtları:** *Annabel Lee, Kuzgun ve Helen'e, Dedektif Auguste Dupin Öyküleri, Oval Portre, Morgue Sokağı Cinayeti, Usher Evinin Çöküşü, Altın Böcek, Kızıl Ölümün Maskesi'dir*

Murphy Yasası

"Yanlış gitme olasılığı olan bir şey, yanlış gider."

Yazan: SEBAHAT ÖNEN

Mühendisler bu sözü çok sever ve Murphy yasası olarak isimlendirirler. Aslında karamsarlıktan doğan ve yine karamsarlıktan beslenen bu yasalar, uzun yıllardır farklı alanlara da girmiş ve karşılaşılan bu tür durumlarda yasaya yeni maddeler eklenmiştir.

Hayatımızın bazı anları, olmaması gerekenleri mecburen yaşamakla veya bu duruma bir anlam vermekle geçer. Çoğunluğu Murphy yasaları olarak bilinen, insanoğlunun hayatının büyük bir kısmında yer etmiş, vazgeçilmez yaşanmışlıklar zinciridir.

Bir şeylerin olması için herkes gibi çabalarız. Bu çabayı gösterirken de aklımızın bir köşesi hep "lütfen, bir aksilik olmasın" şeklinde de düşünürüz. Yaydığımız olumsuz enerjinin fazlalığından olsa gerek, işler bir türlü yolunda gitmez. Görünmeyen bir el sürekli engel olur. Ne zaman olumsuzu düşünmekten vazgeçip, her şeyi olduğu gibi kabul edersek, orada olağan sonuç gösterir kendini. Gereken zamandan çok daha sonra olumlu sonuç gerçekleşir. Bu sürede başarısızlığımız çoktan tescil edilmiştir.

Doğru; olması gerekendir. Kaç farklı yol denerseniz deneyin, hep doğruya varmak için yapılır yanlış sonuçlar.

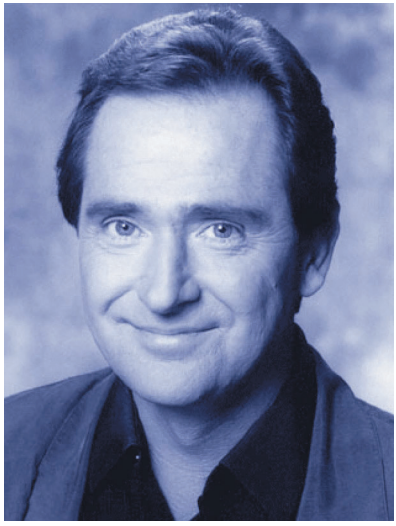
"Ters gidebilecek bir şey mutlaka ters gidecektir. Hatta bu tersliğin en az mümkün göründüğü anda bile..."

Bu tür olumsuzlukların Edward A. Murphy Jr. tarafından fark edilmesi ile de yasalar oluşmuştur.

Edward A. Murphy Jr.
(11 Ocak 1918-7 Temmuz 1990)

Panama kanalı bölgesinde doğan Murphy, ailenin beş çocuğunun en büyüğüdür. New Jersey ' de liseyi bitirdikten sonra ABD Hava Harp Akademisine girmiş 1940' ta mezun olduğu sene ABD ordusuna kabul edilmiştir. Pilot eğitimi almış, II. Dünya Savaşı' nda Hindistan, Çin, Myanmar' da görev yapmıştır. Savaş sonrası ABD Hava Kuvvetlerinde mühendis olan Edward A. Jr. 1949'da roketler üzerine deney yapıp, insan üzerinde ivmelenmenin etkilerini inceleyip, tepkileri ölçülüp değerlendirecektir.

Sensör, bir yapıştırıcı ile vücuda monte ediliyordu. Bu sensörlerin iki takılış şekli vardı ve bunlardan birisi doğru, diğeri yanlış takılış şekliydi.

Edward A. Murphy Jr.

Normal şartlarda ya, bir yanlışlık sonucu yanlış takılır ya da yanlış yapılmaz, doğru takılırdı. Görevlilerden birisi takılması gereken 16 sensörün tamamını da yanlış takmayı başarmış olması Murphy'yi çok kızdırmıştır. Daha önceleri de yaşanan bu tür olayları da not almış, kullandığı bu ve benzeri sözleri derlemiş, daha sonra

kanun olarak nitelendirilecek söylemlerini bir basın toplantısında açıklamıştır. Bir kaç ay içinde 'Murphy Kanunları' üretim sahasında çalışanlar arasında yayılmış ve 1958' de nihayet ünlü Webster sözlüğüne girmiştir. Daha sonraları bilimde, savaşta ve birçok konuda da söylemleri olmuş, sözlükte yerini almıştır. Kendisine ait olmasa da daha sonraki birçok söz ona mal edilmiştir.

Bunlardan büyük çoğunluğu yaşantımızda karşılaştığımız şeylerdir. Bozuk bir makinenin tamircinin çağrıldığı gün tıkır tıkır çalışması, alışveriş sırasında defalarca kontrol etmemize rağmen eve getirdiğimiz üründe arıza çıkması ya da acele bir yere yetişmemiz gerekiyorsa trafikte bulunduğumuz şeridin değil de tercih etmediğimiz diğer şeridin daha hızlı akması işten bile değildir. Bunun bilimsel bir açıklaması olmamasına rağmen çoğumuzun karşılaştığı garip bir şekilde işleyen olaylar silsilesidir.

Murphy Yasaları'n dan bazıları şu şekildedir:

Başarı daima yalnızken gelir, başarısızlık herkesin içinde.

Sen bir yanlış yapana kadar kimse seni dinlemiyordur.

Yere düşürdüğünüz pazar çantası, daima içinde yumurta olan çantadır.

Düşünmekten bıkılınca varılan yere sonuç derler.

Sınava girmeden önce notlarına bakarsan en önemli yerlerin en oku-naksız yerler olduğunu görürsün.

Tecrübe ihtiyacınız geçtikten sonra edinilir.

Her iş düşündüğünüzden daha uzun sürer.

Bir işi zor yoluyla yapmak uzun vadede daha kolaydır.

Araştırmalar her zaman kendi kuramınızı desteklemek içindir, eğer yeteri kadar yaparsanız.

Üstleriniz her zaman sizden daha iyi olduğunu düşünürler, ortalamalarına rağmen.

Eğer ikna edemiyorsan, kafa karıştır.

Eğer işler yolunda gidiyorsa, dikkat et.

İki nokta arasındaki en kısa yol üzerinde genellikle çalışma vardır.

Her organizasyonda her işten anlayan en az bir kişi bulunur. Bu kişi ya işten atılmalı ya da ne olursa olsun önüne engel çıkartılmalıdır.

Hiç bir şeyi kesemeyecek kadar kör olan bir bıçak sıra parmağınıza gelince jilet gibi olur.

Elleriniz aşırı derece kirlendiğinde, burnunuz kaşınır.

Kötü hava tahminleri iyi tahminlerden daha sık doğru çıkar.

Aramaya başlanacak ilk yer, bulunacağı ümit edilen son yerdir.

Sürücü tarafının cam sileceği her zaman önce incelir ve bozulur.

Şeridi değiştirdiğiniz anda, eski şeridinizdeki arabalar hızlanır.

Kötü traş edilmiş saç, daha geç uzar.

Bir işte hata bulup düzelttiğinizde çok geçmeden onun bir hata olmadığını anlarsınız. •

Yücel Aksoy

Jean Baptiste Lully

Orkestra Şefinin Trajik Ölümü

Sonu ölümle biten meslek kazalarını sık olmasa da duyarız, okuruz. Örneğin inşaatta çalışan biri iskeleden düşebilir, elektrikçiyi cereyan çarpabilir, doktor hastasından mikrop kapabilir v.s... Bir orkestra şefinin meslek kazası sonucu ölümü ise hayli düşündürücü olsa gerek. İlk anda akla gelen, sahneden düşmesi olacaktır; ama değil...

Bu şanssız orkestra şefinin adı Jean Baptiste Lully. 28 Kasım 1632'de İtalya'nın Floransa kentinde doğdu. Pek fazla eğitim almadı, ama üstün yeteneğiyle kendi kendini yetiştirdi. Gitar ve keman çalmayı ve de bale yapmayı kendi kendine öğrendi. 1646 yılında Fransız "Guise Dükü"'nün oğlu tarafından Fransa'ya götürüldü ve "Montpensiere Düşesi Anne Marie Louise d'Orléans"'ın yanına önce hizmetkâr olarak girdi. Sonra da ona İtalyanca dersleri vermeye başladı. Bu arada da Paris'te Nicolas Métru adlı müzisyenden muzik teorisi dersleri alarak sanatını geliştirdi. 20 yaşına geldiğinde mükemmel bir besteci, kemancı ve balet olmuştu.

Fransa Kralı 14. Lui

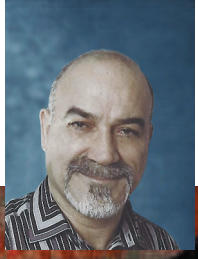
1652de Fransa Kralı XIV. Louis'nin emrinde Versay Sarayı'nda çalışmaya başladı. Bir yıl sonra da, saray orkestrasına şef olarak atandı. 1650'li ve 1660'lı yıllarda Kral için birçok eserin müzik, dans ve koreografilerini hazırladı. Balelerde aynı zamanda baş balet olarak görev aldı. 1661de Fransız vatandaşlığına geçti.

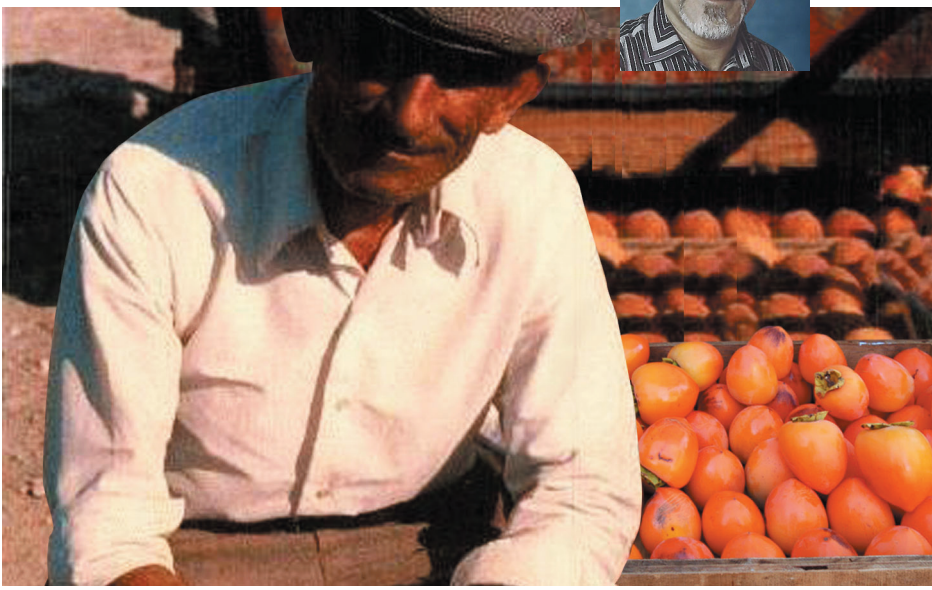
1686 sonlarına doğru Fransa Kralı hastalanmıştı ve iyileştiği zaman bunu kutlamak için Lully'den bir konser hazırlamasını istedi. Bu konser 8 Ocak 1687'de verildi. Lully de orkestra şefliğini yapmaktaydı. O zamanlar orkestra şefleri orkestrayı yönetmek için uzunca bir asa kullanır ve bu asayı yere vurarak orkestrayı yönetirlerdi.

İşte Lully de 8 Ocak 1687 gecesi, orkestrayı idare ederken, bu büyük asayı kazayla ayak başparmağına vurdu. Canı çok yanmasına karşın konseri başarıyla tamamladı. Ama bu darbe ile ortaya çıkan yara, kısa zamanda büyüyerek abseye dönüştü. Yara enfekte olmuştu. Tedavi, kesinlikle ayak başparmağının kesilmesiydi, ancak Lully buna izin vermedi. Enfeksiyon kısa zamanda kangren oldu. Artık, sadece parmağın kesilmesi, ayağın kurtulması için yeterli değildi; ayağın kesilmesi gerekiyordu ki Lully bunu da kabul etmedi. Sonunda bu şanssız orkestra şefi 22 Mart 1687 de, yaranın neden olduğu septisemi (kana mikrop ve zehirli madde karışması) sonucu hayata gözlerini yumdu. •

yucelaksoy@butundunya.com.tr

Mehmet Ünver

Hurmacıların Kaderi

Ortaokul yıllarımızda her sonbahar seyyar tezgâhına doldurduğu ağız sulandırıcı hurmalarla okulumuzun kapısına gelen bir hurmacı vardı.

Hani şu Kasım ayı başlarından itibaren albenili görüntüleriyle sonlarına yetiştiğimiz İstanbul bostanlarının cazibe unsuru olan turuncu renkli meyvesi. Muhitimizin bostanı, mezarlıktaki servi ağaçlarının oluşturduğu koyu yeşil fonu arkasına aldığı için dallardaki göz alıcı hurmalar, yağlı boya bir tabloya canlılık katan tezat renkler gibi uzaktan bakanların bile dikkatini çekerdi. O iştah açıcı meyveleri seyyar tezgâhına doldurup satmak için okulun kapısına kadar getiren adamın aklından hep şüphe ederdim. Çünkü paydos zili çaldığında arı kovanından

Arı kovanından çıkar gibi ana kapıdan fırlayan yüzlerce öğrenci ilk iş olarak tezgâhına hücum ederdi...

Akın akın gelen saldırılar sonucu itinayla dizilmiş yüzlerce hurma kapanın elinde kalır, buna karşılık sadece birkaç öğrenci aldığının parasını öderdi.

çıkar gibi ana kapıdan fırlayan yüzlerce öğrenci ilk iş olarak tezgâhına hücum eder ve çılgınca bir yağma başlardı. Akın akın gelen saldırılar sonucu itinayla dizilmiş yüzlerce hurma kapanın elinde kalır, buna karşılık sadece birkaç öğrenci aldığının parasını öderdi. Geri kalanıysa yağma ganimeti olarak kız, erkek ayırmadan öğrencilerin kazanç hanesine yazılırdı. Hurmacının yağmadan korumak için tezgâhtaki mallarının üstüne kapanışını, "yapmayın, etmeyin" diye yalvarışını, buna karşın kaçınılmaz sondan kurtulamayışını dün gibi anımsıyorum. Hemen her gün aynı olay tekrarlanırdı. Paydos ziliyle birlikte yangından kaçar gibi okuldan fırlayan öğrencilerin en büyük keyfiydi o hurmaları yağmalamak. Tezgâhtan uçup giden yüze yakın hurmaya karşılık avucuna bırakılan birkaç kuruş paraya yaşlı gözlerle bakan hurmacıysa bütün bu olanlardan sonra ne yapardı biliyor musunuz? İnanmayacaksınız ama ertesi gün yine seyyar arabasını hurmalarla doldurup okulun kapısına gelir, öğrenciler yine akın akın saldırır, üç beş namuslu dı-

şında kimse tezgâhtan kapıp götürdüğünün parasını ödemezdi. Adama acımamıza karşın her gün aynı hataya düşmesini şaşkınlıkla karşılardık.

O sonbahar hep geldi hurmacı ve hep yağmalandı. Bizse, annemizin okuyabilmemiz uğruna çektiği çileleri unutmuş, yaşadığımız her günün keyfini dolu dolu çıkartmak uğruna derslere boş vermiştik. O amaçla gün geldi okuldan kaçtık, gün geldi paydostan sonra arkadaşlarımızla sokaklarda, sahil boylarında sürtüp evin yolunu ancak gece yarısı bulabildik.

Sonuç: İlk yarı karnelerimizde kardeşimin sekiz, benimse altı zayıfım vardı. İkinci yarı aklımız başımıza gelip toparlandık. Annemize verdiğimiz sözün gereği olarak yılsonunda diğer dersleri kurtardığımız halde matematikten bütünlemeye kaldık. Tüm yaz tatilimiz mahvolmuştu. Oysa arkadaşlarımızla gizlice Hayırsız Ada'ya gidip sonbahara kadar orada kamp kurmayı düşlemiştik.

Derken hiç beklenmedik bir gelişme yaşandı ve enstitüyü bitiren ablam taşrada bir köy ilkokuluna öğretmen olarak atandı. Ailecek Anadolu'ya göç edecektik. Açıkça söylemek gerekirse, annemizin çalıştığı işten çıkıp bizimle köye gelecek oluşu uzun süredir içimizi kemiren vicdan azabının yüreğimizde yarattığı ağırlığı bir nebze olsun azaltıyordu. Artık üç kuruş kazanmak için sabahın körlerinde işe gitmek zorunda kalmayacak, bir dağ köyünde de olsa evinin kadını olacaktı. Bu da, hâlâ büyük bir sorumsuzlukla sürdürdüğümüz müsrifliğimiz karşısında vicdanımızı rahatlatacak bir bahane yaratmıştı.

En azından artık canını dişine takıp el kapılarında çalışan bir annenin değil, hanım hanımcık evinde oturan bir annenin hayırsız, tembel evlatları olacağımız için vicdan konusunda fazla kaygılanmayacaktık. Yani bildiğimiz gibi yapmaya devam edecektik.

Sonuç olarak kentten köye göçümüz kaçınılmazdı. Bir sabah, çocukluğumuzu yaşadığımız evin kapısını çekip, yola düzüldük. İstanbul'dan ayrılışımız, gecenin bir yarısı indiğimiz el ayak çekilmiş ücra kasabada bulduğumuz at arabasıyla kilometrelerce uzaktaki köye gidişimiz, elektrik ve şebeke suyu olmayan o küçücük yerleşimde acaba içinden ışıl ışıl bir Boğaz vapuru çıkar mı diye geceler boyu boş bir umutla koyu karanlığa bakışımız belleğime kazınmış...

Asıl acı sürprizse; köyde ortaokul olmadığı için her gün sabah ezanından çok önce kalkıp en az iki saat uzaklıktaki kasabaya yürümek zorunda oluşumuzdu. Yolun uzunluğundan çok sabahın kör karanlığında ahalinin her gece cinler, şeytanlar ve daha akla hayale gelmez bin bir türlü ürkünç varlıkla karşılaştığını söylediği bir güzergâhtan geçmek zorunda oluşumuz bizi korkutuyordu. Köyün yosun tutmuş, gri taşlarla çevrili mezarlığı da aynı güzergâh üzerindeydi. Evimize hoş geldiniz demek için uğrayan komşuların ağız birliği etmişçesine anlattıklarına göre; o mezarlarda geceleri ortalıkta dolaşan cinlere, şeytanlara çarpılıp

Mezarların arasından geçerken korkudan gümbürdeyen yüreğimizin sesini duymamak için kardeşimle bağıra bağıra şarkılar söylüyorduk.

Uzun ve korkulu bir yürüyüşten sonra köpek havlamaları eşliğinde girdiğimiz köyde çoktan el ayak çekilmiş olurdu.

feci şekilde ölen ya da intihar eden zavallılar yatıyorlardı. Okula gitmek üzere insanı yutacakmış gibi görünen o karanlık patikada yürümeye başladığımız gün on iki yaşında bir çocuktum. Mezarların arasından geçerken korkudan patlayacakmış gibi gümbürdeyen yüreğimizin sesini duymamak için kardeşimle bağıra bağıra şarkılar söylüyorduk. Annemiz bizden önce kalkıp, onca yol yürüyeceksiniz, zafiyet geçirirsiniz diyerek kahvaltı yerine akşamdan pişirdiği salçalı etleri ısıtıp zorla yedirmişti. O günden başlayarak da her sabah ballı ekmekleri, yağlı manda peynirlerini ağzımıza tıkıştırmayı bir görev bildi.

Kış akşamları okulun paydos zili çaldığında civardaki evlerine doğru koşar adımlarla uzaklaşan kasabalı öğrencilerin ardından hasetle bakıp ne denli yalnız olduğumuzu bir kez daha anlardık. Onlar sıcacık evlerine vardıklarında biz çamurla kaplı karanlık patikada ilk adımlarımızı atıyor olurduk. Mezarlık civarındaki huzursuz ruhların ve şeytan kayaları civarındaki iblislerin bizi beklediğini bildiğimiz için kasabanın son ışığını ardımızda bırakıp karanlığa karıştığımız an yüreğimiz gümbürdemeye, kaderimize lanet etmeye başlardık. En çok da o an, İstanbul'da okula giderken bindiğimiz belediye otobüslerinin kalabalıklığından şikâyetçi olduğumuz aklımıza gelir acı acı gülümserdik.

Uzun ve korkulu bir yürüyüşten sonra köpek havlamaları eşliğinde girdiğimiz köyde çoktan el ayak çekilmiş olurdu. Köpeklerin bize değil, elle tutulacakmış gibi yoğunlaşmış, ıslak karanlığın içinde algılayamadığımız, görünmez varlıklara havladığını çoktan öğrenmiştik. Bu durum karanlık korkumuzu zapt edilemez hale getiriyordu. O yetmezmiş gibi

pencerelerinden en küçük bir ışığın sızmadığı hanelerin donuk görüntüleri zaten iyice azalmış olan yaşam sevincimizi çamurlu köy yollarına gömüverirdi. Gecenin o saatinde yorgun bedenlerimizde kalan son güç kırıntısıyla yapabileceğimiz çok bir şey yoktu. Adeta yıkılır gibi eve girer, annemizin gazocağında ısıttığı suyla yalandan bir yıkanır, iki lokma bir şey yedikten sonra her geçen gece nefretimizi daha fazla kazanan gaz lambasının ışığında yine yalandan ders çalışıyormuş gibi yaptıktan sonra yataklarımıza baygın düşerdik. Uzak dağ köylerinden katırlarla meyve, sebze getiren pazarcılar alışıldık gürültülerle evimizin karşısındaki köy odasına yerleşirlerken bir süreliğine uyanıp, o insanların karanlıkta geçtikleri sarp yolları gözümüzde canlandırmaya çalışır sonra tekrar uykunun sıcak kollarına düşerdik.

Ne gariptir ki, tıpkı İstanbul'da olduğu gibi bu küçücük köyde de satıcıların getirdiği hurmalar çılgın bir yağmaya kurban gidiyordu. Bunu ilk gördüğümüz gün şaşkınlıktan küçük dilimizi yutacak hallere gelmiştik. Bu kez yağmacılar öğrenci değil, hepsi de çoluk çocuk sahibi olan köy kadınlarıydılar. Katırlara yüklü küfelerdeki hurmaları gözleri dönmüşçesine yağmalamaya çalışmaları bize ister istemez:

"Bu hurma ne bulunmaz bir meyveymiş böyle kapanın elinde kalıyor" dedirtiyordu.

Erken davrananın kazandığı bir savaştı bu. Üstelik galip gelen, İstanbul'daki okulumuzun önünde yaşandığı gibi tezgâhtan bir, iki tane aşırmak yerine hurma dolu küfeyi olduğu gibi sırtlanıp son hızla evine kaçırırdı. Bir seferinde komşu kadınlardan biri küfeler daha katırdan indirilmeden hayvancağızı yularından tutup, sırtındakilerle birlikte kendi ahırlarına kapatmıştı. İşte asıl savaş da böyle durumlarda kopardı. Meyvelerin başına üşüşen kadınlar gereksinimleri kadar almak yerine tamamını kaldırıp götürmek derdine düştüklerinden kimi zaman kavgaya tutuşurlar, çamurların üstünde alt alta, üst üste güreşmeye başlarlardı. Böyle durumlarda bizler de seyrine doyum olmaz bir film izler gibi neşelenirdik. Öyle sanıyorum ki bunu

Bu kez yağmacılar öğrenci değil, hepsi de çoluk çocuk sahibi olan köy kadınlarıydılar.

aslında biraz da tekdüze yaşamlarını renklendirmek için yapıyorlardı. Çünkü bir yandan hurmaları birbirlerinin ellerinden kapmaya çalışırlarken bir yandan da kahkahalar atarak çamurlara yuvarlandıklarını gözlemlemiştik. Dağlı pazarcıların bu durumu istiflerini bile bozmadan ve son derece alışkın bir ifadeyle izlemeleri bizi hep şaşırtmıştır. Hemen önlerinde kıyasıya bir mücadele yaşanırken onlar dudaklarının kıyısına iliştirdikleri sigaralarını tüttürerek uzaklara dalar giderlerdi.

Satışlar parayla değil, karşılığında, verilen hurmaların ağırlığı kadar bulgur, mısır gibi tahıllar alınarak yapılırdı. Belki de bu kolay ödeme şekli kadınlara hurmaların tamamını kapıp kendi evlerine kaçırma ilhamını veriyordu. Sonunda kazanan gecikmeli de olsa bedelini öderdi. Bu ödeme kimi zaman ertesi güne bile sarkabiliyordu. İşin garibi bu durum pazarcıların umurunda bile değildi. O soğukta vıcık vıcık çamurla kaplı meydanın bir köşesine çöküp, karanlık inene kadar ses çıkartmadan beklerlerdi. Ödeme o gün gelmezse yüzlerinde yine aynı suskun ifadeyle hayvanlarını yemleyip köy odasına girerlerdi. Bir süre sonra kerpiç yapının bacasından çıkıp, kuvvetli rüzgârla pencere pervazlarımızdaki çatlaklardan içeri giren yanık reçine kokusu, tabanı kaba keçeyle kaplı köy odasındaki ocağı yaktıklarını anlatırdı bize. Böyle durumlarda çoğunlukla ertesi sabah kapıya bağladıkları katırları göremezdik.

Bunun anlamı; bekledikleri ödemeyi erkenden alıp, biz uyanmadan geldikleri dağ köyüne doğru yola çıkmış olmalarıydı.

O günlerin ardından neredeyse kırk beş yıl geçti. Şimdilerde, sonbahar bahçelerinde, ağırlıklarıyla dallarını yerlere kadar eğmiş hurmalar gördüğümde geçmişe dalar giderim. Gözümün önüne o uzak köyde mezarlığın içinden geçerek yürüdüğümüz karanlık yollar, kış geceleri hiç bıkmadan bilinmez varlıklara havlayan köpekler ve hurmaları küfesiyle kendi evlerine kaçırmaya çalışan kadınların görüntüleri gelir. İstanbul'daki okulun önünde her gün uğradığı yağmadan hiç ders almadan ertesi gün yine hurmalarla dolu tezgâhıyla kapının önüne dayanan satıcıyı ise hiç unutamıyorum. Bence aklından bir zoru vardı garibin.•

mehmetunver@butundunya.com.tr

BEDEVİ

Devesiyle *çölde yürüyen bir bedevi, güçlükle yürüyen, susuzluktan dudakları kurumuş bir adama rastladı. Adam, bedeviden su istedi. Bedevi devesinden inip ona suyundan verdi. Suyu içen adam birden bedeviyi iterek yere düşürdü. Hızla deveye atlayan adam, kaçmaya başladı. Bedevi adamın arkasından bağırdı:*

"Tamam deveyi al git ama ne olur bu olayı kimseye anlatma!.."

Bu isteği tuhaf bulan hırsız, ister istemez geri dönüp baktı "Neden?" diye sordu. Bedevi yanıtladı: "Eğer anlatırsan bu olay her yere yayılır ve insanlar bir daha çölde muhtaç birini gördüklerinde yardım etmezler."

Gönderi: SABRİYE AŞIR

Stradivarius'un Seşsiz sesi

17 ve 18. yüz yıllarda hazırlanmış Stradivarius kemanlarının özgün kalıpları ve fonksiyonları, en iyi keman yapımcıları tarafından bile yüz yıllarca kopyalandı.

Çeviri: SABRİYE AŞIR

Bilim adamları ve müzisyenler de yine benzer şekilde, bu enstrümanlarda kullanılan ahşabın, verilen şekillerinin ve kullanılan verniğin kimyasal içeriği üzerinde çalıştı.

Mora, Minnesota'daki First Light Health System'den Radyolog Steven Sirr ile St. Paul'dan keman imalatçıları Steve Rossow ve John Waddle, bilgisayarlı tomografi verilerine dayanarak, bilgisayar kontrollü bir ahşap düzeneğin verileriyle beslenen bir 'Neo- Strads' yaptılar.

Sirr, 1989'dan bu yana yüzlerce antika keman,

Steve Rossow *(sol başta)*
Steven Sirr *(soldan ikinci)*

viyola ve gitarı elektronik aletlerle taramış amatör bir kemancıydı. Dört yıl önce, 1704'te yapılmış ve Amerikan Araştırma Kütüphanesi tarafından korunan bir Betts Stradivarius'u görüntülemişti.

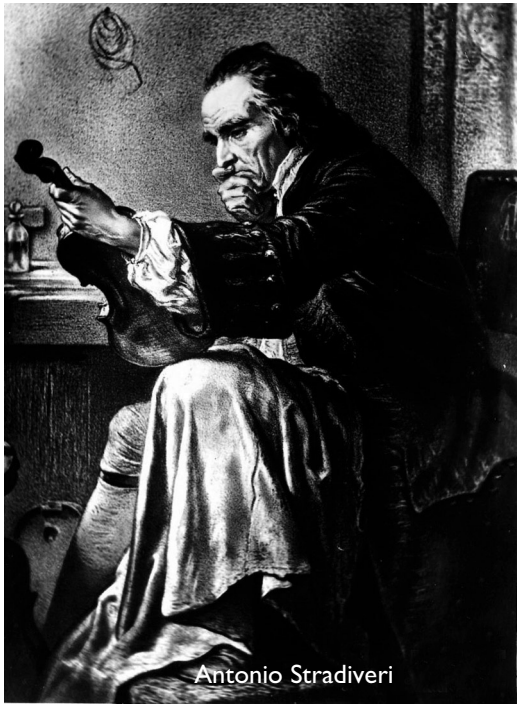
Sirr, "Daha önce hiç kimse (Stradivarius kemanın) iç düzeneğini görmemişti." diyor. Sirr, bilgisayarlı tomografi fotoğraflarından edindiği dijital bilgileri, bilgisayar destekli bir tasarım programıyla kemanın farklı kısımlarındaki; ön, arka ve kıvrık uç bölümlerindeki verileri ayrıştırmaya çalışması

Bilgisayar yardımıyla birebir taklit edilen keman, Stradivaryus kemanın sesini vermedi

için Rossow'a gönderdi. Bilgisayar yazılımı binlerce satır numara bilgisini, ahşabın nasıl oyulması gerektiğini gösterecek, detaylı 3D talimatlara dönüştürdü. Profesyonel kemancılar, bu sonuçlara göre yapılan dört örneği çaldılar ve ton denemeleri yaptılar. Ama bu ucuz taklit nedeniyle herkes hayal kırıklığına uğrayacaktı…

Rossow, bilgisayar oymalı bir keman yapmanın, geleneksel yönteme

Antonio Stradiveri

göre çok daha uzun olduğunu söylüyor. Çünkü bilgisayar oymalı kemanlar el yapımının tersine bir mühendislik ürünü ve parçaların kazınmasıyla montajı da elle yapılmak zorunda.

Rossow, kemanın çıkardığı sesi, kemancının giyimi hatta duygularının bile benzersiz kılabileceğini savunuyor ve, "Kemanın bükülmesine ve deforme olmasına bile neden olabilen yayların gerginliğini dahi seri üretimle sağlayamazsınız." diyor.

Bu nedenle, öyle görünüyor ki Stradivarius'u eşsiz kılan bu özel farklılıklar, gelecek yüz yılları da alt etmeye devam edecek…•

TEMMUZ AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

Satranç Çözümleri

PROBLEM: , B.G. Laws 2 # 1.Af4 Kxe7 2.Vg6+# (1…Kg7 2.Ve6+#, 1…Şf5 2.Vg5+#, 1…Şxe7 2.Ad5+#)

OYUN SONU: Beyaz Kazanır Ivanchuk-Morozevich, 2011 1.Ad3 Şg12.Af2 Şf1 3.Fh2 Şe1 4.Ae4 Şf1 5. Ad2+ Şe1 6.Şe3 Şd1 7.Şd3 Şe1 8.Fg3 Şd1 9.Ac4 Şc1 10.Fh4 Şd1 11.Ab2+ Şc1 12.Şc3 Şb1 13.Şb3 Şc1 14. Fg5+ Şb1 15.Ac4 Şa1 16.Fh6 Şb1 17.Aa3+ Şa1 18.Fg5+#

YANITLAR

1-(d) Öndelik
2-(c) Mahkûmların ayağına vurulan zincir
3-(b) Romalı asker birliği
4-(d) Halat sargısı
5-(a) Otsu bir bitki
6-(a) Resim sanatı
7-(c) Emeksiz sağlanan kazanç
8-(a) İskambil oyunu
9-(b) Çizim, tasarım
10-(d) Saldırgan
11-(c) Gemi yelkenleri
12-(b) Gerçekleşmesi İmkansız düşünce
13-(d) Oturulan uzun sıra
14-(a) Serüven, macera
15-(d) El kürkü

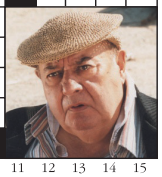
"Bilginizi Denetleyin"

YANITLAR

1-(c) Mahkeme Ressamı
2-(d) D vitamini
3-(c) MMS
4-(b) İtalya
5-(c) Sümerler
6-(b) Galatasaray
7-(a) Enver Sedat
8-(a) Kemal Tahir
9-(b) Robin Hood
10-(b) Edafoloji
11-(a) Saman
12-(a) Barış
13-(d) Sarı
14-(c) Afyon
15-(c) William Shakespeare
16-(d) Nibelungen
17-(a) Merkür
18-(b) Vurun Kahbeye

Kare Bulmaca

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	E	R	O	L	K	A	R	D	E	S	E	C	İ	■	A
2	M	A	L	A	■	K	O	R	D	O	N	■	K	Ü	F
3	İ	S	A	L	E	■	T	■	A	R	A	B	A	N	■
4	N	İ	Y	E	■	H	A	R	T	U	M	■	R	A	S
5	O	M	■	L	E	O	■	O	■	N	E	B	U	L	A
6	N	■	K	İ	M	■	E	B	E	■	L	İ	S	A	N
7	G	A	M	■	E	S	■	O	T	O	■	Z	■	N	T
8	A	■	E	K	L	E	N	T	İ	■	K	A	F	■	O
9	N	A	R	A	■	M	İ	■	L	E	A	R	■	O	R
10	■	K	■	İ	F	A	■	D	E	R	Z	■	A	S	İ
11	İ	R	A	D	■	H	A	■	N	A	M	A	Z	■	N
12	S	E	■	E	G	A	L	E	■	Y	A	B	A	N	İ
13	H	■	L	■	A	T	İ	■	A	C	■	A	M	A	■
14	A	M	O	R	F	■	N	E	■	A	K	N	E	■	O
15	K	İ	P	■	İ	L	A	N	E	N	■	A	T	İ	K
16	P	L	■	A	L	A	Z	■	R	B					
17	A	L	A	N	■	F	İ	L	■	E					
18	Ş	İ	L	E	P	■	K	A	S	R					
19	A	■	A	L	İ	M	■	L	E	K					
20	■	E	K	E	N	E	K	■	L	■					

YARININ BÜYÜKLERİ

Gönderi adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,
Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotografların 150 KB' den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Pınar ve Ömer Arkan, *İstanbul*

Karen Bilge İşçimen, *Ankara*

E.Egesu Zıraman, *İstanbul*

Berrak Albayrak, *Mersin*

Cemrenaz Küçükargün, *Ankara*

Mehmet Arıtürk, *İstanbul*

Nil Şahin, *Ankara*

Özgür Can Kaygısız, *İstanbul*

Eylül Tezler, *Ankara*

Ada Öztürk, *Silifke*

Baha Efe Özyurt, *İstanbul*

Sıla Akgün, *İzmir*

Eda Tek, *İstanbul*

Alya Şen, *Hatay*

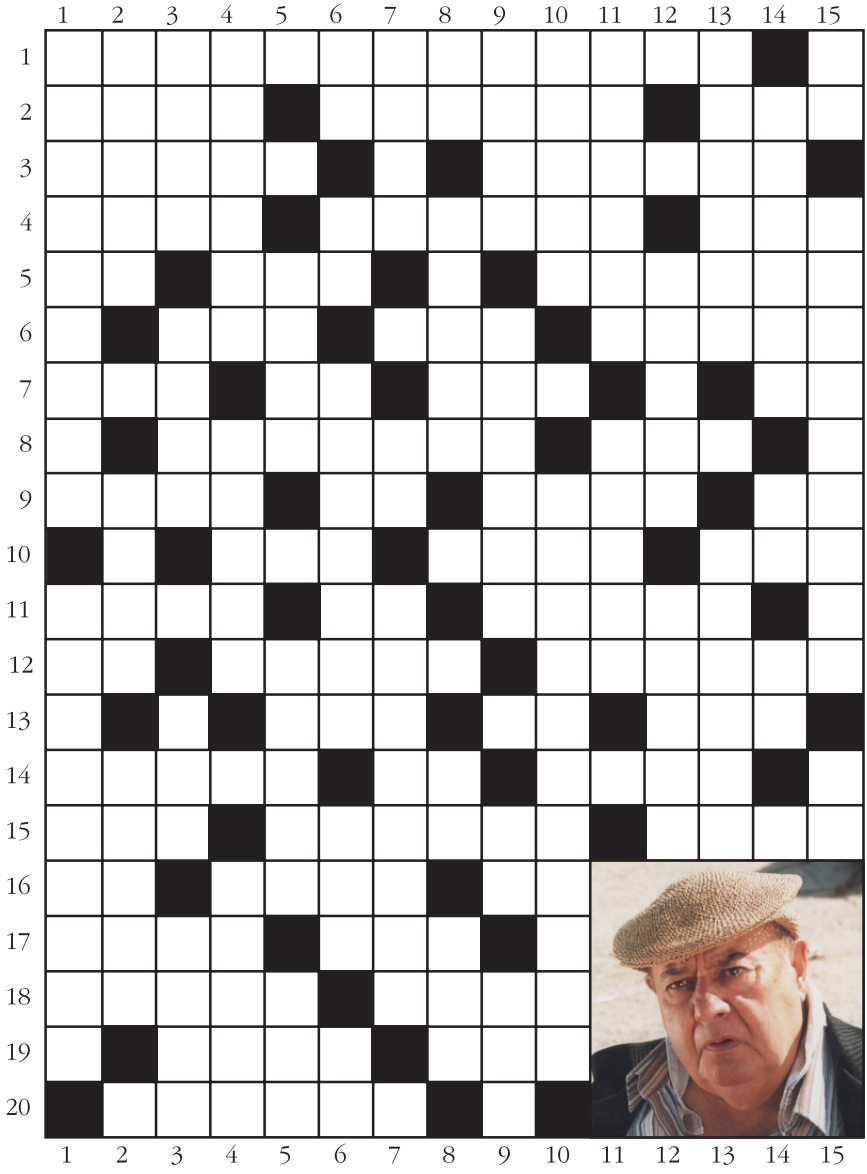
Refik Gök, *Antalya*

Sudenaz Genç, *Trabzon*

Senanur ve Eylül Uzun, *Alanya*

Bulmacanın çözümü 151. sayfadadır.

BULMACA

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1- Geçtiğimiz günlerde yitirdiğimiz fotografta görülen tiyatro ve sinema sanatçımız. **2-** Sıvacı gereci.- İzmir'in bir semti.- Ekmek, peynir gibi organik maddelerin üzerinde, nem ve ısının etkisiyle oluşan, çoğu yeşil renkli mantar. **3-** Eski dilde ulaştırma.- Türk musıkisinde bir makam. **4-** Bir soru sözü.- Afrika'da bir başkent.- Habeş soylusu. **5-** Kemiklerin yuvarlak ucu.- Astrolojide aslan burcuna verilen ad.- Uzayda bulunan gaz bulutsularına verilen isim. **6-** Rudyar Kipling'in bir yapıtı.- Doğum yaptıran kadın.- Konuşma dili. **7-** Müzikte bir do sesinden diğer do sesine kadar olan aralığa verilen ad.- Notada durak işareti.- Önüne geldiği kelimeye 'kendi kendine' anlamı katan yabancı bir ek.- Briçte sanzatunun kısa yazılışı. **8-** İlave.- Masallarda adı geçen efsanevi dağ. **9-** Sarhoş bağırması.-Bir nota.- ' Kral ….' (Sheakespeare'in bir yapıtı).- Müstahkem yer. **10-** Yapma, etme. Duvar taşlarının veya tuğlalarının harçla doldurulup üzerinden mala çekilerek düzeltilen aralığı.- İsyankar. **11-** Gelir.- Kabaca evet.- İslamın beş şartından biri. **12-** Tavlada bir sayı.- Daha önce kırılmış bir rekorun yenilenmesi.- Doğada yaşayan, evcil olmayan hayvan. **13-** Gelecek.- Aktinyumun simgesi.- Gözleri görmeyen. **14-** Biçimsiz.- Neonun simgesi.- Ergenlik sivilcesi. **15-** Sağlam, dayanıklı.- Duyuru yolu ile.- Çevik. **16-** Polonya'nın plaka imi.- Alev.- Rubidyumun simgesi. **17-** ' ….. Parker' (ABD'li yönetmen).- Satrançta bir taş. **18-** Yük gemisi.- Saray, köşk. **19-** Bilim adamı.- Arnavutluk'un para birimi. **20-** Ekim yapmak amacı ile ayrılmış tarla.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- Uzun yıllar Üsküdar Musıki Cemiyetinde başkanlık görevinde bulunmuş olup 1985 yılında yitirdiğimiz bestekarımız.- Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesindeki ünlü saray. **2-** ' Ahmet …' (Cumhuriyet dönemi gazeteci ve yazarımız).- Yabancı bir alan ölçüsü birimi.- Ulusal. **3-** Vaka.- Kamboçya'da yaşayan bir halk.- Yuvarlak ve tombul şekilde olan.- Kur'anda bir sure. **4-** İstanbul'un bir semti.- Kural.- Gemilerde türlü işlerde kullanılan bir tür demir halka. **5-** Gerçekleşmesi uzun zamana bağlı istek.- Aymaz.- Mandal. **6-** Bir renk.- Holmiyumun simgesi.- ' ….. Özdenses' ('Akşam Oldu Hüzünlendim Ben Yine', 'Her Mevsim İçimden Gelip Geçersin' adlı yapıtlarından tanıdığımız Türk Müziği Bestekarımız).- Lakırdı.- Kuzu sesi. **7-** Geminin izlediği yol.- Nikelin simgesi.- Gaziantep yöresine ait, patlıcan ve etle yapılan bir yemek türü. **8-** Akademik bir unvanın kısa yazılışı.- Başkasının buyruğu ile iş yapan, kendi akıl ve iradesini kullanmayan kimse.- Tarla sınırı.- Değerli bir taş. **9-** İlgeç.- Alken sınıfından renksiz bir gaz.- Rütbesiz asker.- Doğal bir afet. **10-** Mesele.- 'Eskimiş Yalnızlığa', 'Kuytu Sularda Zaman' adlı şiir kitaplarından tanıdığımız edebiyatçımız. **11-** Diş minesi.- Argoda bilgisiz, beceriksiz insanlar için söylenen bir söz. **12-** Tedirgin.- Kastamonu'nun bir ilçesi.- **13-** Yunan mitolojisinde adı geçen kanatlı at.- Görkem, ululuk. **14-** İstanbul'un bir semti.- Yeryüzü kıvrımı.- Olumsuzluk belirten bir ek. **15-** Bağışlama.- Ege denizinde Yunanistan'a ait turistik bir ada. – Yahya Kemal Beyatlı'nın hece vezni ile yazdığı tek şiiri.

filizoskay@butundunya.com.tr

SATRANÇ

Mustafa Yıldız

GÜNÜMÜZÜN USTALARI: 7
Vassily IVANCHUK

Vassily IVANCHUK

18 Mart 1969, Lviv Ukrayna doğumlu. Satranca 7 yaşında başladı. 19 yaşında Büyükusta oldu. 1987 Avrupa, 1989 Dünya Gençler Şampiyonu. Linares ve Wijk aan Zee başta olmak üzere birçok büyük turnuvaları birincilikle bitirdi. Dünya Şampiyonluğu finallerinde sürekli yarıştı ama kritik maçlarda beklenenin aksine başarısız olması sevenlerini hep şaşırttı. 2007 Dünya Blitz Şampiyonu oldu. Sovyetler Birliği ve Ukrayna ulusal takımlarında oynadı. Türkiye'yi ve Türkleri çok sevdiğini söyleyen Ivanchuk, Türkiye Satranç Ligi'nde de bir dönem oynadı.

Ivanchuk, büyükusta olduğundan bu yana FIDE rating sıralamasında hep ilk on içinde yer aldı.

Karmaşık konumlarda dayanıklılığı ve hızlı hesaplama yeteneğiyle tanınıyor, bu nedenle birçok oyunu, oyun sonuna girmeden bitiyor. İşte onun ünlü kazanç konumları:

Ivanchuk- Aronian, Morelia, 2006

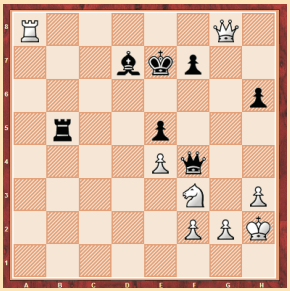
44.Ae6! At, piyonla alınamaz çünkü siyah şah mat olur. (44…fxe6 45.Kg7+ Şh8 46.Kh8+ Şg7 47.Kbg7+#)

44…exf4 Karşı atak denemesi ama beyaz çok hızlı: 45.Kxf7!! Siyah terk etti. Yine mat tehdidi nedeniyle kaleyi de alamıyor.(45…Kxf7 46.Kb8+ Kf8 47.Kxf8+#)

Ivanchuk - Alexander Onischuk, Beer-Sheva, 2005

45.g3!? Bu at fedası hesaplanmış feda mı yoksa sezgisel mi? Siyaha, fil öne geçmek daha çekici geliyor. 45…Vxf3 46.Vd8+ Şd6 47.Ka6+ Şc5 48.Ve7+ Şc4 49.Ka4+ Şc3 50.Ka3+ Kb3 51.Vxe5+ Şc2 52.Ka2+ Şc1 53.Va1+ Kb1 54.Vd4 Nefes kesen takip sona eriyor. Siyah terk etti. Vezirin d2 karesinden yapacağı mat önlenemiyor.

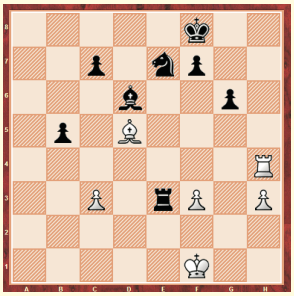
YILDIZ'IN BÜYÜK BAŞARISI

Türk Satranç Ulusal Takımının gözde oyuncusu Betül Cemre Yıldız, FIDE Bayanlar Grand Prix turnuvasında Dünya Şampiyonu Çinli satranççı Hou Yifan'ı hem de siyah taşlarla yendi. İşte o oyun:

Hou, Yifan 2623–Yildiz, Betul Cemre 2333 C78 FIDE Women's GP 2012 Kazan

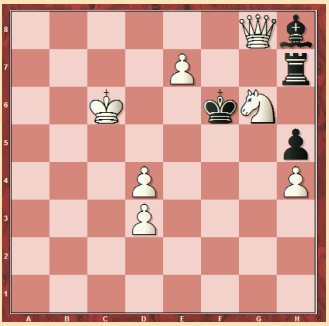
1.e4e5 2.Af3 Ac6 3.Fb5 a6 4.Fa4 Af6 5.0-0 Fc5 6.c3 b5 7.Fc2 d5 8.exd5 Vxd5 9.d4 exd4 10.Fg5 Fg4 (D) Fillerin alana girişi büyük bir çatışmanın çıkacağının işareti. 11.Fxf6 Fxf3 12.Ke1+Şf8 13.Fb3! Ve414.Fxg7+?! Şxg7 15.gxf3? Vf5 16.Ad2? (D) Bu at açmaza alınacak ve kurtarılamayacak. 16…dxc317.bxc3 Kad8?! 18.Şh1 Vf419.Ke4 Vxd2 Beyaz, yitirdiği ata karşılık ağır aletleriyle siyah şaha ölümcül atak başlatmak istiyor ama çok hata yapıyor atak başarısız oluyor. 20.Vg1+ Şf8 21.Vg4! Vd6?? 22.Vh5?! Kd7 23.Kae1? Fxf2! 24.Kd1??.Vg6!

Vezirler değişildikten sonra bir at üstün kalan Yıldız için oyunu bitirmek zor değil. 25.Vxg6 Kxd1+ 26.Kxd1 hxg6 27.Fb3 Fc5 28.Şg2 Fd6 29.h3 Kh5 30.a4 Ke5 31.Kh4 Ke2+ 32.Şf1 Ke3 33.axb5 axb5 34.Fd5 Ae7 Ve beyaz terk etti. 0–1

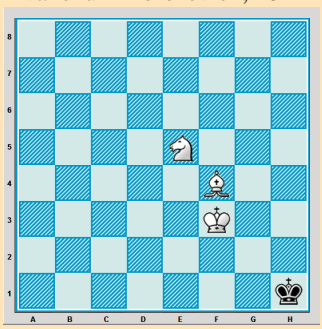
PROBLEM B.G. Laws

2 #

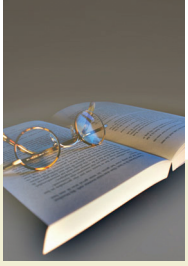
myildiz@butundunya.com.tr

OYUN SONU
Ivanchuk-Morozevich, 2011

Beyaz Kazanır

Çözümler 151. sayfadadır.

Askerlik Hayatım

(1914-1922)
Irak Cephesi, İşgal İzmir'i ve Ayvalık

Ali Çetinkaya

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

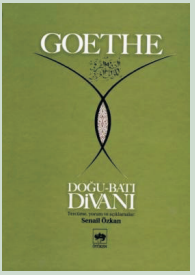

Birinci Dünya Savaşı ile Kurtuluş Savaşı'nın kadrolarındaki genç subaylardan Ali Çetinkaya, Osmanlı Coğrafyasının –Kelimenin tam anlamıyla- dört bir yanında görev yapmıştı. Balkanlar'dan, Trablusgarp'a, Kafkaslar'dan Irak'a, Marmara'dan Ege'ye pek çok yörede çalışmış ve çatışmıştı. Irak Cephesi ile işgal İzmir'i ve Ayvalık'ta aldığı notlardan, kopyasını tuttuğu resmi yazışmalardan ve işgale dair mahkeme zabıtlarından oluşan bu eser, söz konusu savaş ve işgal cephelerinin tarihine bir katkıda bulunmak amacıyla derlendi. Belgelerin kısaltılmadan ve dili sadeleştirilmeden, sadece günümüz yazısına çevrilmesiyle ortaya çıkan bu kitap, Birinci Dünya ve Kurtuluş Savaşı'nın bütün cephelerine tanıklık ediyor. Bu tanıklık cephe gerisini de aydınlatıyor. Ekmek, su, topuk-ayak vurgunu askerler, banyo, temizlik, giysi, parasızlık... sıkıntı ve yokluğa karşı direnme ruhunun her şeyi aşması. Bugünlere nasıl gelindiğini unutanlara eşsiz bir ibret belgeseli.

Doğu-Batı Divanı

Goethe

Ötüken Neşriyat

Kendisi de bir çevirmen olan Goethe'nin bir başka dile aktarılması en güç yapıtı Doğu-Batı Divanı'dır. Senail Özkan'ın özenle çevirdiği, yorum ve açıklamalarla Geothe'yi adeta Türkçe konuşturduğu yapıt Doğu'nun ve Batı'nın aşk aleminde birleştiği bir destan sayılıyor. Goethe, 65 yaşında yüreğinde volkanlar patlamış gibi aşık olur. Önce, Hafız'ın ünlü Divan'ının Almanca çevirisine ardından Divan'ı elinden düşürmeyen Bayan Willemer ile tanışır ve aşk iksirini elinden içer. Bu aşkın etkisinde yazdığı şiirleri çevirmen, Almanca/Türkçe ikisini bir arada sunuyor. Kitabın giriş bölümü Geothe üzerine derin bir araştırmayı sunarken, kitabın son bölümü şiirlerin açıklamalarına ayrılmış. Ex Oriente Lux, Işık Doğudan Gelir! Sözünü unutanlara: İnsanoğlunun ruhu/ Bir damla suya benzer;/ Düşer göklerden... Mahkum, yere inmeye...

Atatürk'ün İstanbul'daki Günleri

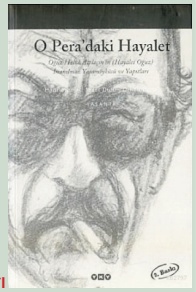

Niyazi Ahmet Banoğlu

Alfa Yayınları

İstanbul, insanlık tarihinin her döneminde gözde kentlerin başında geldi. İşgal edilen İstanbul'u yetişmesinde önemli bir yeri olan Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğindeki Kurtuluş Savaşı kurtardı. Kaleme aldığı kitaplarla Atatürk'ü halka bütünleştiren, sevdiren Niyazi Ahmet Banoğlu'nun Cumhuriyet'in 50. Yıl dönümü için hazırladığı ve 30 yıldır ancak sahaflarda bulunabilen kitabı bir açıdan Atatürk-İstanbul Ansiklopedisi. İlk kez Harp Okulu'na girdiğinde geldiği, deyim yerindeyse dünyaya gözlerini açtığı şehir olan İstanbul, aynı zamanda Atatürk'ün gözlerini kapadığı yer oldu. Hastalığının en ağır günlerinde acısını İstanbul dindirdi. Başta yazı devrimi olmak üzere bir çok çağdaşlaşma adımını İstanbul'da attı. 31 kez gidip geldiği İstanbul'da geçirdiği her günü kitabına aktaran Banoğlu, Mustafa Kemal'in yazdığı başyazılara da eserinde yer vermiş. Yazarın kızı Deniz Banoğlu tarafından yeniden yaşam bulan bu kitabın dışında, Nükte ve Fıkralarla Atatürk, Tarihte Girit ve Osmanlılar Dönemi, Türk Basınında Çanakkale Günleri, Ermeni'nin Ermeni'ye Zulmü, Tarih ve Efsaneleriyle İstanbul Semtleri, İstanbul Cehennemi (İstanbul Yangınları) kitapları da yayımlandı.

O Pera'daki Hayalet

Oğuz Haluk Alplaçin'in İnanılmaz Yaşam Öyküsü ve Yapıtları

Orhan Duru
Sezer Duru

Yapı Kredi Yayınları

Hayalet Oğuz bir döneme damgasını vurdu. Zayıf, incecikti. Çeviriler yaptı, şiirler yazdı, dünyayı ve çevresini izledi. Hiçbir zaman bir evi, tek bir sandalyesi bile olmadı, Arkadaşlarının evinde kaldı. Birlikte yaşadığı insanlar hep övgüyle andılar onu... Üzerinde daima bir kitap bulundururdu. Kitaplığı olmadı ama güçlü bir belleği oldu. Bir bavulu bile yoktu, gerektiği zaman üzerindekileri değiştirmekle yetindi. Pasaport almadı. Para biriktirmedi. Resmi dairelere girip çıkmadı... Her şeyi hiçbir şey, hiçbir şeyi her şey olarak yaşadı... Hayalet Oğuz: yaşamını bir sanat yapıtı haline getirebilmiş ender insanlardan biri oldu... (...)

BİR FOTOGRAF BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR

Gönderi: NECİP CEM İŞÇİMEN, ANKARA

Prof. Dr. Mehmet Haberal

bilgi kirliliğine son vermek amacıyla,

ülkemizde dürüst siyasetin sembolü olan merhum Başbakan Bülent Ecevit'in Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi'ndeki tedavi süreci ile ilgili somut hiçbir belgeye dayanmayan, tamamıyla asılsız ve kasıtlı bir biçimde ortaya atılan sözde iddialara karşı tüm gerçekleri somut belgelerin ışığı altında **yorumsuz** olarak bu kitapta kamuoyunun takdirine sunuyor.

Tüm Başkent Kuruluşlarından Ücretsiz Sağlanabilir

FÜSUN YEREMYAN

BEREKET

1951 yılında Yeşilköy İstanbul'da doğdu.
Kandilli Kız Lisesi'ni bitirdikten sonra içindeki resim aşkı, onu küçük karalamalara ve bu günlere taşıdı. 10 yıl Rus ve Azeri hocalarla çalıştı.
25 yıldan buyana hayatın içindeki insan profilleri onun kompozisyonları oldu.

Çeşitli dönemlerde 10 kişisel sergi açan ve 8 karma sergiye katılan sanatçı, halen kendi resim atölyesinde çalışmalarını sürdürmektedir.

ISSN 1301-7608
9 771301 760320